

11/12/24 24. ફી. 24

સુરખા હરણ.

બનાવનાર,

વ્યાસ વલ્લભરામ સુરજરામ-અમદાવાદ.

—***—

છાપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર.

બુકસેલર નારણલાલ મોતીલાલ.

શીશોરાડ—અમદાવાદ.

તથા

બુકસેલર જેઠાલાલ મનસુખરામ ભટ.

મુ. હાકોર.

—***—

આવૃત્તિ ૯ મી

પ્રત ૫૦૦૦

સને ૧૯૨૪.

પ્રસિદ્ધ કર્તાએ સર્વ હક પોતાના સ્વાધીન રાખ્યા છે.

—***—

અમદાવાદ-શાહપુર નવીપાળમાં આવેલ શ્રી 'પ્રજાહીતાર્થ' મુદ્રાલય' માં

પટેલ ડાહ્યાભાઈ દલપતરામે છાપ્યું.

કીંમત ૦-૧૨-૦

૨૨૫૯૮

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૌપીરાક્ષિત વિભાગ
૧૧૫૮૮

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૌપીરાક્ષિત વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૧૫૮૮ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ રૂરૂના ૮૨૫

વિષય ૬-૧૪

७८०

સુરેખા હર્ણ.

કડવું ૧ રાગ ધનાસરી.

પ્રથમ પહેલો પાય પડુ છું શંકર સુત મણેશ, સરસ્વતી રહેા ર-
સનાથે, ખામી ન આવે લેશ. ॥ ૧ ॥ સુરેખા હર્ણનું કરું, કષ્ણ
તણાં છે ચરિત્ર; ભક્તના સુતને સાક્ષતા કીધી, કથાથે પર્મ પવિત્ર
॥ ૨ ॥ પાન્ડવ મથેલા છે વન વીસે, કુંવર વીદુર ધેર; કુન્તા સુભદ્રા અ-
ભેમન્યુ રહેછે આનંદભેર. ॥ ૩ ॥ બળદેવજીએ વિવા કરેલો, રાજસોધ
યજ્ઞમાંય; પોતાની પાળક પુત્રી દેવાનું. નીસ્યે કરેલું ત્યાંય, ॥ ૪ ॥ પા-
ન્ડવ વનમાં જવાથી એમનું, મન થયું ઉદાસ; પુરણ લાગ્યા પસ્તા-
વાને, સુજે નહિ કોઇ પાસ. ॥ ૫ ॥ વીવા કયો મેં અભીમન્યુનો તવ દા-
હોડો થયો હાલો; નીરધનનો સુત આવે વરવા, મુને ન વીતે લ્હાવો. ॥
૬ ॥ કન્યા કાળ થયો કુંવરીનો તેડાવું અભેમન; એકલો આવે નથ
શું શોભે, ન હોય જોડે જન. ॥ ૭ ॥ ભીસ્મ કપાચાર દ્રોણ જેવાને, લા-
વે તાણી ડોશી; સુંદરીમાં સુભદ્રા આવે, બીજી કુન્તા ડોશી. ॥ ૮ ॥
વહેવાર કરવા વિદુર આવે, ભક્ત જનમના ભારે, ટીકું ત્રણ મજનું
તાણીને, છધયાં હસાવી મારે. ॥ ૯ ॥ તાલને કીડતાલ મ્હોટા મંજરા, વ-
ખાડીને કરે આળા; છપન છાપા છાતીયે કરે; ડોકમાં દસ વીસ માળા.
॥ ૧૦ ॥ ગાય ગીતાં ગોવીંદ વરનાં, ભગવત ભગવત ભણે; હોઠ બખ-
ડાવે જીભ ફડાવે ભમરા પેરે ગણમણે, ॥ ૧૧ ॥ લ્હાવો ન વિતે સંસાર
રીતે, હાસ્ય કરે સહુ લોક; મરિબને ધેર ન દેઉ કન્યા, વિવા આજ
થી કોક. ॥ ૧૨ ॥ છત્રપતી દુરીયોધન છેતે, યસ્ત ધણે ભુપાળ; ભાણુ-
મતી છે ભામનીને, લખમણ જેનો ખાળ. ॥ ૧૩ ॥ તેનો વીવા કરી દેઉં
કન્યા અન્યા કહે નહી કોય; જન જયો લેઇ ભુપત આવે, આનંદ મુ-
જને હોય. ॥ ૧૪ ॥ એમ વિચારી વિર મોરારી, બોલાવિ પુછે પ્રશ્ન; દા-
રપાળને મોકલ્યો તે, તેડી લાગ્યો શ્રી કષ્ણ. ॥ ૧૫ ॥ વિકુલ પ્રત્યે વદે
વડા વિર, કલ્પના મેં એક કરી; હસ્તીનાપુરના છત્રપતીને લખો કં-
કોતરી. ॥ ૧૬ ॥ પ્રભુ કહે કંકોતરી શાની, સમજવો શુભ અર્થ; બળદે-
વ બોલ્યા અભીમન્યુનો, વિવા કીધો વ્યર્થ. ॥ ૧૭ ॥ નીરધન થયા સુત

સતીના, વન પધાર્યા પ્રીતે; એકલો કુંવર વરવાને આવે, મુને ન દહા-
વો વીતે ॥ ૧૮ ॥ માટે ને વીવા ફેક કરિને, કઈ હું રૂઢી પેર; સુત સ-
ભાગી છત્રપતીના, દુરીયોધનને ઘેર ॥ ૧૯ ॥ કુર રાજના કુટુંબનો એ,
લક્ષમણો છે નામ; જનજ લાવે છત્રપતીતે, શોભી રહે ઘર ગામ ॥
॥ ૨૦ ॥ માટે વીના કઈ લક્ષમણનો, કંકોતરી લખો વીર; એવાં વાંકાં
વાયક મુણી, ગોઢ્યા શામ શરીર ॥ ૨૧ ॥ વડીલ વીરા આ શું બોલો
વિરૂધી વચન એજ; સુભદ્રા ભગિની પોતીકી, અભીમન્યુ ભાણેજ
॥ ૨૨ ॥ બહાલાને માથે વિપત પડી, બહાલાના બંદેરી શું થયે; ઉમરો મુકી
કુંભરો પુજવા, કદી કાળે નવ જઇએ ॥ ૨૩ ॥ વિપતવેળા સમાનોસાથી,
થાય સગા તે સાચો; ઘર શોભે તેવો સુત એછે, શું લક્ષમણપર રાચો
॥ ૨૪ ॥ રાજ્ય ઝયું ને દ્રવ્ય ઝયું પણ નથી ઝયું એતું કર્મ; એક મુકી
બીજે કરવો તે, નહિ જદુકુળ ધર્મ ॥ ૨૫ ॥ લક્ષ્મી હોય ને જતિ રહે છે,
ન હોય ને ત્યાં થાય; વિવા ભગથી ભાણેજ ભગની, ખેડેનાં દત્ત દુ-
ભાય ॥ ૨૬ ॥ વલ્લભ ॥ દલ દુભારે બેઉનાં, દેશે દારણ દેશ; વેણ વલ્લ-
ભના નાથના, મુણી વ્યાખ્યો રોશ ॥ ૨૭ ॥

કંડવું ૨ રાગ ચૌપાઈ.

બોલ્યા બળદેવજી મુખ વાણી, મેં વાત વીરા તારી બાણી; તમે
કીધાં ઘણાં વેવિશાળ, એકે ન મળ્યો ભુપાળ ॥ ૧ ॥ તેથી દલકું
તમારું દુભાય, માટે મુને કહોછો નાય; લેઉ છત્રપતીનો હું દહાવો, તે-
થી ઝાંખા પડી તમે જાશે ॥ ૨ ॥ કરે વીશ્વ બધુ વાત, સોધ્યો બળદેવે
ભુનાથ; કરી કૃષ્ણ થકી સરસામ, માટે દાજે બળો છો ભાઈ ॥ ૩ ॥ એમ
મુણીને વદે શામ, વીરા કરો એ કામ; લાવો લખું કંકોતરી, પત્ર
લખ બેઠા શ્રી હરી ॥ ૪ ॥ બળીભદ્રજી તેમાંલખાવે; છત્રપતી શીરોમણીક
હાવે; સુભ શોભીતા દુરીયોધન, રૂપે પુટડો તમારો તન ॥ ૫ ॥ અમે તે વર
માગી લીધો, અભીમન્યુનો ફેકજ કીધો; માસ વૈશાખના દવાદશી,
પધારો નીરભયથી ધશી ॥ ૬ ॥ જન લાવજો આવજો વેહેલા પધારો
દાદશીએ પેહેલા; લગ્ન પુણ્યમીને દન, પણ પ્રથમ આવો રાજન ॥ ૭ ॥
ચાર દન રેહેજો મુજ ધામ, જન લાવો શોભે ઘર ગામ; એમ પુરણ
લખી મોરારિ, વડે વિર પ્રત્યે ગીરધારિ ॥ ૮ ॥ લાવો કુમ કુમ છાંટણાં ક
રિએ, માગી કંકાવટી શ્રિ હરિએ; ગયા બળદેવ કંકુ લેવા, છાનુ લ-

એ દેવાધિ દેવા ॥ ૯ ॥ એમ વિચારી આવજે રાય, નવ જાણિશ તુજ
 કન્યાય; શીઠનું ભક્ષ ન લે શીઆળ, સામો છે અરબુનનો બાળ ॥ ૧૦ ॥ હંસ
 ભક્ષ શું પામે કાગ, કુવાશી ભમરાને ક્યાં બાગ; એમ લખ્યું છાનું છ
 બીલે, બળદેવ વીના એકીલે ॥ ૧૧ ॥ આવ્યા હળધર કુમકુમ લાવ્યા;
 પ્રભુએ છાંટણા છાંટાવ્યા; તેડયા સેવક દીનાનાથ, આપી કકેતરિ તેને
 હાથ ॥ ૧૨ ॥ જવો જલદ હસ્તીના પુર; દુરિયોધનને ક્યો જર, લેધ
 ચાલ્યા અનુચર ચાર, આવ્યા પુર સભા મોઝાર ॥ ૧૩ ॥ બેઉ ભુજથી
 ભુહાર કરી, રાયને કર પત્રોકા ધરિ; કુમકુમ એમ રાજન, વહે મામાની
 પ્રત્યે વચન ॥ ૧૪ ॥ વાંચી ભુઓ શકુની મામા, ઉભા જલદવના એમ
 સામા; મામા વાંચે સભાની માંય; એઠા વિદુર ભીશ્મ પીતાય ॥ ૧૫ ॥
 કહે શકુની સાંભળરાય, થયો તુજ સુતનો વિવાય; થયા વેહેવાઈ છપન
 કોડ, થયા બળદેવને રણછોડ ॥ ૧૬ ॥ તારા ભાગ્યનો દિવસ જગ્યો,
 અભેમાનનો વિવા ભાગ્યો; એવું સાંભળતાં રાય રીજ્યો, હવે ન મળે
 મુજ તુલ્ય બીજે ॥ ૧૭ ॥ જહુનાથે કારજ શુભ કરીયું, મારા કર્મનું પાં
 દડું ફરીયું; પ્રભુ પાંડવનું હેત તુટ્યું, હવે સમપણ એમનું છુટ્યું ॥ ૧૮ ॥
 આખી અવનિ કરે જેર, થયો ઇંદ્રથકી સમશેર, મુજ સામુ કોઈ નવ
 થાય થાયતો આવે જલદરાય ॥ ૨૦ ॥ એમ મુણિ શકુનિ કહે છે, જે
 લ્યા પત્ર નીચે શું લખે છે; કહું છે આવજે વીચારી, લખ્યું છે નથી
 કન્યા તહારી ॥ ૨૧ ॥ એવું સાંભળી બોલ્યો ભુપાળ, લખીતંત્ર છે શ્રી
 ગોપાળ; એમનિ લખી વાત લ્યો શીધિ, આતો મોહને મશ્કરી કીધી
 ॥ ૨૨ ॥ વેહેવાઈ જાણિ દેવાધી દેવ, હાંશી કર્યાની એમની ટેવ; હોયવેહે
 વાઈ મશ્કરો કરે, લહાવો વીતે મ્હાર મન ઠરે ॥ ૨૩ ॥ એમ કહીને ઉઠ્યો
 રાજન; મયો ભાણુમતીને ભોવન; રાણી પ્રત્યે કહે છે રાય; થયો પુત્રત
 ભો વીવાય ॥ ૨૪ ॥ થયા વેહેવાઈ પુન્ય રજોક ક્યો શરનો વીવા ફા-
 ક; અલીમન્યુની કન્યા જેહ, થમ આપણિ સુરેખા તેહ ॥ ૨૫ ॥ આ-
 વ્યા દુત હરિના ચાર, તેડી ભાણે કરો કંસાર; તેવું મુણિ રાણિ હરખા
 છી, સભ્યા સણ્ઘાર ઉત્તર આણિ ॥ ૨૬ ॥ વસ્ત્ર વિધવિધ ધારણ કીધાં
 છત દેખાડવા પેહેરિ લીધાં પુલીપુલાશોમાં ફરતી, તેડયા લગનિયાઆ
 દરથી ॥ ૨૭ ॥ આપી આસન ભોજન દિયાં, સુત તણા ત્યાં વખાણ
 કિધાં; મારે લક્ષમણો જેહ બાળ, ભણ્યો મણ્યોને રૂપે રસાળ ॥ ૨૮ ॥
 બળીભદ્રનું ભાગ્ય ઉઘડીયું, છત્રપતીનું છોકરું જડીયું; એનાં આ-
 વ્યાંતાં મામાં અનેક, પણ મેં નવ માન્યું એક ॥ ૨૯ ॥ વિસ્વમાં સહુ

નાથી મ્હોટા, અમારે શા કંન્યાના ટોટા; એમ કરી બોલાવ્યો સુત, જે
 થો જાહે કાળો ભુત ॥ ૩૦ ॥ લાગ્યું શેવકને મન દુખ, વર દેખીને મ-
 રડ્યું મુખ; ક્યાં હસ અને ક્યાં કાગ સોભશેનહી કંન્યા સોહામ ॥૩૧॥
 હજધરને ન ખોટું કહેરાય, ધણીનું સુન્ય ઢાંકણે માંય; આતો વેવણ
 મરવજ આણે; વરને વરની મા વખાણે ॥૩૨॥ એવું સમજીને ઉભાથા
 ય, માગી જાહેવ જેથે વિદાય; આજ્ઞા લઇને પરવરીયા, સહુ કઠિરવ હ
 રખે ભરીયા ॥૩૩॥ સભામાં બોલ્યો દુરીયોધન, કેવો રઝળ્યો છે અભે
 મન; હવે ઉતર્યું પાંડવ નુર, સુલી દલ દુભાયે વિદુર ॥ ૩૪ ॥ સભા
 વિશે ઉભા થયા, અતી ઉદવેગથી ઘેર ગયા; કહી કુન્તા સુભદરાને વાત
 સુણી અઘળા કરે આંસુપાત ॥ ૩૫ ॥ અલીમન્યું પોતાનો બાળ, ગ-
 યો ભણવાને નિયાળ; તેના ભણવામાં નથી પેર થયો કલેશ વીદુરને
 ઘેર ॥ ૩૬ ॥ બેઠા ચોક વિશે વિદુર, દુખે ઉમરાયુ આપતું ઉર, રૂવે
 પરસાળમાં કુન્તા, મોઢે રડયા કરે સુભદ્રાય ॥ ૩૭ ॥ દેવ દુખના દિવસ
 આવ્યા, પુરવના દોશે દલડા દુભાવ્યા ॥૩૮॥ વળણ ॥ દલદુભાવ્યા દો-
 શથી, નેત્ર વહે જળધાર; વ્યાસ વલ્લભ એમ ઓમરે, સુણો શ્રોતાસાર.

કડવું ૩ રાગ આવળીયાનો.

કુન્તાજી વલવલતારે રે રે હો, દેવ દહાડો રૂઠીઓરે; ટેક પ્રભુમહારા
 નવે ગ્રહો થયા વાંકા, ગ્રહસ્થ મટીને થયા રઝળતારાંકા, ઘટી માઝાઝાઝા
 જગતમાં પડયા જાંખા, દુહ્યા દુનીયામાં રે રે રે હો. અન્નોદક ઉઠીયોરે
 ॥૧॥ ક્રીયાં પાપે સુખની ત્રતી ઉથાપી, ક્રીધાપાંચે પુતરોથી પડપંચ પા
 પી, મતી બગલે સુતે દુતમાં ગાદી આપી, કર્મ કઠોરું જાગ્યું રે રે રે હો
 ધર્મ ધારીધર ભુલીયોરે ॥ ૨ ॥ દુખીયા દીકરા મયાછે વનકુળ વહેશે,
 ત્યારે જાંચો દુરિયોધન જનમનો ઝેરી, જાહેવ કુળ જે વહાલું તે વહા-
 લા થયા વહેરી, વિવા સુતનો ભાગ્યો રે રે રે હો કંન્યા વિના ઝુલીયોરે,
 ॥૩॥ આ દિકરે ન દીકું તાતજીતણું મુખ, જનમી સમજ્યો સુખમા ત્યા
 રે આવ્યું દુખ; રૂરેકું વર લેવાઈ ગયેલે મુખ, છે છેયો ઓશીઆળોરે રે રે
 હો પરધેર ભરે પેટડુરે ॥૪॥ થયું નહી સગુઠાએને મોસાળ, ભાણેજ ભ-
 મતો મેલી ભાગ્યું વેવીશાળ, કેમ વિરાધિ થયા હજધર ને ગોપાળ, શત્રુ
 ક્યાં રાજીરે રેરેહો; મુકયુ છોરું છેટડુરે ॥ ૫ ॥ વળણ ॥ કુન્તાજી એમ
 કળકળે, વિદુર સુભદ્રાય; નીશાળેથી આવીયો, અભેમાન જે રાય.

કડવું ૪ રાગ સવરથી.

અલીમન્યુ નિશાળેથી આવ્યો, અરબુનનો કુમાર; દાદા દાદા ક-
હી બારણેથી પાંચ કર્યા પોકાર ॥ ૧ ॥ નીત્યાંન વિદુર કુંવર માટે,
મીઠાઈ મેવા મંગાવે; નિશાળેથી આવે એટલે, હેતથી ધરી બોલાવે
॥ ૨ ॥ આવો કહિ ઉછમ બેસાડે, રૂદયા સરસો આંપે; મુસ્તક ઉપર
હાથ ફેરવિ, મીઠાઈ મેવા આપે ॥ ૩ ॥ રખે કુંવરને ઓછું આવે,
સાંભળે કાકા કે બાપ; એવું બહીને લાડ લડાવે, સંભાળ રાખે આપ
॥ ૪ ॥ તે દીન કુંવરે બોલાવ્યા પણ, નવ બોલ્યા વીદુર; અલીમન્યુ
ને ખોટું લાગ્યું, ભરાઈ આવ્યું ઊર ॥ ૫ ॥ અરેરે દાદા કેમ ન બો-
લ્યા, પાંચ કર્યા પોકાર; બાપ કાકા વણકોણ બોલાવે, ઓશીઆળો અ-
વતાર ॥ ૬ ॥ આંસુડાં આવ્યાં આંખમાં ને, ધરી ધામમાં પેઠા; દાદા
ને રડતા દીઠા, તેની પાસે પુછવા બેઠા ॥ ૭ ॥ કેમ રડો છો કેમ રડો-
છો, શો કલેશ મનમાં વ્યાપ્યો, કરગરી પુછ્યું પણ દાદે; ઉત્તર એકન
આપ્યો ॥ ૭ ॥ એટલે મન ઉભરાઈ આવ્યું, કુંવરનું તે વાર હું ન
બાપો તે કોણ બોલાવે, આંસુ વહાં ચોધાર ॥ ૮ ॥ આકંદ કરતો
આંસુ ભરતો, કુંતાજી કને બય; શી સોચનાથી રડવા બેઠાં એ મા-
હરી પ્રદ્ધ માય ॥ ૧૦ ॥ બાપ કાકા મારા વન ગયા તે, તને શુ સાંભ-
રી આવ્યાં; તે તણે દુખ દિલ દુભાયું, અતી આંસુડાં લાવ્યાં ॥ ૧૧ ॥
એમ કહ્યું પણ વચન ન વહાં, છોકરું પડ્યું ઓછું; રૂદે ફાટે તેમ રડવા
લાગ્યાં. ઊરમાં આવ્યું ઓછું ॥ ૧૨ ॥ માતા કહી માનું મોઢું હલા-
વે આંસુ વારંવાર લુછે; ઢોકેલું મોહોડું માનું ઉઘેડે. વાંકો વળીને
પુછે ॥ ૧૩ ॥ તો પણ કુંતાએ કાંઈ ન કહ્યું, આકંદ કરતો બય માળ
પર ચડતો રડતો રડતો, જ્યાં છે જનેતાય ॥ ૧૪ ॥ સુભદ્રાને આવીને
પુછ્યું શું છે મારી માત; શા દુઃખમાં દુખ્યાં છો જનેતા કશો છો આં-
સુપાત ॥ ૧૫ ॥ ઓશીઆળાં થઈ આકંદ માંડ્યું; લેવાઈ ગયું છે મુ-
ખ, બાપ કાકા મારા વન ગયા છે, તે શું સાંભરું દુખ ॥ ૧૬ ॥ તે દુ-
ખથી તમે રડતાં હોતો, મોહન કરશે મેહર; દાદશ વરસ જતાં રહેશે
ને, કાલે આવશે ઘેર ॥ ૧૭ ॥ દ્રવ્યમયુ મા તેની સોચના; હોય તો તો હ્યો
બેઠા; જનમ્યા જે જે પ્રાણી તે તે, સંગ ન લાવ્યા કોઈ ॥ ૧૮ ॥ નથાજાવ્યા
નથી લઈ જવાના, સત્ય માનો મનમાં; નહોયને કાય થયેલું બય, વ

જા વેળાની છાંય. ॥ ૧૯ ॥ આ સઘળુ સમજે છે પોતે, કેમ રડે છે
 માત; કોઈએ તમોને દુઝ્યાં હોય તો, તે કહેા મુજને વાત, ગાળ દીધી
 હોય કોઈ પાપીએ, તો જીભ તેની કહાડું; હાથ કોઈએ ઉપાડ્યો હોય
 તો, કાંડાં તે તણાં વહાડું. ॥ ૨૦ ॥ તેમ છતાં તમે કેમ રડો છો, રડવે
 શું દુખ જશે; ભાગ્યશાળી છું સુત તમારો, આગળ આનંદ થાશે. ॥ ૨૧ ॥
 સુતનું સાંભળી સુભદ્રાને, અટકી ચીતમાં લાગી; આગળ તે શું સુખ
 થવાનું, તું જનમ્યો નીરભાગી. ॥ ૨૨ ॥ સભાગી સુતને દુખ ન પડે
 ઓરે મારા તન; જનમ જ્યારે થયો તારે, પાંડવ પધાર્યા વન. ॥ ૨૩ ॥
 તારે પગલેથી પીડા પડી, દુખ પડ્યું બહુ પેર; અભીમન્યુ કહે મારે ચ-
 રણે યજ્ઞ થયો આપ ધેર. ॥ ૨૪ ॥ વડીલ દાદા પાન્ડુ રાજા, તે પામ્યા
 સુખ મતી; પુત્રને પગલે સાર થયું, હું નીરભાગી નથી. ॥ ૨૫ ॥ શુ-
 ભી સુભદ્રા સુત કહે છે, હરયા શત્રુ લોક; ભાગ્યશાળી હોયતો તારો,
 ન થાય વિવાહ ફેક. ॥ ૨૬ ॥ બળભદ્રનો જીવ ભમ્યો તે. વેવીશાળ
 ન રાખ્યું; સાચા રનેહી શત્રુ થયાજે, સમપણ કહાડી નાંખ્યું. ॥ ૨૭ ॥
 કુંવર કહે પેર મેં જાણી, એ વાતમાં સો દેશ; કાચા વીવાહની કન્યા
 મધ છે, તેમાં શો આવડો કલેશ. ॥ ૨૮ ॥ કન્યા મધ તો ભલે મધ મા,
 હજી હું મ્હોટો થાવું; ખાપ કાકા મારા જીવે છે તો, લક્ષ કન્યા એવિ
 લાવું. ॥ ૨૯ ॥ તેને સાર કલપાન્ત ન કરો, માનીલ્યો મન સુખ; સુ-
 ભદ્રા કહે કન્યા મધ છે, તેનું નથી મને દુઃખ. ॥ ૩૦ ॥ સાચા શત્રુ
 હરખ પામ્યા, તે પ્રમટ્યું છે ઝેર; આપણી કન્યાનો થયો વિવાહ, દુરી
 થોધનને ધેર. ॥ ૩૧ ॥ લક્ષમણાનું લગ્ન લીધું, દગ્ધ થયું મમ ઉર;
 તે વેદનાથી કુન્તા રડે છે રડે છે વૃદ્ધ વિદુર. ॥ ૩૨ ॥ કુંવર કહે મી-
 થ્યા રડોછો, છો મધ શત્રુને ધેર; તેમાં શું ગયું આપણું મા, એ વાત-
 નું શું બ્હેર. ॥ ૩૩ ॥ એવાં વચન સુતના સુણી, કોધે ભરાણાં માત;
 જ નંદન નીરભાગી કહીને, મારિ રૂદેમાં લાત. ॥ ૩૪ ॥ લાત મારિને
 માત કહે છે, ઉઠ્યો તું દૈવની વેઠ, દીકરો આવ્યો પણ તું મારે, દીકરી
 પડ્યો પેટ. ॥ ૩૫ ॥ ક્ષત્રી કન્યા ન જવાદે પોતાની કરે મોટો સંગ્રામ;
 પણ તેં કુખ વગોવિ મ્હારિ, ખાપનું બોલ્યું નામ. ॥ ૩૬ ॥ કાયર કું-
 વર માઠી લખવિ, શાને તું જનમ્યો બોધ; એવાં વાયક માતનાં સુ-
 ભી, કુંવરને થયો કોધ. ॥ ૩૭ ॥ સાંભળો માતા, વાળો શાતા, નહિ લ-
 જવું માખાપ; એજ સુરેખા વડેં નહિ તો બ્રહ્મ હત્યાદીક પાપ. ॥ ૩૮ ॥

એમ કહીને નિચે ચાલ્યો, ઉઘેડ્યો ભંડાર; પોતાનિ પેટિ માંહીથી લિ-
ધાં, વસ્ત્ર અને શણગાર ॥ ૩૯ ॥ સુકનમાં મુખવાસ ખાધો, મુખડું
ક્રીધું લાલ; ઉપાન ચર્ણુમાં ધારણ ક્રીધાં, પ્હેરી લિધો સુરવાળ. ॥ ૪૦ ॥
કવચ બકતર કમ્ભર પોટો, અંમ સુણી ઉલટ; જરીનો બમો પ્રેમે પ્હે-
ર્યો મુસ્તક પર મુગટ ॥ ૪૧ ॥ કાનમાં કુંડળ લોલક લળકે, કોટમાં
કાવળ હાર; કટી કશી પટકેથી બાંધી; તેમાં ખોસ્યાં હથીઆર.
॥ ૪૨ ॥ ખપવા ખંજર સાંખ્યને ત્રિશુળ, જમઘ્યા કટાર; ગુપ્તિ ગેડિ
ને મહા લિધી; તરકસ તીર તરવાર. ॥ ૪૩ ॥ કર્વત કુહાડા ભાલો ફરશી,
કમ્ભર સાથે બાંધે; બાણનો ભાથો બાણે ભરેલો ધનુષ્ય ભરાવ્યું ખા-
ધે ॥ ૪૪ ॥ કારમી ક્રીકીયે કુંવર ચાલ્યો, વિદુરને પડ્યો પાય; ઓરે
દાદા દો આજ્ઞા હું લાઘ્વં એ કન્યાય. ॥ ૪૫ ॥ વિદુરજી બેઠને મભ-
રાયા, આ ખેલ કોણે લડાવ્યો; ચાંડાળ બુધી કોણ મળ્યું તે, કુંવરને
ચડાવ્યો. ॥ ૪૬ ॥ સુણી સતી કુંન્તાજી આવ્યાં, ત્યારે દીડો તે કામ;
કન્યા લાવવા સુત ચડાવ્યો, સુભદ્રાનું કામ. ॥ ૪૭ ॥ બેટા તને તા-
રી માથે કહું, શું તે કહે માંડિ વાત; અભેમન્યું કહે કન્યાને માટે, ક-
રે છે આંસુપાત ॥ ૪૮ ॥ સુભદ્રાને દીધી શીખામણ, રડિશમાં મુજ
માત; કન્યા મધ તો છો મધ કહું, ત્યારે મારિ મને લાત. ॥ ૪૯ ॥ દી-
કરો નથી, દીકરી છે તું, લજાવ્યો, અરજીન બાપ; તે સાંભળી કન્યા
વરવાને, માંથે લિધુ છે પાપ ॥ ૫૦ ॥ દ્વારિકામાં પરવરને કહું, સુરેખા
કહું કહું હરણ; જીવશું તો આવશું જીતિને, નહીતો પામશું મરણ ॥ ૫૧ ॥
વળણ ॥ એવાં વચન સાંભળી, કોપ્યા કુંન્તા માત, ઉતર હેઠિ પાપણી,
કયાં કયોં ઉતપાત. ॥ વલણ બીજું ॥ સુણિ સુભદ્રા ઉતરિ, થર થર
કંપી કાય; વદે વહ્ન બ્રાતાજનો, શું કહું છે કુંતાય.

કડવુ ૫ રાગ સિન્ધુ.

વિવેક વણ વહુજી, દીકરાને દુભાવ્યો શાથી, ઘેર ગોદો ધાલવા ઘે-
ડાયો શીખિ લાવ્યાં કયાંથીરે, વિવેક વણ વહુજી. ॥ ૧ ॥ હરિ ફરિ મા-
રે એક છોકરૂં, તેણે વેળા વળશે ગોળી હશે તો ગોળી ઢાંકણાં, બેઠશે
તેટલાં મળશેરે; વિવેક વણ વહુજી. ॥ ૨ ॥ હઠ ચઢી અભીમન્યુને સા-
ન્ન થ કોણ રખાવવા; બહોલ વહુ બેઠએ તમારે સામુપણું દાખવવારે;

વિવેકવણ વહુલ. ॥ ૨ ॥ સાસુનીતો બીક હોયે શાની, સ્વામી વન સંચરીયો ધણિ વીના ધણીઆપું માંડી, આશો બુલમ કરીયોરે, વિવેકવણ વહુલ. ॥૩॥ પુત્રને પુઠપક્ષ મળે નહી પીતા નહી કાકા; પીયર ના પુરાં નહીને, માંડયાડાળ ડમાકારે; વિવેકવણ વહુલ ॥૪॥ છાછે છઠ્ઠી મધ છેક છાંછવી, છઠ્યાને છકાવ્યો, તેં બણ્યું મને પુછનાર કોણ છે, બાળકને બકાવ્યોરે. વીવેક વહુલ. ॥ ૫ ॥ આવાં ગુણથી પીયરી માં-યે, તુજ સંભાળ ન લીધી; વળગણિ શોધતાંવસ્યાં સાશરીયે, પરણાવી નાંખી દીધિરે, વીવેક વણ વહુલ. ॥ ૬ ॥ ભાષ તો શત્ર થઈ પડ્યાને, શા પર હું પદ આણ્યાં; કદી નહીને આજ મેંતો આવડાં ડાહ્યાં બણ્યાં રે વીવેક વણ વહુલ. ॥ ૭ ॥ દોઢે જનુની પણું જણાવ્યું, લાત ર-દ્યામાં દીધી; ઠીક કેડ કસી પાઘરી બાંધી, આખી મરદાષ દીધીરે, વિવેકવણ વહુલ. ॥ ૮ ॥ કૌરવ બદલ જમાડી જેવા, નદે કુંવરને મેલી એકલું અટવાય ઓથ વિનાનું, ત્યાં કોણ એતું બેલીરે; વિવેકવણ વહુલ. ॥ ૯ ॥ શું કરું સંસારની સરમે હું, તુંજ પ્રત્યે નવ આલ્યું; આ દીકરો દુશમનમાં આલ્યો, જીભડીએ ઘર ધાલ્યુંરે; વિવેક વણ વહુલ ॥ ૧૦ ॥ આલ્ય તેમ કરી રાખ્ય કુંવરને; વિપ્રીત વાત ફેરવિ વલ્લભ વડે આતાજન મુણો, રૂધીર રેલ રેલાણીરે. વિવેકવણ વહુલ. ॥ વળણ. ॥ શબ્દ સતીના સાંભળી, પડી પેટમાં ફાળ; કર ઝાલ્યો કુંવર તણો, નહી બવા દેઉં બાળ. ॥

કંડવું ૬ રાગ માઝુનેા પરજ.

મારા બયારે નહી બવા દેઉં તુજને; બવ હોયતોરે નાશ કરી નાંખો મુજને. ॥ ૧ ॥ પીંડ પાડુરે કાહાડુ પાપી પ્રાણ માલરો, બુલ માહારીરે, વાંક નથી તન તાલરો. ॥ ૨ ॥ તાત વનમારે, મનમાં ઓ કેવું લાવશે, રડયા કૌરવરે, કાળ રૂપ તુજપર આવશે, ॥ ૩ ॥ જમજે-વારે બદલ ઝાઝા જોરાવરો, તેના સામારે, યુદ્ધ તણી હઠ પરહરો. ॥ ૪ ॥ હોય પાપીરે, તેવા શું રાઠ ન કીલ્યે, છો બાળકરે બળીયા શું બાથ નહીલ્યે. ॥ ૫ ॥ પક્ષ વીનારે મુમત હાલો ન બાલવો કાલા કુંવરરે, કંથેરે કર નબ્ય બાલવો. ॥ ૬ ॥ નહી પોહોયોરે, પુઠવના લાંબી દોડ-મા; શાને ધાલોરે, હાથ એ વાઘની બોડમાં ॥ ૭ ॥ નથી બેઠતીરે, કં-ન્યાએ કાળા કઢેશની, કેમ વરીયેરે, દારા છે દારણ્ય દેશની. ॥૮॥ હેશલ

વતોરે, લક્ષ નારી એવી આવશે, બાપ કાકરે, સામ્રથ તે ધણી લાવ-
શે. ॥ ૯ ॥ સહુ ક્ષત્રીયેરે, વીવા ક્યાં જ્યાં ભાળીયા; તવ આવશેરે મન
ગમતા વેવિસાળીયા. ॥ ૧૦ ॥ ખોટ શી છેરે, કન્યાનો કાળ પડયો ન-
થી, મુકો મુમતરે, માતા હું તારી મરું મથી. ॥ વળણ. ॥ એ-
મ સુભદ્રા વલ વલી, પ્રમટયો કુંવર તન તાપ, પેહેતું ન માન્યું માવ-
ડા, હવે પ્રહ્લહત્યા પાપ.

કડવું ૭ રાગ ચોપાઈ.

અભીમન્યુ કહે માત મહારિ, નીરયે વરવી સુરેખા નારી લાંબું છે
પ્રહ્લહત્યાનું પાપ, ખેશી રહુ તો લાળે બાપ. ॥ ૧ ॥ લાળે જનેતા તાલ-
રી કુખ, કેમ વ્યર્થ થાયે વદ્યુ મુખ; પાળે નહી તેને શુ કરવું, ભલું
તે જીવ્યા કરતા મરવું. ॥ ૨ ॥ તવ વીદુરે ક્ષીધો વિચાર, રોકયો રોકયો રોકા-
શે નહી કુમાર; એમ જાણી વીદુરજી બોલે; ધન્ય સુત નહિ કો તુ તો-
લે. ॥ ૩ ॥ ભલે ભવાનું આદરો તન, એક માની હ્યો મારું વચન; દી-
વશે નાંસરવું નહી બાળ, સુખે સંચરો સાયંકાળ ॥ ૪ ॥ તેનું કારણસાં
ભળ સુત, જતા જાણે કૌરવો કપુત; પડે પુઠળ પાપી પ્રાણી, કરે વી-
દ્ય અતી દ્વેશ આણી. ॥ ૫ ॥ માટે જાએ મોડી પડે રાત, સંજ લેજે તું
તાલરી માત; તવ અભીમન્યુ કહે વાર, વેણુ શીશ ચડાવું તમારું
॥ ૬ ॥ નીશા પડે નીકળશું જામ, પણ સુભદ્રા આવે શું કામ; ત્યારે
વીદુર કહે મુજ તન, એને આવે થાશે લગન ॥ ૭ ॥ તુજ સાથે સુભ-
દ્રા આવે, એના બે બંધુને સમજાવે; કલેશ કરીને કષ્ટ કપાવે, કરમરી
ને કન્યા અપાવે. ॥ ૮ ॥ સુણીસુત વદે મુખ એમ, પ્રથમ થઈ ભુલો છો
કેમ; આડા સંગ કરવો પડે અન્યા, નાવે કરમરે કરજને કન્યા ॥ ૯ ॥
વદે વીદુરજી સુણ બાળ, થાયે ખુશીથી જો વેવીશાળ; તો તો હેત રહે
હંમેશા, નવ માને તો છે પછી કલેશ ॥ ૧૦ ॥ સુણી સુત ટાટે થઈ
બેઠો, ભવા ચીત ચીતરવટ પેઠો; એવે દીનમણી બેઠો મેર, પેહેથી વ-
સ આભુશણ ફેર. ॥ ૧૧ ॥ લીધા આયુધ કમર કરી, તવ સુભદ્રા શં-
ગે ધરી; લીધી ગાંસડિ વસ્ત્રનિ માત; ત્યાર થયા અભેમાન સાથ
॥ ૧૨ ॥ રથ કહાડયો કુંવરે બાહાર, તેણે જોતર્યા ચાર તોખાર; તવ
બદી બેઠી સુભદ્રાય, રખે મુને મુકિ સુત જાય, ॥ ૧૩ ॥ ભક્ત વિદુરે

આમના આપી, દેછે શીખ કુન્તા રૂદેયાંપી; બેટાટંટાનો તંત ન ધરીયે,
કરી થાય તો બળ નવ કરાયે ॥ ૧૪ ॥ નથી પુઠ કે પક્ષ ઓ બાળ, કહી
લાંબી ન ભરિયે ફાળ, ધાર્યું થાયે હરીનું ઓ તંત, પછી વિદુર વધા
વચન ॥ ૧૫ ॥ સુણો સુભદરા સુંદરી, કેહેજે તુજ વીરને કરમરિ; સ-
ગા સાથે સહુ ભેળાં કરજે, માને નહી તો મરણ આદરજે ॥ ૧૬ ॥ એ
મ કહી દીધી આમનાય, બેટો કુંવર રથની માંય; એક ભુજે ગદ્યા આ-
છોડા લીધી ચાબુક હંકાર્યાં ઘોડા ॥ ૧૭ ॥ ડમ ભરવાને વાણ બાય,
તેવી સનમુખ આવી ગાય; બેઠાં માન્યું વીરુરનું મન, જાઓ રૂતેહ થ-
યા શુકન ॥ ૧૮ ॥ હાંસી અશ્વને પંથે પળીયો, નમના દાર ખહાર ની-
કળીયો; તવ રાખદ શીઆળના થાય, માડા શુકન ત્યાં દેખાય ॥ ૧૯ ॥
પણ ગણુગાર્યું નહી કુમાર, પુરખાટ હંકાર્યાં તોખાર; પગ પડગીને રથ
વધડાટ, જતાં જતાં આવી બે વાટ ॥ ૨૦ ॥ અભેમન્યુ ઉભો ખમચા-
ઈ, રાખ્યા ઘોડાના અછોડા સાહી; કહે માતા કેઈ દીશે વળીયે, ડાભે
કે જમણે પંથ પળીયે ॥ ૨૧ ॥ તમે ભોમીમાં નીત્ય જનાર; કીયે રસ્તે
દારામતી સાર; તવ જણ્યું અશરણા સરણ, આવે ભાણેજ કરવાનેહ-
રણ ॥ ૨૨ ॥ પણ પટે એકલો આવે, એનું બળ કદી નહી ફાવે;
મહારા ભક્તનો પુત્ર એ સાચો એને પડવા ન દેવો પાછો ॥ ૨૩ ॥ પે-
હેલું બળદેવને મેં કહ્યું; મહાર કહ્યું મોટાએ ન લહ્યું; સમજાવ્યા
હતા બહુ પેર, તોયે ગયા કૌરવને ઘેર ॥ ૨૪ ॥ એમનું ધાર્યું થવા ન
દેવું, વરે ભાણેજ હું જસ લેઉં; પણ એકલો શું ધાર્યું કરસે, નહી મ-
નસુબો પાર ઉતરશે ॥ ૨૫ ॥ એમ જણ્યું શ્રી રણછોડ, મેળવું એની
જેડે જેડ; કેમ જાયે પ્રભુ વર ચુકી, ભગનીને ભુલવણિ મુકી ॥ ૨૬ ॥
સુતે પુછ્યું સુભદરાને જ્યારે, કરી વિચાર બોલ્યા તે ત્યારે; બેટા માર-
ગ ડાભે ચાલો, એહ પંથ મોસાળનો ઝાલો ॥ ૨૭ ॥ વળણ ॥ એવા
વાચક સાંભળ્યાં, માતાના જે વાર, કહે વલ્લભ રથ ફેરવ્યો, હાંક્યા
તવ તોખાર.

કડવું ૮ રાગ સાખી.

અશ્વ હંકાર્યાં ડાભે પંથે, ઘણિ લાંબી વહી વાટ; એટલે મારગ
આવી રહ્યો, આવ્યું વન સપાટ ॥ ૧ ॥ દીસા ભુલ થયો તવ કુંવર, અ-
રણ્ય આલ્યો જાય; જેમ વળે તેમ અરણ્ય આવે, શુંચાચો મહવર મા-

ય ॥ ૨ ॥ પાછા વળ્યાનિ મુજ ન પડે, રાત અંધારી ધોર; સંલુચ્છ
 રૂઝની મુસંવે છે, તમરા કરે બકેર ॥ ૩ ॥ કુંવર રખડે વિકરાળ
 વખડે, બહુ બાવળના ઝાડ; ટેકરા ખાડા કોતર કુંગર, પરવત પહાડ
 ને તાડ ॥ ૪ ॥ નદીનાં નાળા; ઝાડનાં જળાં, ઝાડી જાડી પડેલી; કાંટા
 કંથર વાયકીનાં, લાંબી વ્રક્ષાનિ વેલી ॥ ૫ ॥ ખેર ખાખરને ખાખડી
 છે, ખરસાણી ખારેકી; પત્ર વડે પવનથી ખખડે, બચકાર બાસે નળે-
 કી ॥ ૬ ॥ રાફડામાં સાપ શબ્દ કરે છે ચીતાળ પડીયા આડા; નાગ-
 ફણા માંડીને ફરે છે, નોળીયા વણીયર વાડાં ॥ ૭ ॥ સાહુડી શીઆળ
 સુવર સસલા હરણ મગને હસ્તી, ભુડ રોઝાને રિછડાં રખડે, સીંહ
 ચીત્તા વાઘ વસ્તી ॥ ૮ ॥ તનછ ચંદનધો પાટલાધો, કરચલાં કા-
 ચંડા; ધુવડ ચીખડી ધોર કરે છે, ઉંટ મુને ઉડમંડા ॥ ૯ ॥ એવા વ-
 નમાં વાટે વહે છે, ગુફામાં ગુચચાય; ઝાડનાં જડીયાં ડાળાં પડીયાં,
 પીંડાં તેમાં ભરાય ॥ ૧૦ ॥ રથ ન હાલે ધોડા ન ચાલે, ધણક પાઠ
 પછાડે; અંધારે મુત હોઠો ઉતરી, બળે કળે રથ કાહાડે, ॥ ૧૧ ॥ મુખ
 પોકારે ચાબક મારે, ધરે વાણ પર રિશ, એ દુઃખ દેખી સુલહરાણ, થ
 ઇ મયાં અપશોશ ॥ ૧૨ ॥ અરેરે દિકરા ભુલ્યાંને ભુલ્યાં સંતાપ આ-
 વ્યો આવો; અલીમન્યુ કહે માતા મુને પરણાવવા લ્યો લહાવો ॥ ૧૩ ॥
 ॥ મોહોડ ધાલી લહાવ લેવા તે, આ કર્યા વીના ન ફાવે; દુખ વેઠ્યા વ-
 ણ માતા મહારી; કયાંથી વહેલી વહુ આવે ॥ ૧૪ ॥ એવાં મર્મનાં વચન
 મુલિ, માતાએ નીચું ધાલ્યું; પછી કુંવરે વિચાર કરી, ધનુશ હાથમાં
 ઝાલ્યું ॥ ૧૫ ॥ શાને શાર કષ્ટી વેઠું વીઢા છે મુજ પાસ; અગનાચ
 થી અગ્ની મુકી, પંથ કરું પ્રકાશ ॥ ૧૬ ॥ તીમ્મર નાસે મારગ ભા-
 શે, થાશે અસ્વને મુખ; છતી વિધાયે સાને સાર, વેઠું વેઠાવું દુઃખ
 ॥ ૧૭ ॥ એવું જાણી એક બાણ લીધું, મંત્ર લાણી તે વાર; અગ્નાસ્ત્રનું
 મુકિયું તે પાવક પ્રમટ્યો સાર ॥ ૧૮ ॥ ઝાડ બીડ સળગવા લાગ્યાં, તી-
 મ્મર પામ્યું નાસ; વધ્યો વન્હી વનને વિશે; ઘણે થયો પ્રકાશ ॥ ૧૯ ॥
 તે અજવાળે અરવો ચાલે, કુંવર મહાસુખ ધારે પ્રખળ પ્રકાશ પાછ-
 ણ રહે કે આગળ બીજું મારે ॥ ૨૦ ॥ એવિ રીતે સળગાવતો ચા-
 લ્યો સુલહરાનો તન; મુખ રૂપે જતાં જતાં ત્યાં આવ્યું હોડંબા વન
 ॥ ૨૧ ॥ તે વન વીશે રાક્ષસ રહે છે, માયાવિ વિકરાળ; ત્રણ ત્રણ તા
 ડના ઉંચા દહતો, બાગ તાજા રખવાળ ॥ ૨૨ ॥ તેનું રાજ્ય કરે છે રા

ક્ષણિ, રાણિ હેડબા નામ; તે પ્રમદા પરણેલી લીગને, વશી વાસી વ-
 ન ધામ ॥ ૨૩ ॥ પુત્ર તેનો ગટોરમછ નામે, માયાવી બળવાન; તે
 વન સંજગાળ્યું સુસવાટે, અરબુનને સંતાન ॥ ૨૪ ॥ પવન ઝપાટે સુ-
 ર સપાટે, આમ અતી ઘણી લાગી; ભખક ભખક બહનીના બેઠ
 અસુર ઉઠયા બગી ॥ ૨૫ ॥ અરેરે આકત કોણે ક્રાધું, રોશમાં વાળી
 રિસ; ધાબેરે ભાઈ ધાબે કહીને, પાપીએ પાડી ચીસ ॥ ૨૬ ॥ તે સ-
 બ્દ સુણીને સહુ બગ્યા, તોફાની થયા ટાળે; આયુધ લીધા હાથમાંને
 ઉપડયા ફાટે ટાળે ॥ ૨૭ ॥ આપણિ રાણિના ભય થકી, કોપ્રાણીથી ન
 વ અવાય; અંત્રીક્ષના ઉડનારા પક્ષી, આ મારગે નવ બય ॥ ૨૮ ॥
 દેવ દ્રષ્ટી નવ નાંખી શકે તો; બીજનો શો ભાર; અતુળીક બળીયો ન
 બય કળીયો રાણી તણે કુમાર ॥ ૨૯ ॥ તેવાના બામમાં આમ મુકી,
 કાણે જણાવ્યું જોર; ચાલો ઝાલો ભાલા લુબે, પકડી લાવિએ ચોર
 ॥ ૩૦ ॥ એમ કહીને શહસ્ત્ર સુરા, તૈયાર થયા ચડી ચોટે; ફલંગ ભર-
 તા દહિત ન ડરતા, દોડયા દડબડ દોટે ॥ ૩૧ ॥ ત્રીતાડ ઉંચા નાકે
 બુચા, હાથ હાથ લાંબા દંત; કાન સહુના સુપડા સરખા, બીહામણા
 બળવંત ॥ ૩૨ ॥ આહ્યો ચોટે દારણ દોટે, લુભી ભાર ભરપુર; રથ-
 માં બેઠાં સુભદરાએ આવતો દીઠો અસુર ॥ ૩૩ ॥ અરેરે દેવ દૈત આટલા
 કાહાડશે પુત્રના પ્રાણ; હું નિરભાગણિ આશું ક્રાધું; બન ફીટી થશે;
 કાંણ ॥ ૩૪ ॥ ભય કર ભય ભાસવાથી, અતક મુરછા ચડી; સુભદરા
 મુરછાંબદ થઇને, રથમાં ઢળી પડિ ॥ ૩૫ ॥ વળણ. પ્રાણ ઉંચો ચડિ
 મયો ન રહી શુધ બુધ સાન; કહે વજ્રભ તે બેઠને, મન ધારયું
 અભેમાન ॥ ૩૬ ॥

કડવું ૧૦ રાગ લલીતની છાયા.

અરર શું થયું માત માહરી; પુરણ ના પડિ હોંશ તાહરી ॥ ૧ ॥
 ધરણ તું ઢળી; રાંક માવડિ; મરણ તુલ્ય શું રથમાં પડિ ॥ ૨ ॥ લ-
 ગન ધારીયું દીકરા તણું; મન વારીયું, વાર તેં ક્ષણું ॥ ૩ ॥ હઠ
 કરી અતી નાર લાવવા; રથ ચડિ મયાં, સંત્ર આવવા ॥ ૪ ॥ રતન
 માતરે, હાથ હું ચશ્ત્ર જીભલડિ લઇ, દંતમાં ડશું ॥ ૫ ॥ અરણ્યમાં
 પડ્યો તાત જે હતો; રઝળતો ક્યો માતા તેં છતો ॥ ૬ ॥ ઉછાંબ લે

ધને, કોણ પાળશે; નજર મીઠથી, કોણ ભાળશે ॥ ૭ ॥ અવર માત
કો, માલરો નથી; હથ યાંપીને, તુ હશી જતી ॥ ૮ ॥ રમીશ બેશી-
ને, કેઈ મા કને; અગન ઊઠીરે, માત મુજને ॥ ૯ ॥ જીવત ધીક છે; મા-
લરૂં હવે; મળીશ માવડી કયે ભવે ॥ ૧૦ ॥ નયન આંસુડાં જાય
છે અતી; વણલ ઓચરે, આવી આ મતી ॥ ૧૧ ॥ વળણ રડતો
રહે ફાટતું; આંસુ આલ્યા જાય, હહિતો દેખી કુંવરે વીચાર્યું મનમાં.

કડવું ૧૧ રાગ સવરયા

વૈશમપાયે એણિપેરે બોલ્યા મુણ જનમેજરાય, વિસ્તારી તુજને
સંભળાવું સુરેખા હરણ મહીમાય ॥ ૧ ॥ મન વિચાર્યું અભામ-
ન્યએ ધારયુ રડયામાં રોજાઇ જશું; કઠણ કાળજી રાખુ મહારૂં લુછી
નાંખ્યાં આંસુ ॥ ૨ ॥ જાણ્યું કે અસુર ઉત્પાત કરશે, મરશે મહારી
માડી; પ્રાણ બ્રહ્માંડ છે જનેતાનો એકાન્ત દેહ સુવાડી ॥ ૩ ॥ બે
ટીકાએ આવશે શુદ્ધી, રહેવા દઉં રથ માંહ; પણ પાપીનો પ્રહાર પ-
ડે તો, માતાનો પ્રાણ પળાય ॥ ૪ ॥ એમ જાણી રથમાંથી ઉતરિયો,
કટી કપીને બાંધે; જનુની પડી શુધ્ધ બુધ વિના, કુંવરે લીધે બાંધે,
॥ ૫ ॥ લેધને પળીયો કુંવર બળીયો, એકાન્ત જંગલ ઝાડી; વ્રક્ષ ગુ-
ફામાં વસ્ત્ર હોરાડી ભુમી માડી સુવાડી ॥ ૬ ॥ અસુર સાથે સંગ્રામ
કરવો, ધારીને આવ્યો કુમાર; ઘોડાના અછોડા ગ્રહીને રથે, લઈ બેઠો
હથીઆર ॥ ૭ ॥ એવામાં અસુર આવી પહોંચ્યા દુષ્ટજનો દેહ દોટ,
કુંવરનો રથ ઘેરી લેધને, ઉભા વળીને કોટ ॥ ૮ ॥ લોચન રાતાં કરોધે
ન માતાં, વધા અસુરો વાણી; કોણ તું છે ને કયાંથી આવ્યો, બા-
ળક મનુશ પ્રાણી ॥ ૯ ॥ કેઈ નાતને જાતજ તારી, કીયું કરને ગામ;
કોણ માખાપતું છોકરું છે, કોણ તારૂં નામ ॥ ૧૦ ॥ અભીમન્યુ કહે
શું સહુ પુછો, નાતને જાત અનુપ; લાંબુ કહ્યાં કરતાં કહ્યું થોડું સક-
ળ ભુમીનો ભુપ ॥ ૧૧ ॥ દાંતવ માંતવ સર્વનો રાજ; રધયત તમે
મહારી; તે સાંભળીને કરોધ વ્યાપ્યો દુષ્ટ જનોને ભારી ॥ ૧૨ ॥ ન્હાને
મ્હેડે ન બોલ મ્હેડું, બોલું વગર વિચાર્યું; બાગમાં આમ લગાડી
માટે, મરણ તારૂં ધાર્યું ॥ ૧૩ ॥ જેમ ફાવે તેમ બક્યા કરે છે, આયુશ
દૂંકો કાઢાવ્યો; જો જો અલ્યા જીવતો નથી જવાનો, કાળ તારે શીર

આવ્યો ॥ ૧૪ ॥ અભીમન્યુ' કહે કાળ કરો શું. કોણ હણે મમ કાય;
 જે તમે જીવ્યાનો ખપ કરો તો, નાશી જાયે પડી પાય ॥ ૧૫ ॥ તે
 સાંભળીને કુમતી કેપ્યા, કહાડી નાંખ્યા પ્રાણ; બાલા લીધા ભુજમાંને
 કરી રહ્યા ભુમરાણ ॥ ૧૬ ॥ ઉછળીયા બળીયા મળીયા છે, માયાવી
 મહાવીરરાજ; ધણી ધણીને ધાય કરડરા, ફટક દેતા ફાળ ॥ ૧૭ ॥ ઉ-
 આ નીચા અવળા આપ, ઘણી મરજતા ગાળે; લામ આવે તેમ લાતો
 ફેરે, રથ તોખારને ખાળે ॥ ૧૮ ॥ લડત લડે લાંબા પંજે, મારો મારો
 મુખ ભાંખે; વાંસડાના ફાંસડા ઉખેડી, કુંવર ઉપર નાંખે ॥ ૧૯ ॥
 જોર ભુલમ જોઈ જંગલીનો કોપ કર્યો અભિમાન; ધનુશ ચઢાવી ટં-
 કાર ફેરો, ઉપર લીધાં બાણ ॥ ૨૦ ॥ મહા દેશ ધારે બાણજ મારે,
 મુમતદેવા મુકાવિ; અમુર આડાને અવળા ખશી, આયુધ દે ચુકાવી.
 ॥ ૨૧ ॥ તાણી તાણી તન તોડીને મારે, પથ પાપીને નવ વાગે; વાગે ક-
 દાચીત કોઈકને તો ખોડખામી નવ લાગે ॥ ૨૨ ॥ પ્રાણ ન જાયે
 ધાત ન થયો; અમુર એવાને એવા; કુંવર લાગ્યો વિભાસવાને, આ
 જીવ જતી કેવા ॥ ૨૩ ॥ માતાને ઉઠર રહ્યો હતો હું, ખર્ચ અષ્ટાદસ
 માસ; તવ કોકા વીધા વાંચીતી, મમ મામા અવિનાશ ॥ ૨૪ ॥ તેમાં
 એવો હેતુ આવ્યો હતો કે, માયાવી હાય જોહ; ખડગ ન વાગે વાગે
 ન લાગે, પતન ન થાય દેહ ॥ ૨૫ ॥ તેમાંના અમુર ભાસે છે આ, જે
 મ ફાવે તેમ ફાવે, તેવી જતના ઉપર એકલું શીવજીનું બાણ ચાલે
 ॥ ૨૬ ॥ એવું જાણી ઉભટ આણી, કામ કુંવર કીધું; મહાદેવજીને
 મંત્ર ભણીને. એક બાણ તવ લીધું ॥ ૨૭ ॥ ફેરની પુંદરી ફરીને ફેંક્યું
 થયો કારમો કોપ; જે જે જોદ્ધાને બાણ અડ્યું, રાક્ષસ થયા લોપ
 ॥ ૨૮ ॥ નવસેને નવાણું હણાયા, કુંવર કળીયો મોડો; એક બચી મ-
 થો રાક્ષસ સહુમાં, તે જીવ લઈને નાડો ॥ ૨૯ ॥ જતાં જોયો અભીમ-
 ન્યુએ, સવળો લીધો સાર: છોને એ જાય જીવતો જડ કેહેશે સમાચાર
 ॥ ૩૦ ॥ વળણ ॥ રાક્ષસ નાશી આવીયો, હેડંબા બોવન; જગો
 જગો માવડી, શું કરો રાયન.

કડવું ૧૨ રાગ સોહાણીની ચોપાઈ.

આવી અમુરે મરજતા કિધી. સાંભળિ બળવંતિ બિધી, ઉઠી આ

વિ વીપ્રીત મન બણી, શુ છે શુ છે પુછે છે રાણી. ॥ ૧ ॥ જોયું વન
સળગતું જ્યારે, બની બાવરિ બાળા તે વારે; કોણે કરમ કર્યું આ-
જ આવું વધ્યો વહનિ શી રીતે સમાવું; ॥ ૨ ॥ સુણી દહીત કહે
ઓ માડી, બાળી નાંખી બધી વન વાડી; જખી ઉડ્યા અમો સહુ દા-
સ, શત્ર કરતાનો કીધો તપાસ ॥ ૩ ॥ કોઈ મનુશ બતી છે બાળ,
આવ્યું રજની વન વીકરાળ, પડે એકલો નથી કોઈ સંગ; બોલે ની-
રભય હીમત અંગ. ॥ ૪ ॥ અમે માંડી તે સાથે ભરાઈ; કરી પ્રાણ લે-
વાની ચડાઈ; પણ પડી નહી કુંવરને વેડ. એક બાણે પોંદોઆ સહુ
ઠેઠ. ॥ ૫ ॥ આવ્યો એકલો જીવતો મારી. નવ્ય આવ્યું તે તુંને ઉડાડી,
સુણી દીલમાં દુભાણી દારા; રેહેજે ઉભો અનુચર મકારા. ॥ ૬ ॥ ક-
હી ગઈ તે સાતમે માળ; આવી સુનો જ્યાં પોતાનો બાળ, કોધે ભરી
લોચન રક્ત માત: મારી તનની રૂદેમાં લાત. ॥ ૭ ॥ ઉડ્ય સુત થયો
સંતાપ; આવ્યો બળીયો કોઈ તારો બાપ; જોને આમ લાગે અતી વ-
ન, તોએ દળીદ્રી તું કરે સયન. ॥ ૮ ॥ માર્યાં સહસ્ર શેવક એક પલ-
માં ઘાણ કાઢાડ્યો બધો બહુ બળમાં; હજી હામ રાખી રહ્યો ઉભો,
એનો શો હશે મનસુમો. ॥ ૯ ॥ એવાં વચન માતનાં સુણી, ઉડ્યો મ-
ટારગછ માહા ખુની; કરી ગરજના કોપે ચડીયો; સાતમે માળથી ભોં-
ય પડીયો. ॥ ૧૦ ॥ દીઠો વીકરાળ વહનિ વનમાં; લાગી તપત ઘણાં તે-
ના તનમાં; ઉડે અગની તણા અંગારા, થાય ભડકા ભારે ભખકારા,
॥ ૧૧ ॥ સળગે વનસ્પતી સુસોટ; વળે ધુમ્મના ગોટે ગોટ; દેખી દેખીને
મહા રીસ વ્યાપી, કોણ આવ્યો એ હરન્ય પાપી. ॥ ૧૨ ॥ પુછ્યો સેવકને
સમાચાર; તેણે કહ્યો વાત વીસ્તાર; જણા ખમર ખુનસે ભરાયો, બુધે
બવા હેડંબાનો બયો. ॥ ૧૩ ॥ વળણ, ખુનસે ભરાયો ખારીલો; બુધે
બવા મન; વડે વહન પછી શું થયું; સુણો કોતાજન.

કડવું ૧૩ રાગ ધન્યાશરી.

વાયુના નંદનનો એ નંદન, નિકંદન મન ધાર્યું; બેર વધ્યું વી-
શ તુલ્ય વપુએ, મહા વિપ્રત વીચાર્યું ॥ ૧ ॥ થયો ઉતાવળો અતી
આકળો; દારણ દીલમાં દેશ, માયાવીએ માયા રચવાને; મુસ્તક છો-
ડ્યા કેશ. ॥ ૨ ॥ રીશ કરીને શીશ ધુણાવી, પછાડ્યું પાશાણ માંચ,

જુજુ જેવડા શહસ્ર જંતુ, ખરી પડયા તવ ત્યાંય. ॥ ૩ ॥ પવન પ્રથાવે
સ્પર્શ થયો કે હરન્ય થયા અમુર; સરીર પોહોળા પુષ્ટ ઘણેરો, લાંબા
ત્રિતાડપુર ॥ ૪ ॥ ધુળવે ધરણ મુક્તા ચરણ, આવી કરે ચક્રચુર; એ-
વા ચોદ્ધા ઉત્પન દિધા, ક્રોધ ભરેલા કૂર. ॥ ૫ ॥ દેખીને આનંદ પામી
હેડંબા, હું પણ રૂપે થાવું; બેટા મટોરમછ તારી સાથે પુરણ પક્ષે આ-
વું ॥ ૬ ॥ છે ઘણો મુરો પરાક્રમે પુરો, વીંધનનો કરનાર; તે વણ રાત્રિ
ચે રણ ન નીકળે, એ માલ્યરા કુમાર. ॥ ૭ ॥ તું બાઝજે પણ અળ-
ગી ઉભી, કરિશ તારી રક્ષ; જે તે જોરાવર ઘણો હશે તો મળે ઝાલી ક
રં ભક્ષ. ॥ ૮ ॥ સાંભળિ સતીનો સુત બોલ્યો; બહી જનેતાની વા-
ત; પુરશે પુરૂષ પરાક્રમ કરીયે, કામ નહી તારૂં માત. ॥ ૯ ॥ યુધ ક-
રતા હાર હું પામુ, તો તું આવજે ધાઈ; એકલાને હણવો છે તેમાં શી
કરવી સરસાઈ. ॥ ૧૦ ॥ એવું કહ્યું તવ બોલી હેડંબા, પધારો મહારા
બાળ; બે ઘડિ રહીને આવીશ જોવા, છે મુને પેટમાં ફાળ. ॥ ૧૧ ॥
॥ વળણ ॥ માથે દીધી આગના, મટોરમછ બળવાન, વ્યાસ વલભમુખ
ઓચરે, શેન્ય કર્યું સાવધાન. ॥

કડવું ૧૪ રાગ નાટકમાં ચાલો ભૈયો ચાલો એ રાગ.

ચાલો દહતો ચાલો ઝાલો, હાથે હથીઆર; છાકમાં છકેલો કોઈ
આમ બાગ બાળનાર. ॥ ૧ ॥ જુલમ વાપરે, શું સર્વનો સરદાર; ફાટે-
લો તે કોણ છે એ દહત મારનાર. ॥ ૨ ॥ બાંધો કેહેડ કશી કશી ધ-
શી ધશીને, પીટંપીટા મારો રીંટા, ધશિ ધશિને ॥ ૩ ॥ ઉઠો ઉઠો કુ-
ટો લુટો લાજ તે તણિ; શિશ બે ધરાવી આવ્યો, આપણા ભણિ ॥ ૪ ॥
એવું મુણિ સર્વ ઉડયા, હરાવિ ન હોડ; હાથમાં આયુધ લેઈ, જય જો-
ડાજેડ. ॥ ૫ ॥ ધમક ધમક ધરણ ધુજે, અમક અમક ચાલ, પરડ પરડ
પમલાં પાડે, શત્રુને છે સાલ. ॥ ૬ ॥ ધમડ ધમડ કરે ધબાકા, ફાટયાં
રથાં લોચન; પડવી પગની સાંભળી કાને કીરીટધરને તન. ॥ ૭ ॥
ચેતન બનીને આતુર ઉભો. આપ અતી હેંશીઆર; અમુર આવ્યા
દોડતા દોડતા, સાથે છે સરદાર. ॥ ૮ ॥ રથજ દીઠો અભીમન્યુનો, પ-
ડી ગયા મુસોટ; વચમાં ઘેરીને આગળ પાછળ ઉભા કરીને કોટ ॥ ૯ ॥
વળણ ॥ કોટ કરિ ઉભા રહ્યા, દેવી દારણ દુખ; કહે વક્ષભ સુત ભી-
મના, રહ્યો કુંવર સતમુખ.

કડવું ૧૫ રાગ સાખી.

કુંવર સામે માયાવી ઉભો, ગોરગછ બળવાન; સઘળી દિશા દ્રષ્ટી
 કરીને, જોઈ લીધું અભીમાન ॥ ૧ ॥ ત્રીતાડ ઉંચા સરવ દીઠા,
 એક મનુશ આકાર; કુંવરે જાણ્યું સર્વ તણે છે, સનમુખ તે સરદાર
 ॥ ૨ ॥ એવું જાણી અભેમાન બોલ્યો, કોણ છો શા મનસુખા ભુપ-
 તી જાણી મુજ સામી શી, અરજ કરવાને ઉભા ॥ ૩ ॥ સાંભળી સુત
 હેડખાનો બોલ્યો; બકે શું વણ વીચાર્યું; મ્હોત બમે છે તારે માથે અ-
 ત્યુ થશે અણધાર્યું ॥ ૪ ॥ કોની નાતને કોણ જાત તું; કોઈ દીશા
 ધર મામ, કોના કુળનો કુંવર છું તું, તાત તણું શું નામ ॥ ૫ ॥
 અભીમન્યુ કહે શું પુછે છે, માંડીને મુજ વાત, તાહયરી જાતીને જાતી
 શી છે, કોણ છે તારો તાત ॥ ૬ ॥ મુમત લેતાં નામ ન દેતાં, વીખા-
 ણુ આપ વડાઈ; જે તાતજી તણાં નામ કહેતો, થાય નહીં લડાઈ ॥ ૭ ॥
 પણ જીવાનીયાછે બાળ ચેષ્ટા, હું પદ બહુ મન આણે; શીઆળ સીમ
 માં કુતરં ગામમાં, તેવી રીતે મત તાણે ॥ ૮ ॥ ગોરગછ કહે સુણ છો-
 કરા, વાંકાં વટેછે વચન; કયાંથી તું આવ્યો આ ભુમીમાં, લમાડ્યું મ્હા-
 રં વન ॥ ૯ ॥ અભીમન્યુ કહે ભુપતી હું છું, સકળ ભુમી છે મ્હા-
 રી કેટલા વર્ષથી અહીં વસ્યો તું, વાત ખરી કહે તારી ॥ ૧૦ ॥ સા
 ચે સાચું કહેજે નહીં તો ઉપજે દુઃખ આડું, વણ રજાએ વસ્યો છે
 વનમાં, લાવ્ય ભુમીનું ભાડું ॥ ૧૧ ॥ ભાડા વીના રહેવા નવ દીજે;
 લીજે ધન માલ લુટી; પાય ન પડે ને બાકરી બાંધે આયુશ દારી ખુ-
 ધી ॥ ૧૨ ॥ વચન સુણિ ખડ ખડ હસ્યો હેડખાનો તન જીઓ દે-
 તો ભાડું આ માગે, ભાડે હું વસ્યો વન ॥ ૧૩ ॥ શું છાકમાં છક્યું
 છે છોકરું, જેમ રૂવે તેમ બોલે; દેવ ધરા ધરિ ડરે મહારાથી, ન મણું
 તરણા તોલે ॥ ૧૪ ॥ સાંભળરે રથના બેસનારા નથી તું મુજ સમાન;
 શેશની સામું અળશીયું જેમ સંજની સામુ સ્વાન ॥ ૧૫ ॥ સામર
 આમળ ખાખડું જેવું કનક કને કથીર, તે પ્રમાણે તું મુજ સામે,
 શું રહ્યો રાખી ધીર ॥ ૧૬ ॥ તેવું સાંભળી કુંવર બોલ્યો, પારથનો
 સંતાન. કીંમત નથી તુજને મ્હારી; થઈ હીંમતવાન ॥ ૧૭ ॥ અ-
 નેક તમે એકલો હું છું, જે જે હાથ મારા; માલ્યરી આગળ કેવા
 તમે છો, એક અંદ્ર બહુ તારા ॥ ૧૮ ॥ સુર્યના સામા દીપક કોટીક, મે-
 વ ધારા કનક છાંટા, તેવી તમે છો કેવા જેવા, ભાલા ની આમળ કાંટા

॥ ૧૯ ॥ વળણ. ॥ એમ વચન અલીમન્યુનાં સાંભળી કોપ્યા અપાર; કહે વક્ષસ તવ બોલીયો, ભીમ તણેા કુમાર. ॥ ૨૦ ॥

કડવું ૧૬ રાગ ચૌપાઈ.

બોલ્યો ઝટારમજ મુખ એમ; સહુ જોઈ રહ્યા છેા કેમ મારો ઠેર કે-
ર કરો ઝાઝો; બહુ બોલીને શું બચ સાજે. ॥ ૧ ॥ આમમાં આગ મુઠ્ઠી
અપાર, મારો મહા મન મેલીને માર; ચુથો આમડીને હાડ ભંજ; એ
તું આખું રહે નહિ અંજ. ॥ ૨ ॥ કોઈ બાજે ન આપ સંગ; વાળો રોસ-
ણ રીસને રંગ; એવું કહેતામાં કોપ્યા અશુર, રાતા તાતા થયા ભર-
પુર. ॥ ૩ ॥ ફેંકે ફાંસડા વાંસડા કહાડી મારે પાશાણ જંગલી ઝાડી; મ-
હા અલીમન્યુએ હથીઆર; લેઈ બાણ દેવા માંડ્યો માર. ॥ ૪ ॥ તવ
પ્રકોદરનો તન, કરી ગરજના ગયો મનન; જઈ વનમાં પાછો આવે;
આહાડ પહાડને તાડજ લારે. ॥ ૫ ॥ નાખે અત્રીક્ષથી ધરા મુર, ચેતી
કુવર કરે ચકચુર; કરે કકડા આવી અંજ વાગે; પણ બાણથી પર-
વત ભાગે. ॥ ૬ ॥ ઝાડ તાડ કરે છે છેદન, પાછો પડતો નથી અભેમન;
એમ લડતાં બે વડતાં શું કીધું; મંત્ર ભણી શંભુ બાણ લીધું. ॥ ૭ ॥
ફરી પુદડી ફેંક્યું જ્યારે, સહસ્ર દહિત થયાલોપ ત્યારે; દેખી વનવાણી
કોધ ભરીયો, માયાવી નર નીચે ઉતરીયો. ॥ ૮ ॥ એણે પછાડ્યું શંશ
વિસ વાર કર્યાં અસુર વિસ હબર, ટાળે ટાળાં ને ફોલા ડોળા ફેંકે
ફરશિને ગોઠણ ગોળા. ॥ ૯ ॥ ઢેપાં ઢેખાળાં ધારિને મારે, પાપી પ્રચંડ
પોક પોકારે; દૈત્યને સોંપી ગયો ગગન; રહ્યો અત્રિક્ષ હેડબા ત-
ન. ॥ ૧૦ ॥ કરે ઉંચે રહી અતી ભેર; ભલો હાથ આંચો છે ચેર;
એમ કર્યાં કરે બકાર; આમ મુઠ્ઠી એ હરામખોર. ॥ ૧૧ ॥ કરે કુંવર-
ને ફર કષ્ટ, પડે પાશાણની મ્હાત્રષ્ટિ, ખશે ખેવાડુ બળવે અંજ, તો
થે ગાત્ર ધણું થાયે ભંગ. ॥ ૧૨ ॥ ધ્રુજ્યા થર થર કુંવરના ચરણ, બણ્યું
નીચે આંચું આજ મરણ; નહીં જીવિયે જીવડો બશે; મ્હાર આ-
મ રણમાં ચુંથારો. ॥ ૧૩ ॥ નીચે મરણ તો રડણ શા માટે,
બહુ બાણ છોડ્યા શુસવાટે; એક લીધું મોહાસ્તર ભણિ, નાંખ્યું મ-
નન બણિને ધણિ ॥ ૧૪ ॥ ભોકાયું ભિમ શુતને જઈ, પેડું પુરણ રૂઢી-
યા મહિ; તવ પ્રાણ પ્રહાંડે ચડાયો નવ ભેજન જઈ ફર પડિયો.
॥ ૧૬ ॥ રહી નહીં એને શુદ્ધ સાન, પડ્યો ભુમીમાં થઈ બે બાન;

ભાન; પછી કુંવરે શું કામ કીધું, શીવ મંત્ર ભણી બાણ લીધું. ॥૧૬॥
નાંખ્યું બહુ બળથી કરી કોપ, થયા અસુર સઘળા લોપ; ઉભો એવે
થઈ ઘડી ચાર, વળી મુરછા લીમ કુમાર. ॥ ૧૭ ॥ ઉઠ્યો રૂઠ્યો ભરા-
યો ટેક, કીધા અસુર હજાર એક; ચલો શેવક મુંડપણું કરીયે, પ્રાણ
શત્રુ તણો પરહરીયે. ॥૨૮॥ લેઈ ટોળુને ઓંચો બળીયો, દેખી દુશ-
મન બહુ કળકળાયો; કરો બળ હોનાર હોય, ઝાઢાડ પહાડ ન માર-
શો કોય. ॥૧૯॥ મારો ઝપાટો જણાવો ભેર, કરો ધુળે અંધારૂં ધોર; નાખો
રેણું થશે અંધકાર, તેણે અભરાવી દેવો કુંમાર. ॥ ૨૦ ॥ વળણ ॥ ગભ-
રાવો એ છોકરૂં, ઉછાળો ભુભાગ; નેત્ર ન મુજે એટલે, ફાવે મહારો લાભ.

કડવું ૧૭ રાગ જવાહી ધ્રુમસ.

આજ્ઞા આપી અસુર જીવને, ખુંખાર્યાં રાક્ષસ લોકજી; ઘણાક ગા-
ન્યા વડવા બાળ્યા; પાડતા પોકા પોકજી. ॥ ૧ ॥ ભેર કરે કળકળે
કારમા તે, મારોમારો મુખ ભાળેજી; ખોખે ખોખે ધુળ લેકળે, કુંવર ઉ-
પર નાખેજી. ॥ ૨ ॥ લોચન મીચી નજર નીચી, રાખીને રેણું ઉછાળે
જી; વાંકા વળીને દાટજ વાળે, આડું અવળુ નવ ભાળેજી. ॥ ૩ ॥ ઠે-
કડા ભરતા હોકારા કરતા, જામરૂં જણુ વે ભેરજી; કાંકરા કુંકરી ઝી-
ણી રજેટી, ઉડી થયું ધમધારજી. ॥ ૪ ॥ કરી અરજના અમન ચડીયો,
હેડંબાનો બાળજી; અંત્રીક્ષ રહીને ચરચા ભેતો, વ્યાકુળ થઈ વિકરા
ળજી. ॥૫॥ અભીમન્યુ અકળાયો રૂંધાયો, ચરણ થરથર ધ્રુજેજી રજે-
ટી ભરાઈ નારીકામાં, નેત્ર વડે નવ મુજેજી. ॥૧॥ સ્વાસ લેવાય નહી
સ્વાસ મુકાય નહી રાક્ષસરેણુ રોળેજી; રજતજ કાંકરી ઉડતી આવે. ઉભો
ઉભો અક્ષ ચોળેજી. ॥૭॥ વસ્ર વપ્ર સહુ ધુળે ભરાણું, મુખે મ્રીકા પુરા
ણીજી; વઢવાનું મેલ્યું વેગળુને, પટકુળ ઓઢ્યું તાણીજી. ॥ ૮ ॥ તવ
ખખર પડી ગટોરમછને, પુરણ ઉંચો ચડીયોજી, સમગી રામ ત્યાં ઝ-
ડપ મારી, આવીને રથમાં પડીયોજી. ॥ ૯ ॥ કુંવર ઉપર ક્રોધ કરીને,
કીધો મુઠ્ઠી મારજી; ઝાભરો ક્રોધો ગટોરમઠે, છીનવી લીધાં હથીઆર
જી. ॥૧૦॥ અભીમન્યુને ફાળ પડીને, પટકુળ અંજથી કહાડયુજી, મ-
રણું આદ્યું મન થકીને, હસત થકી યુદ્ધ માંડયુજી. ॥ ૧૧ ॥ ત્રે બળિયા
ત્યાં ગાન્યા બહાન્યા, બળથી બાથો બ.યજી; કુસ્તાઈ લાગી મુસ્તાઈ
ભાગી, જુએ અચુરનો સાયજી. ॥ ૧૨ ॥ લડતા કનડતા રથેથી

પડીયો, પૃથ્વીપર પ્રચંડજી, માયાવિ દાવ જોઇ ધાવ કરે છે, શક્તિ
 ક્ષીણું કુભંડજી ॥૧૩॥ મટોરમછની પક્ષ કરિને, મારે કુંવરને મારજી;
 બીજાએ રથ બધો ભાગી નાંખ્યો, માર્યાં ઘોડા ચારજી. ॥૧૪॥ બળી
 એ બળિયા બાઝ્યા કરે છે, એક એકને દેઢીકજી; છાતીના બંધનો સ-
 મંધ તુટે, કળ ચડી આવે હીકજી. ॥૧૫॥ કરણ પકડી નાશીકા ભાગે,
 દે છે દિંચણની ઠેસજી; ઘોલ થપડને મડદા પાટુ, મારે ને ઝાલે કેસજી.
 ॥૧૬॥ કોણિએ કોણિ દે કુખ ચોંટી, લડાવે શીશે શીશજી; પડતા હેઠા
 થાય છે બેઠા, નાંખે ચીશે ચીસજી. ॥૧૭॥ એવામાં માયાવી દાવ જોઇ
 ને, બેસી ગયો છે ધરણજી; મ્હા કોધ ભરીયો અલીમન્યુનો, ચપશી
 ઝાલ્યો ચરણજી ॥૧૮॥ ઉચકી ઉભો થયો છે મુખો, હિલોળી નાખ્યો
 હેઠાજી; પડ્યો ચતાપાટ તેની રૂદેપર, મટોરમછ ચડા બેઠાજી. ॥૧૯॥
 કુંવર નીચે તરફડે છે, દ્વેશ માયાવી ધારેજી; અભિમન્યુના મુખમાં ર-
 થું; ભરિને મડદા મારેજી. ॥૨૦॥ હંત પીશીને બહુ ચપશીને, ગંગે
 દીધો નક્ષજી, નસો નાડી ત્યાં તણાઇ સુતનિ, ઉંચાં ચડીયાં ચક્ષજી.
 ॥૨૧॥ મોડેથી નીકળ્યા ફીણ ફીસોટા, કારમુ થયું કુભાન્ડજી; શુધ મ-
 ધને સ્વાસ થયો બંધ, પ્રાણ ચડ્યો પ્રહ્લાંડજી. ॥૨૨॥ અંતરયામી વિ-
 ચ્છના સ્વામી, બણી હરીએ વાતજી; બળ્યું ભાણેજે ભોમી પડ્યો,
 થશે એની દેહ વાતજી. ॥૨૩॥ જે એ મરશે તે ધાર્યું ફરશે, કરશે હ-
 રણ નહિ કોયજી; મારું બોલ્યું રહેશે મ્હારા મુખમાં હળધારીનું કર્યું
 હોયજી. ॥૨૪॥ એવુંજ બળી પુરૂષ પુરાણી, ચાતુર કેમ બય ચુકી-
 જી; મટોરમછના ઘટમાં ગોવિંદે, દયાને દિનતા મુકીજી. ॥૨૫॥ તવ કો-
 મળ રૂદે મટોરમછનું, થઈ મયું શુભ સાઈજી; અરેરે જીવ નીકળી ગયો
 હવે એને શીદ મારજી. ॥૨૬॥ વળણ એમ કહી ઉભો થયો, ચા-
 લો દેતો ભાગ; વદે વક્ત્રલ સહુ સંચર્યા, હોતવવાને આમ.

કડવું ૧૮ રાગ ચૌપાઈ.

આલ્યા આમ હોતવવા અસુર, દોડ્યા દડબડ દોટેપુર; પણ વદનાં
 થઈ જે વાર, ઘેર હેડા કીધો વિચાર ॥ ૧ ॥ પુત્ર પરવર્યાં દુશમન
 પાસ થઈ માર પડ્યો મન ત્રાસ; હજી આળ્યો નહીં સુત બળીયો, સામો
 શત્રુ માથાનો મળીયો. ॥ ૨ ॥ રખે કુંવરને કાંઈ થાય; મ્હારું જીવનર
 છુટી બય; મારે વાલું લડાઈમાં લક્ષ, પરવડું હું પુત્રની પક્ષ ॥ ૩ ॥

એણું ધારીને નીકળી નાર, આવિ સોત્રણ ધામની બહાર; હતી મુક્તમ
શામા અનુપ, એણે ધર્યું માયાવી રૂપ. ॥ ૪ ॥ રણ વઢવા જવાની રૂચી
સાત તાડવા બની હિંચી, તણ તાડ લાંબા બેઉ ચરણ, ચાર તાડ લાંબુ
દેહ વરણ. ॥ ૫ ॥ શીશ કુંભર સમ કેશ કેવા, લાંબા બડા મ્હોટા વાંસ
જેવા; નવમજ નાચીકા દ્વીગાળા, સ્વાસ સીર મ્હોટાં ઘડનાળાં. ॥ ૬ ॥
નમ્રદાર સરીખું વહન, મ્હોટાં સરોવર સરખાં લોચન, વ્યામ હંતુવજ
તોડે તેવા; બેઉ કરણ સાગર નાભા જેવા. ॥ ૭ ॥ એવો કારમો વેશ ધ-
રીને, ચાલી પુત્રની પક્ષ કરીને; દોડી પુત્રની પક્ષે આવે, બતાં લોહ ત-
ણા ચણા આવે. ॥ ૮ ॥ હઘત ટોળું છતી આવ્યું જેવે, દીઠી માતા મ-
ટારમછે તેવે; ક્રીધો જનુની જણિ બહાર; શીદ સધારો માતા આવાર
॥૯॥ તવ હેડબા કહે એ બાળ, લાગી વાર મને પડી ફાળ; જણ્યું કરી
આણું શત્રુનું ભક્ષ, આવતીતી હું તારી પક્ષ. ॥૧૦॥ બલે સામો મળ્યો
તું કુમાર, બેટા કહે યુધના સમાચાર; હતો શત્રુ કેવડો કેવો, સુત કહે
માતા મ્હારા જેવો. ॥ ૧૧ ॥ પણ ઘણો હતો બળવાન, કોઇ મોટા તણો
સંતાન; બળવંત એ બાણાવળી, માર્યો મુઓ છેતર્યો છળી. ॥ ૧૨ ॥
કહે હેડબા હરાવ્યો હોડે, બેટા કોણ કુંવરની બેડે; બોલ્યો મટારમછ
માત મ્હારી, નથી બેડે કોઇ નરનારી. ॥ ૧૩ ॥ આંચો એકલો રથમાં
બેસી, પડ્યો રૂઝની રણમાં પેશી આણ્યો કાળ મેં કારજ ક્રીધું, એ
તું સખ રણમાં રહેવા દીધું. ॥૧૪॥ સુણી બોલી હેડબા એમ, છે તે ભાકર
જેવાનો પ્રેમ; તેને જેવાને બહિં છુ તન, તમે હોલવો આપણું વન
॥ ૫ ॥ આપી આજ્ઞા સુતને જ્યારે, ચાલ્યા સરવ મુરખા બામ ત્યારે;
કરે વહની સમાવા ઉપાય, પણ હેડબા ચાલી જય. ॥ ૧૬ ॥ પડી શુભ
દ્રા મુરખામાંય; થઇ બેઠી વળી મુરખાય; આવી શુદ્ધી આવ્યું બાન,
મયો રથ સેત કયાં સંતાન. ॥૧૭॥ વળણ ॥ કયાં મયો સંતાન માહયરો,
એમ કરે પોકાર; વ્યાસ વહ્નિ વાણિ વહે, ભાસે વન ભયંકાર.

કડવું ૧૯ રાગ કાફિ.

બોલ્યા વહશમ પાયે વચન, મુણ પરીક્ષત કેરા તન; એતો પુત્રને
પોકાર કરતી, વન વીશે આંમુડાં ભરતી. ॥૧॥ પુત્ર પુત્ર કહીને પોકારે.
કામ ન બોલ્યું મભરાઇ ત્યારે; અરેરે કેમ થયું એ બાળ, લાગી શોધવા
વન વીકરાળ. ॥૨॥ મારે ફાંફાં અધારે ફરતી, ત્રાદ ત્રાદ તે મુખ એ-

અરૂતી; દીઠા રથરણમાં ભાગેલો, જડથો સોધતાં પુત્ર પડેલો ॥ ૩ ॥ બેયુ
સળ શુતનું બેવારે, બેઠી મગળી ભુમીયા ત્યારે; હોશ કોશ મયા એ
ના ઉડી, દારા દુઃખ હરીયામાં બુડી. ॥ ૪ ॥ અરેરે દૈવડા આલું થયું,
મારું નિર્ધનનું ધન મયું, પુટયું કરમ મ્હાર કઠોરું, ખોષ બેઠી એ-
કનું એક છોરું. ॥ ૫ ॥ દેવ દહાડો થયો મ્હારો વાંકો, પડ્યું દુઃખ
રહ્યો નહીં આંકો, પુત્ર પુત્ર પોકારજ દિધો; શુત શુતેલો ઉછંગ લી-
ધો. ॥ ૬ ॥ બોલો બોલો કહીને બોલાવે; મુખ ઝાલીને માત હલાવે, ઊંચો
કસ કરીને બેતી, ફાટે રૂઢીયા તેવું રોતી. ॥ ૭ ॥ આલે લોચન આંશુ
ચોધાર, ફુટે શીશને છાતી અપાર; નવે મ્હો વાંકો થઈ પડીયા, કેમ
કઠોરાં કર્મ નીવડીયાં. ॥ ૮ ॥ મયું ધરબાર ધનમાલ રાજ, મયોટેકતારોને
લાજ, પડી પરધેર પેટડું ભરતાં, તોલ્લ ફળ મળ્યાં અતી નરતાં. ॥ ૯ ॥
સ્વામી મુકીને વન પડીયો હુતો; લાવી રણમાં મુઠી શુત શુતો; એમ
વલવલે અત્યુ આદરે, રડે રણમાં રામા ઝીણે સ્વરે. ॥ ૧૦ ॥ આવી હેડબા
બેવા સંતાન, તેણે રૂદન સાંભળ્યું કાન; અહો કોઈ કામા કરે રૂદન,
મને કહ્યું તું મ્હારે તન. ॥ ૧૧ ॥ નથી શુત સંગેકો નરનાર, ત્યારે આ કોણ
કરે પોકાર; કોઈ છે અબજાની બતી, રડે જેમ છળી બય છાતી ॥ ૧૨ ॥
શુત સાથે શીસગાઈ એની, થાય સ્ત્રી માત કે થાય બેહેની; હાલ બેવાને
બહિં હું પાસ, નહીં બોલે પછી પામી ત્રાસ. ॥ ૧૩ ॥ માટે હાલ અહીં ઉભી
રહેલું, એવું સમપણ સાંભળી લેલું; એવું બહી શુક્ષ્મ દેહ ધરી, બેઠી
તણું ગુફા શુંદરી. ॥ ૧૪ ॥ દીધું ધ્યાન ત્યાં કાનજ માંડયા, શુણે છળીલી
હિંતપાત છાંડયા; રડે શુભદ્રા શીશ કર ધરી, પાડું દેહ મ્હારો કાંક કરી.
॥ ૧૫ ॥ વવણ. ॥ એમ અતી આકંદ કરે, સુત મહિ બે હાથ; કહે વ-
હબ સંભારતી, સાસરીયાનો સાથ. ॥

કડવું ૨૦ મું ઓખાહરણમાં ગણપત બોલો
હો બાળા એ રાગ.

મારા સાડકવાયા તન; અભેમાન બોલોનેર; તારિ માતા હું કરું
રૂદન. અભેમાન બોલોનેર. ॥ ૧ ॥ જરા બુઓને આંખ ઉઘાડી, અભે.
તેતો રઝાવિ રણમાં માડી, અભે, ॥ ૨ ॥ ક્રીયા શત્રુએ ક્રીધો આ કર.
અભે, હોય સગ સગુ તો લે બહર. અભે ॥ ૩ ॥ બેટા જનમનો તું રોશી

અભે; નથી વડીઆઈ કુન્તા ડેશી, અભે ॥ ૪ ॥ સુણી હેડંબાને
આવ્યાં આમુ, અભે; કુન્તા નામે છે મહારાં સામુ. અભે, ॥ ૫ ॥ બેટા
તુજને નડયું મહારં કર્મ, અભે; નથી વડીલ કાકો તારા ધર્મ, અભી.
॥ ૬ ॥ હેડંબાને સગપણ ભાસ્યું ઠેક, અભી; રાખ ધર્મ તો મહારા જોઈ,
અભી ॥ ૭ ॥ બેટા ન રહયો કુશળ ખેમ, અભી, નથી કાકો ભિડ ભંજન
ભેમ, અભે. ॥ ૮ ॥ સુણિ ત્રાશ હેડંબા પામી, અભિ; કદ્યા ભીમ તેતો
મહારા સ્વામી, અભિ ॥ ૯ ॥ બોલો બોલો બેટા અભિમુન, અભિ; નથી
તાત તારો અરજુન, અભી ॥ ૧૦ ॥ આવ્યો ઉમંગે આયુધ ખોશી, અભી;
નથી કાકો તો શેદેવ જોશિ, અભી ॥ ૧૧ ॥ હોય તો તે ફકાવે ધુળ,
અભી; નથી નાનો કાકા નીકુળ, અભિ ॥ ૧૨ ॥ હેડંબાએ સગાઈ સત્ય
જણા; અભિ; આતો દેરાણી ને હુ જોડાણિ, અભી ॥ ૧૩ ॥ વળણ ॥
એમ સમપણ સત્ય જણાયું, તવ મન પ્રમટયો શોક; કહે વલ્લભ
તે માતુની, મુઠ્ઠી મોટી પોક. ॥

કડવું ૨૧ રાગ સાળી.

પોકજ મુકી કારમીને, આવીકું વરનીપાસ; તે દેખી સુભદ્રા ધુલ,
પડીયો મનમાં ત્રાસ ॥ ૧ ॥ અરેરે આ અધોર વનમાં, અબળા જાત કેવિ;
ભુત પીઆસ કે ડોકેણ સાકેણ. વંતરી કે વનદેવિ ॥ ૨ ॥ ચુડેલ ઝાંપડી
કે મેરડી છે, શિકોતરી કે પાણી એમ અતી મન તરંગ ઉઠયા, ગોરી
ધણી ખભરાણી ॥ ૩ ॥ એટલે આવિ બોલી હેડંબા; બાઈ તમે દેરાણી;
હું ભીમશેનની ભામની છુ, તમ તણી જોડાણિ ॥ ૪ ॥ જરા ન બીશો
જરા ન ડરશો, ધારણ રાખજો મન; આ સુતસાથે ભુલ્ય કયું છે, મટોરગછ
મુજતન ॥ ૫ ॥ ભાઈ ભાઈએ વઢયા અજણે, નથી લડયું અન્ય કોય;
એક સાંભળી સુભદ્રાના, મનમાં ધારણ હોય ॥ ૬ ॥ પછી હેડંબાએ પુત
લીધા. પોતાને ઉછંમ; હવે જીવીને શું કરું હું, પાકુ મારું અંમ ॥ ૭ ॥
પેહેલી ન જાણી મેંતો દેરાણી, કાણી કીધી કુખ; અરજુન દીયર ડા-
હયો મહારો, શું દેખાડીશ મુખ ॥ ૮ ॥ કાળી ટીકી મહારે કયાળ ચોટિ,
બેકું લાંછન મ્હોટું; કેહેશે કે પીતરાઈ પણું જણાવ્યું, ખરેખર થયું
ખોટું ॥ ૯ ॥ એમ કરીને રડવા લાગી, પોક મુકે બે ભાન; મટોરગછ
ભાગ હોલવે છે, તેણે સાંભળ્યું કાન ॥ ૧૦ ॥ સાંભળો દેતો સાંભળો
દેતો, માત મહારી પોકારે; સો વશ પેલો જીવતો થયો મહારી જનુ-

નીને મારે ॥ ૧૧ ॥ શું જુઓ છો જઘએ ઝપાટે સપાટે મુસોટ; એમ
કહ્યું કે અમુર સરવે, હરખડ મુકી દોટ ॥ ૧૨ ॥ લમલમ આવ્યા દોડતા
છે, લડતના મનસુખા, જનેતાને જ્યાં રૂદન કરે ત્યાં ઘેરો ઘાલીને ઉભા
॥ ૧૩ ॥ શું છે શું છે પુતળ પુછે, કેમ આ છોકરે આલ્યું; હેડબા કહે
અણસમજણમાં, ઉધમાતમાં ધર ઘાલ્યું ॥ ૧૪ ॥ એકાએક શું વમર
બોલે આરંભ્યો સંગ્રામ; સામા શામી છું પુછ્યું નહી હોય વરગામ
બાપનું નામ ॥ ૧૫ ॥ મટોરમછ કહે મુજ માતા, તે વાત ક્યાં તું પુછે
હળીમળી સુત ઉછંગ લીધો; તે તણું કારણ શું છે ॥ ૧૬ ॥ સુતના
વાયક સાંભળીને, વઢીયાં મા વચન; મરણ પામ્યો બંધવ તારો અર-
જુનજનો તન ॥ ૧૭ ॥ એવું સાંભળી પડ્યો ચરાડે અરેરે શ્રી રણછોડ;
ત્રીલોકમાં આવો ભાઈ ન મળે, ભાગી મધ મહારી જોડ ॥ ૧૮ ॥ અ-
રેરે ભાઈ બેઠક બેસાડ્યો, કહી ઢળી પડ્યો ધરણ; હવે જીવીને શું ક-
રું છું; આણું માર મરણ ॥ ૧૯ ॥ વલણ ॥ મરણ આણું માહર, જી-
વ્યામાં શો સાર; કહે વલ્લભ રૂવે ઘણો, ભીમ તણો કુમાર.

કડવું ૨૨ રાગ લલીતની છાયા.

અરર બંધવા; આમ શું કર્યું; ધરણ પોડતાં દીલના ડ્યું વીર રી
શાળવા, રીશ શું ચડી; પ્રથમ આવિરે, વાતના જડી ॥ ૨૨ ॥ મરણશું
પડ્યો પુર્ણ પીડનો, સુરપણ ઘણો ભાઈ ભીડનો ॥ ૨૩ ॥ ખબર હોત તો,
આમ ના બને; એકલોડે કર્યો, બંધવા મને ॥ ૨૪ ॥ રઝળતો થયો, વિર
તાહરો, અમુદ્ય ભાગીયો, ભુજ માહરો ॥ ૨૫ ॥ નજરથી તને, જોઈ ન
શકું વમર ઓથનો, ક્યાં જઈ ટક ॥ ૨૬ ॥ હથળ થઈ મયો, તુજ દુખડે;
ફરીશ તું વિના, રંક મુખડે ॥ ૨૭ ॥ બળ ન દાખુરે, સંગ કોઈને; દીવ
સ માહરા, કાઠું શઘને ॥ ૨૮ ॥ મુખ દેખુરે, ક્યાંથી તું તણું; જન્મ મા
નતું, દુખ આ ક્ષણું ॥ ૨૯ ॥ વળણ ॥ એમ મટોરમછ વલવલે; વા-
જ્યો પેહેલો ધાવ વલ્લભ દુખે ડુળીયો, કીધો મરવા ભાવ.

કડવું ૨૩ રાગ સવઈયો.

મટોરમછે આદ્યું મરડું. હેડબા વઢી વચન; શો માલ છે સુતએ
મ ક્યાંમાં ઓરે માહરા તન ॥ ૧ ॥ જ્ઞાત તારો નથી મરણ પામ્યો છે
હજી બ્રહ્માંડે પ્રાણ; પ્રધોને પુન્યે જીવતો થારો, નીશ્યે છે નીરમાણ
॥ ૨ ॥ કલેશ મુકીને કુંવર મહારા, આપણા ધામમા જાઓ; ચરણામ્મતી

અમર કુંપો છે, સાતમે માળથી લાવો ॥ ૩ ॥ સુષિ મટોરમછ સંચરયો
 તે, આવ્યો પોતાને ધામ; કુંપો લાવ્યો વહેલો, આવ્યો પ્રભુ કરો વિરા-
 મ ॥૪॥ તેમાંથી અમર હાથમાં લીધું, હેડંબા હેત આણી; બીજું લી
 ધું મટોરમછે, ત્રીજું સુભદ્રા રાણી ॥ ૫ ॥ સુભદ્રા કહે આવજો આડે,
 ધરમ જેહનું પુન્ય; મરણ પામેલો બેઠો થાજે; કુંવર અભેમન્ય ॥ ૬ ॥
 મટોરમછ કહે પરમેશ્વર, દુખડું મહાર સમાજે; આડે આવજો સત્ય કુ-
 ન્તાનું, અંધવ બેઠો થાજે ॥૭॥ હેડંબા કહે ચરણમાં હું નહાનેથી
 મોટી થઈ; ભીમ વિના અવરના સામું, જે મેં જોયું હોય નહિ ॥ ૮ ॥
 પતિવ્રતા વ્રત પાળ્યું હોય તો, તે પુન્ય આવજો આડે; સુત પડેલો બેઠો
 થાજે, કહિ મુખમાં જળ પાડે ॥ ૯ ॥ ત્રણે મળી મુખમાં જળ મેલ્યું,
 પુન્ય તણું જે વાર; પ્રાણ બ્રહ્માંડે ચડિ મચેલો, ઉતરીયો તે વાર ॥૧૦॥
 નસેનશોમાં પ્રાણ પ્રસરીઓ, શુદ્ધી આવી તવ રૂઝો; મારમારકરતો કોષ
 ભરેલો, અભિમન્યુ ત્યાં ઉઠ્યો ॥ ૧૧ ॥ કયાં મયો શત્રુ કયાં મયો શત્રુ,
 હજીહજી વ્યાપી રીસ, મટોરમછે અભિમન્યુના, ચરણોમાં ધર્યું શીશ,
 ॥ ૧૨ ॥ સુભદ્રા કહે કુંવર મહારા, કેને શત્રુ દમે છે; શો સગો થાય તા-
 હયરો જે, ચરણ કાણ નમે છે ॥ ૧૩ ॥ ધરમાંને ધરમાં વઢી મુઆ, ન
 થી દુસમનદાઈ; ભીમ કાકાનો સુત મટોરમછ, વડીલ તારો ભાઈ ॥૧૪॥
 તે મુણતામાં અતી હેત આવ્યું, મુમત મોઝા વળીયા ઉઠાડ્યો ભાઈ
 ભુજ ઝાલી; અન્યોઅન્ય બે મળીયા ॥૧૫॥ આંમળી ઝાલી નીકળ્યા આ
 લી, ધામ ભણી મુખ ભણી; તે બેઉ પુઠે હાથ મહિને, બય જેઠાણીદે
 રાણી જેઠાણીને બે બધું, પાન સોપારી લીધાં ॥૧૬॥ સામા સામી બેશી
 હિંદોળા ખાટ્યો; તેમાં કયાં આસન; એક બાજુ સુભદ્રા બીરાજ; સાથે
 અભેમાન તન ॥ ૧૮ ॥ એક હીંદોળે બેઠો હેડંબા, સુત પોતાનો શાય;
 તે બેઉ લાગ્યાં પુછવા, સુભદ્રાને સરવ વાત ॥૧૯॥ હેડંબા કહે ઓરે
 દેરાણી, શું કરે છે સહુ ઘેર; પાંડવ અહીંથી પરવયાં તે, પછી થઈશીપેર
 ॥૨૦॥ સુભદ્રા કહે મુણો જેઠાણી, કહું પહેલી વાત; તમારે ધામેથી ફ-
 રતા ફરતા, મયા જે બ્રાત ॥ ૨૧ ॥ પંચાળ દેશમાં પંચાળી નારી,
 પરણ્યા પાંચે વીર; ઘેર જઈને રાજ્ય લીધું, ધર્મ ધોરીપર ધીર ॥ ૨૨ ॥
 પછી નર દીયર તમારા આવ્યા એ દ્વારામતિ, હરણકીધું માલ; ને, લ
 ગ્ન થયું ફરથી ॥ ૨૩ ॥ જન્મ થયો અભિમન્યુનો કહેવાઈ લીલા

હોર; પાંડુ રાજને સદગતી દેવા, યજ્ઞ કર્યો આપ ઘેર ॥ ૨૪ ॥ અકર્યો
 કર્યો કૌરવ સાથે, કહેવાયા વિસ્વમાં દીવા; તે યજ્ઞમાં અભિમન્યુનો
 ખદેવે ક્રીધા વિવા ॥ ૨૫ ॥ તે પછી વાંકા દહાડા આવ્યા કઊરવે કપ
 કિધું; દુત રમણી પાંડવ કેડે, રાજ્યાસન લઈલિધું ॥ ૨૬ ॥ ધૃપતી સ
 તી દુતમાં હાર્યા, કઊરવ કુમતિ કહાવ્યા; નગન નચાવવા મારદેતા, પ
 આળી સભામાં લાવ્યા ॥ ૨૭ ॥ સૌવિર મળિને ચીરતાણ્યાં, સતી સાં
 બળ દાખી; અનેક ચીર પ્રભુએ પુર્યા, ધૃપતીની લાજ રાખી ॥ ૨૮ ॥
 તે થયા પછી વ્રતી ફરી તે પછી સોંપી નાર; પાંચે ભાઈને પ્રેમદા તે
 વન વહ્યાં વર્ષ ખાર ॥ ૨૯ ॥ હું અભિમન્યુને કુંતાજી રહ્યાં વિદુરનેઘે
 મરીબ અવસ્થા આપણી આવી; તે જાણિ સરવે પેર ॥ ૩૦ ॥ ન
 રંધન થયાં ને રાજ્ય મયાં, તે સમજ્યા સહુ લોક; બળદેવે જાણ્યું ન
 તે દહાવો, માટે વિવાહ કર્યો ફેક ॥ ૩૧ ॥ ફેક કર્યાની ફીકર નહોતી
 નહોતું તેવાતે બેર; પણ તે વિવાહ ભાગીને કર્યો, દુષોધનને ઘેર ॥ ૩૨ ॥
 તેથી મને મહા કલેશ થયો, તે કુંવરે પુછી વાત; મેં દીકરી દીકર
 કહી દુભ્યો મારી છાતીમાં લાત ॥ ૩૩ ॥ તેથી અભિમન્યુને રીસ આવી
 કળકળિ બોલ્યો આપ; એણે કહ્યું એ કન્યા ન વરૂં તો બ્રહ્મહત્યા
 પાપ ॥ ૩૪ ॥ એમ કહિને તથ્યાર થયો એ, વારું ન કીધું લગાર; કૌરવન
 બયથી રાત્રિએ, નીકળ્યા ધામની ખંડાર ॥ ૩૫ ॥ મેં જાણ્યું જો કુંવર
 સાથે, પીઢેરીયે હું જઉં; મ્હારા બે બંધુને કરમરીને એ કન્યા પરણ
 વું ॥ ૩૬ ॥ એમ જાણિ હું જોડે આવી, દારણ દુઃખમાં કુહ્યાં; પંથતણું
 યાદ રહી નહિને, દારીકાં મારગ ભુલ્યાં ॥ ૩૭ ॥ વનને વિશે વીપત વે
 જા, આવી પોહોવ્યાં હાંધ; અજાણે અજાણ લદાઈ લદયા નીશા સર
 બે ભાઈ ॥ ૩૮ ॥ એરે મટારમછ દીકરા મારા, ભાઈને બહુ સમજવે
 હઠ મુકી દે એ કન્યાને ઘેર પાછો મોકલાવો ॥ ૩૯ ॥ કલેશની કન્ય
 ન જોઈએ આપણે; ધણિક મળશે તન; કાકિનાં તેવાં વેણ શુણિ વરે
 મટારમછ વચન ॥ ૪૦ ॥ એ કાકિ ભાઈને પાછા મોકલું લાજે માહાર
 બાપ; એ કન્યા એને ના પરણાવું, તો બ્રહ્મહત્યાનું પાપ ॥ ૪૧ ॥
 શુભદરા કહે જુઓ હેડંબા. આરો તમારો ધારો તમ સુત ટંટાનો તં
 લે છે તમે, પાસે છે કેમ ના વારો ॥ ૪૨ ॥ હેડંબા કહે ટેક મહે છે, તમ
 તે હું શું વાડું, મરવું ન ડરવું પાછા ન ફરવું. કામ એ કાત્રિનું
 સાડું ॥ ૪૩ ॥ ધારે તે કરે કુંવર મહારો, હું પણ પક્ષે ધાવું; દવારીકાધીય

જે પુત્રને મારે, તો દારીકાં ગળી જઈ. ॥ ૪૪ ॥ સુભદ્રા સુણી વીરમય પામી, સુરતણીછે સવાઈ; માતનું જોર તેનો દીકરો કરે ધાર્યું તેમાંશી નવાઈ ॥ ૪૫ ॥ પછી હેડખાનો પુત્ર પુછેછે, કાકી કયારે લગ્ન થાશે; જ ન લેઈને કઊરવ જોધા, દારીકા કયારે જશે ॥ ૪૬ ॥ સુભદ્રા કહે કાલે સવારે, નીકળશે એની જન; ગટોરગછ કહે પરમ હહાડે, અમે થશું સાવધાન. ॥ ૪૭ ॥ વળણ ॥ એમ કહીને એ રહ્યા આગળ કહુ મહામાય; કહે વલ્લભ કઊરવ ગ્રહે, વીવાહ સામંતરી થાય. ॥

કડવું ૨૪ રાગ ચૌરાગી ચૌપાઈ.

વધા વધશમપાયે વચન, તુંતો સાંભળજે રાજન: હવે હસ્તીના પુર શું થાય, કરે ત્યારિ દુરયોધન રાય ॥ ૧ ॥ લીધી સેન્યા ક્ષોણી અગીયાર, ક્રીધા વર રાજને ત્યાર સાથે સર્વ કુટુંબ પરીવાર, લીધા બીરમ દ્રોણને કપાચાર. ॥ ૨ ॥ ચૌથા અસ્વસ્થામા પણ સંજ, બલો ક્રીધા ત્યાં જનનો રંગ, કયારે સાંજેલા શોભિતા સારા, પહેરી પટકુળ નીકળી દારા ॥ ૩ ॥ વાગે દુન્ડભીડંકા અપાર થાય ભેર ભુંગળ ટેંકકાર; વાગે મોરલી મોવર સરણાઈ; તાસાં ઢોલ પરધમ વાગે માંહી ॥ ૪ ॥ વાગે છતરીસ વાજ તે સાથે, કહાડ્યો વરઘોડો ભુનાગે; વરને સજવીયા સજુમાર, જમા પટકા ચીરા હીરા હાર ॥ ૫ ॥ કાને કુંડળ લીલમ લગડે, બાંક્યા બાબુબંધ રત્ન ચળકે; કંઠે કામનિયો માણુ માય, ભાણુમતી દીપક કરમાંય ॥ ૬ ॥ ચાહ્યાં મુલ સોભાયે સોહાગ; થયા મુકન આડા વહાનામ; પુછે પાપી આ મુકન કેવા, કહે મામો રૂતે થાય તેવા ॥ ૭ ॥ પછી ચાહ્યાસરવ સુખભેર, નરનારી બાળકલલીપેર; એણે ઘણીશોભાવી છે જન, મનમાં મ્હોટાઈ અભીમાન ॥ ૮ ॥ થયા લમલમ દવારકાંમતી ત્યારે બાહ્યો છત્રપતી; મામા સેન્યના જોદા છે જેહ, આપો આભુષણ શોભે તેહ ॥ ૯ ॥ જોઈ જોઈ જાહવ વીરમે થાય, જોઈ બળદેવ બહુ હરખાય; જોઈ જાણે હેડું વીરપતી, આવો વેવાઈ મને મળ્યો નથી ॥ ૧૦ ॥ માજ્યો ગોરીયો ગીત ભાતભાત, જઈએ તેવા થઈએ પ્રખ્યાત; હેવી આમના દીધી ભુપાળ, કહ્યા પ્રમાણે કર્યું તતકાળ ॥ ૧૧ ॥ આવ્યા દારી કાને ઝાંપે જ્યારે દીધા દુન્ડભી ડંકા ત્યારે; જેના ઉંટ ઉપર ઘોંસા વાગે રસ્તે આવી માગણ લોક માગે ॥ ૧૨ ॥ ઘણા બધીજનો આવી જાયે, આણતે રથ અપછરા નાચે, રસ્તે જતા થાયે થેડકાર, હુલે ઉંટ હાથીને

તોખાર. ॥ ૧૩ ॥ ઘણા રથ સુખપાલ ને મેના, બોલે છડીદાર જસ ઘણા
એના; લે છે પુરણ વિવાનો દહાવ, રસ્તે થયા અતર છંટકાવ. ॥૧૪ ॥
આવી દારકાંને ગંપે જન, સામા આઠ્યા બળદેવ ભમવાન; આઠ્યા
જદવ છપન કોટી, અહો જન આવી ઘણિ મહોટી. ॥૧૫ ॥ એવા વીખા
ણ થાય અપાર, દેખી ગાય કૌરવની નાર. ॥ વળણ ॥ ગીતાં ગાતી
કામની, નહી મનમાં કાંઈ શોક; વરરાજને નીરખે આવી મામનું લોક.

કડવું ૨૫ મું ઝરમરીયા ઝાલા એ રાગ.

ખંકા રાજના ડંકા વાગીયા, જદવરાય જગો; આવી કૌરવ કેરી જ-
નરે, જદવરાય જગો. છત્રપતી હૈ પધારાયા, જદવરાય જગો, જગો બળ-
દેવ ભમવાનરે. જ. ॥ ૧ ॥ ભવિસ બહુ તમાલર, જ. કયાંથી જનૈયા
તમ ઘેરરે. જ, કૈ આઠ્યા ને કઈ પાછામયા, જ. પણ તમપર થઈ મહેરરે
જ. ॥ ૨ ॥ ભુપતી નરપતિ નામના, જ. મલપતા દુરીયોધનરે; જ.
શેન્યા સકળ સૌદામણી જ. કરશે એ નમરી પાવનરે. જ. ॥ ૩ ॥ આ-
ઠ્યા હલમલતા હાથીયો જ. રથમેનાને સુખપાલરે. જ, આઠ્યા છે ઘો-
ડલા ખુખારતા. જ. વાગે મરદંજ ઢોલ તાલરે. જ. ॥ ૪ ॥ ગોકુળ ગા-
મના રેહેવાશીયો, જ. ઘણા દાહાડા ચારી ગાયરે, જ. હમે વેવિશાળમા
નીયું, જ. હવે આઠ્યા જાતી માંદરે. જ. ॥ ૫ ॥ નહીંતો કે ક્ષત્રી કેહેતું
નતું. જ. સહુ કેહેતું હતું ભરવાડરે. જ. હમે મળ્યા તો દહાડા વળ્યા,
જ. વેવધનો માની લેજો પાડરે. જ. ॥ ૬ ॥ ગાય જદવ કેરી કામની, પુ-
લાશે મેલો. નથી અબણ્યું તમકુળરે, પુલાશે મેલો; થોડાં પુલીને થા-
વો ફાળકો. પુ. વિચારો વેવાણો મુળરે. પુ. ॥ ૭ ॥ બોલો વિચારી દી-
મર જાતનાં, પુ. સંતનુની મછગંધા નારરે. પુ. તે બાઈ માંછીની દીકરી,
પુ. તેણે હતું ઘર નાત બારરે. પુ. ॥ ૮ ॥ માંધારી વેવણ વડીલ છે, પુ.
તેને જો પુછી બુઝો વાતરે, પુ. માહાદેવજનો નંદીયો પુ. તે પરણિ
મથો તેનિ સાથરે. પુ. ॥ ૯ ॥ આજ કાલ વધી પડ્યા વિધનાં, પુ પેહે-
લાનો કયાં કહીએ અન્યાય, પુ. તમને લેવા ક્ષત્રીની નાતમાં; પુ. હમે
આ દિલ્લે કંન્યાયરે. પુ. ॥ ૧૦ ॥ ચંદ્ર સરખી અમ છોકરી, પુ. વર-
રાજ ભુતડાંનો ભાઈરે, પુ. ડાહી ડમરો દીકરી દીલ્લે, પુ. બુધી નથી
વરમાં કાંઈરે. પુ. ॥૧૧ ॥ વાયશ સંમ હંશ બાંધીયે, પુ. જેવા મરકદને

મોતી હારરે, પુ. બોળવાયા બળદેવ દે છે દીકરી. પુ. કહેવરાવશે ન-
હીં બહુ વારરે, વારરે. પુ. ॥૧૨॥ વલણ ॥એવી રીતે વેવણે; આનંદના
ગીત ગાય; કહે વલ્લભ સહુ લોક ત્યાં, વરને જોવા બચ.

કલ્પું ૧૩ રાગ સાંખીની ચાલ.

વરરાબને જોઈ જોઈ લોકો, મરડે પોતાનાં મુખ; બળદેવે બીહા-
મણે વર સોંધ્યા જોઈ પૈસાનું મુખ. ॥૧॥ ચંદ્ર સરીખો સુત પારથનો,
અભિમન્યુ જેનું નામ, કન્યા લાયક એ વર હતો, રૂપે રૂપનો ધામ.
॥ ૨ ॥ બળદેવજીએ આ વર લેવા શું જોઈ કીધું પ્રયત્ન; કાગડાની
કોટમાં બાંધે છે, સુરેખા સરખુ રત્ન. ॥ ૩ ॥ એમ છાના વાનો કરે છે,
ટોળેટોળાં વળી ત્યાંય; બળદેવજી બન તેડીને લાવ્યા, દ્વારકાં કેરી માં
ય. ॥ ૪ ॥ સામાસામી બે મુકામ આપ્યા, જુજવા નરને નારી; આસના
વાસના ઘણી કરીને, હળધર મયા ઉતારી ॥૫॥ એવે આણું દે દીવસ
મયો. ॥૬॥ અભિમન્યુને આપે ઉડાડ્યો, વીર હું દારીકાં જાણું; અર-
જુન સુત કહે મમ વીરા હું પણ સાથે આવું. ॥ ૮ ॥ ગટોરગછ કહે મ-
મ બધું, બેઠા બને શીવ શીવ, હું એકલો જાણું શુભદ્રા કાઢીને જ-
ણો છે અધિરો જીવ. ॥૯॥ સુણી સુભદ્રા એમ બોલી, બેઠા એ બોલે તું
ઠાલો; જેધો મહારો મોગો મને તેવો, તારી માને તું બહાલો. ॥ ૯ ॥ બત્રી
જ તેં એકલે શાં રણ બોમળ્યાં તે બતાવો; દીકરા હું આગના આણું
છું, હળીમળી બેઉ જાવો. ॥ ૧૦ ॥ ગટોરગછ કહે ખુશી તમારી, ઉઠો
વીરા થાઓ ત્યાર; અભીમન્યુએ વસ્ત્ર પેહેયાં, હાથ લીધાં હથીઆર.
॥૧૧॥ ત્યાર થઈને કુંવર બોલ્યો ઓરે ગટોરગછ ભાઈ, મહારે ઘેર છે
સાહેબી ઝાજી, તેવી નથી જોઈ કાંઈ ॥૧૨॥ રીઠી સીઠી નવનીધી તમા
રે; દ્રવ્યહારે સુરપતી; પણ મને એક ખામી લાગે છે, વાહન કેમ કાંઈ
નથી. ॥૧૩॥ ન મળે ઉંટ કે ન મળે હાથી, ન મળે એક તોખાર; અર
જો આલીને દારિકાં જાણું કેવે પ્રકાર. ॥ ૧૪ ॥ ગટોરગછ કહે વિરા
મહારા, જે કહો તે છે ત્યાર; એમ કહીને દહીત માયાવી, બોલાવ્યા તે
ખિવાર. ॥ ૧૫ ॥ ચાર દહીતનો રથ બતાવ્યો, ચારને કીધા ઘોડા; ચાર
દહીતનાં પીન્ડાં બતાવ્યા. ચારના ચાર અંગેડા. ॥ ૧૬ ॥ અભીમન્યુ જો-
ઈ આનંદ પામ્યો, આ ગુણ કેમ કળાય; વીરના વખાણ કરતો આવિ,
બીસજ્યો રથમાંય ॥ ૧૭ ॥ આપુક ઝાટી હાંકવા બેઠો, બીમ ત-

છો કુંવાર; બંને માતાની આજના લીધી, હંકારીયા તોખાર ॥૧૮॥ રથ
 ચલાવ્યો પવન વેગે દારીકાં લમલમ થાય; એક જોજન મામ આધુ
 રહ્યું કે, બોલ્યો અભેમાન ત્યાંય ॥ ૧૯ ॥ ઓ ભાઈ રથ રાખો હાંધ ઉ-
 બો, રહ્યો અશોક બાગ; તેમાં છે બોંયર ઉતરવાનું, બણે નહી કોઈ
 કામ ॥ ૨૦ ॥ મામમાં મયાનું કામ નહી, લેવી છે પરાઈ છોરી; નથી
 આપ્યા કરવા શાહુકારિ, છે કરવાનિ ચોરી ॥ ૨૧ ॥ એવું સાલળીને ર-
 થ રાખ્યો, ઉતરીયા બે વિર; માયાવીયે રથ લોપ કીધો, બાગે ગયા ર-
 ણુધીર ॥ ૨૨ ॥ સોદામણ શોભા બાગ નહી છે, લીલાશ ભરિ અપા-
 ર; શીતળ વાયુ વાય ઘણેરો, ત્યાં વ્રક્ષ અદારે ભાર ॥ ૨૩ ॥ વચમાં સ-
 રોવર મુંદીર શોભે, હંસ રહે તે કીનાર; કમળ પોયણુ ખુબ ખીલેલાં
 ભમર ભમે વારોવાર ॥ ૨૪ ॥ બપેયા બાગમાં બોલ્યા કરેછે, કોયલ કરે
 બકાર; પોપટ બીણી ડાળીયે હીંચે, ટઉકા કરે છે મોર ॥ ૨૫ ॥ શબ્દ
 પાડી પાડી મેના બોલે, બોલી છે લાલા રંગ; ચમકી ચકચક ચકોર
 બોલે, કઉઆ છે સ્વેત અંગ ॥ ૨૬ ॥ તેતરના ટઉકા થાય મીઠા, દાદુર
 પક્ષી અનેક; અનંત પક્ષી બાગમાં બોલે, કહેતાં ન આવે છેક ॥ ૨૭ ॥
 લટરો લિલિ તરવર કેરી, ઘણીક લાંબી વધેલિ; ગુલબાસ ગુલછડિગુ-
 લસખો, ચપોને ચબેલિ ॥ ૨૮ ॥ મોગેરો મલિઆમરિ ને મરેઠી, સુર્ય
 વંશી ફુલ મોહોટા; કરેણા કરેણીને ગુલબાસો, ગુલદાવડિ ગલગોટા
 ॥ ૨૯ ॥ ખડ્યપો ચંપાવતી ચમરી, અમ્મર ફુલ સુવાહિ; રેવતી કેત-
 ણીને જાંઘ જાંઘ; બોરસલિ બારમાસી ॥ ૩૦ ॥ હારસંગોને અગથીયો છે
 ફનસવંસી ફુલ; બચકળ જાવંતિ તમાલ પત્ર, તજ ઘણિ અમુલ ॥
 ૩૧ ॥ સફરજનને શીફળ ફેફળ, શીકારાં સેતુર; શેફટો શીમળો શીતા-
 ફળિ છે, લિલાં મરિ મહા મધુર ॥૩૨॥ સામફળ જામફળ ઝાડ બંધુતાં,
 બપેયાને બદામ; કનસ ફનસ પપનસ લીંબુ, દાડમડી જામ ॥ ૩૩ ॥
 અખાડ અંજીર અનનસ કાળુ, કમરખ કેળને ડમરા; કલમી આખા
 બોરડી નારંગ, તે પર ભમે ભમરા ॥ ૩૪ ॥ દ્રાખ ચોર ચારોળી ને પ-
 સ્તા, ફાલસાં ખારેક મ્હોટી; પીપર લવિંગ અકલગેરો એલચીની લાં-
 બ સોટી ॥ ૩૫ ॥ અગરચંદન મુખડ જામુદ, લજ્યાળું શકેચેલી, આ
 શાળ વળચારી પાડો પાંદડી, હેરામણિ શામ વેડી ॥ ૩૬ ॥ સમુદ્ર સોસ
 ને નામર વેલ્યો, પંકજ ધરણુ ઢળીયો; પોપટ વેલી ચાંદવેલી તે, વ્રક્ષ
 માં વાંકી વળીયો ॥ ૩૭ ॥ વળણુ એવા બાગમાં આવીયા, હરખ્ય
 બેઠ નરેશ; પછી દીઠું બોંયર, તેમાં કયો પ્રવેશ.

કડવું ૨૭ મું ॥ રાગ સામેરી. ॥

ઉતરીયાબેભાષ ભોંયરામાં, ભોયરભારેવિશાળ; ગટારગછે તેમાં કરિ
 માયા, દહીત કીધા તતકાળ ॥ ૧ ॥ બે દૈતની બે ખુરશી કીધી, બેડા
 ભાષ શ્વાસ વળ્યો; હેડંબા સુતે ચાર દહીતનો, ઢાલીયો કરીને ઢાળ્યો
 ॥૨॥ ચાર દહીતનાં પાત્ર બનાવ્યાં, લોટા લોટીને થાળા; ચાર દહીત
 માનુશ બનાવ્યા, ચાકરી કરવા વાળા. ॥ ૩ ॥ અલીમન્યુ જોઈ વીરમય
 પામ્યો, ભાઈ પ્રત્યે ઓચરીયો; સામાન ધર ખટલો જોઈએ તે, ભલો
 માંથામાં ભરીયો. ॥ ૪ ॥ એમ અતી મન આનંદ પામી, બેડા છે બેડ
 બ્રાત; દારિકાંપીશનું નથી અજાણ્યું આબ્યાની ભણી વાત. ॥ ૫ ॥
 અંતરધ્યાન થઈ હરી અબ્યા, ભાણેજ શું ભાવ ભરીયા; આવ્યો છું
 મળવા કેહેતા કેહેતા, ભોંયરામાં ઉતરિયા. ॥ ૬ ॥ ગટારગછ કહે કોણ છે
 એ, તવ બોલ્યો અભેમાન; આવવા લો મારા નાહતા મામા, નામ એ
 નું ભમવાન. ॥૭॥ વિહીવડેકામાં એ નથી રાજ, વાત ભણું છું તમામ;
 કન્યા દેવિ ધારી દુશમનને, મોહોટા મામાનું કામ. ॥ ૮ ॥ એમ કહીને
 બેશી રહ્યા બે, ભાણેજને દલ દુખ. મામા આવ્યા કે અલીમન્યુ, મરડી
 બેડો મુખ. ॥ ૯ ॥ પ્રભુ કહે કેમ આડુ જુએ છે, શો મુજથી થયો શોક;
 કશુર છે બધિ હળધારિની, તેણે વિવા કર્યો ફેક. ॥૧૦॥ સુર્યની સાખ્યે
 સત્ય વડુછું, ચોખ્ખે અંતસકરણ; શુખ રૂપે બે ભાઈ મળીને, કરો ક-
 ન્યાનું હરણ. ॥ ૧૧ ॥ જોડું ધુમાય તેડું ધુમો, સલામાં છું ગોપાળ; છે-
 વટ સુધી સાહ્યતા મ્હારી, વાકો ન થાયે વાળ. ॥ ૧૨ ॥ અભેમન્યુ કહે
 વાર મામા, તમે ધારી રૂડી પેર; દારણ દુખનો દહોડો આવ્યો, રહ્યાં પ-
 રાયે ઘેર. ॥૧૩॥ મુજ બાપ કાકા વન સધાર્યાં, નાંખી દેઇને નેટ; વિદુ-
 રને ઘેર પુત્રને માતા, પોશીયે પાપી પેટ. ॥ ૧૪ ॥ બેહેન તમારી શુભ-
 દ્રાજ, હું તમારો ભાણેજ; પરઘેર વેઠ કરી પેટ ભરીયે, લાનછન તમને
 તેજ. ॥૧૫॥ ભાણેજ ભગની નવ્ય તેડાવ્યાં, સગાઈ સુંપડી છેટી; જ-
 ગતની લાજ તમોને ન આવી, શુંમયું ખાવા ખુટી. ॥ ૧૬ ॥ કંઈ કહે
 તું મુણ ભાણેજ, કહું વિશ્વનો મહિમાય; દિવસો વાંકા આવે ત્યારે કો
 ઇ સગુ નવ થાય. ॥ ૧૭ ॥ ચઢતો હીવસ હોય તે વારે, રહે વરા મરદ
 મેહેરી; આયડત આવે એટલે ભાઈ, થાય વ્હાલું પણ વહેરો. ॥ ૧૮ ॥
 સમજને શું મારે છે મેહેણાં; વળી આ વેળા વળશે ધાર્યું કરો હાંઈ કામ
 તમારું, જરૂર કન્યા મળશે. ॥ ૧૯ ॥ ગટારગછ સાંભળી થયો ખુશી,

બોલ્યા પ્રાણજીવન; એ ભીમસુત તમારિ પાસે હું માગું છું વચન.
 ॥૨૦॥ માયાવી કહે માગો માહારાજ, બોલ્યા અશરણા સરણ; સોળ
 સહસ્ર મહેલ માહારામાં, તમે ના મુકો ચરણ. ॥૨૧॥ અભીમન્યુને મા-
 હા દુષ્ણ લાગ્યું, મામા એવું કહો કેમ; મહારા ભાધને કેવો બણ્યો, શું
 પડ્યો મનમાં વેમ. ॥૨૨॥ પ્રભુ કહે કાંઈ વેમ નથી ભૈ, બલે બધે સ્થ-
 ન કરે; પણ તારો વીર છે મસ્કરો; જ્યાં જાય ત્યાં હાસી કરે ॥ ૨૩ ॥
 ગોટરમછ કહે વિરા માહારા. હરી કરિ ખરી વાત; તેમાં તું દુષ્ણ લાગ્ય
 ન મનમાં, સમજાવ્યો એમ જ્ઞાત. ॥૨૪॥ ગોટરગછે ગોવીંદજીને વેણુ
 દીધું તત કાળ; જવો તમારે ધામ ન આવું, પછી ગયા ગોપાળ. ॥૨૫॥
 ગોટરમછ કહે મમ વીરા હવે હું દારિકાં જવું; કૌરવ કુળનો હું છું
 અબણ્યો ત્યાં જઈ ઓળખી આવું. ॥૨૬॥ એમ કહીને ભોંયરામાંથી,
 નીકળી ચાલ્યો જહાર; નયને દ્વારે આવીને ઉભો. ભીમ તણા કુમાર.
 ॥૨૭॥ હેવે દીઠો એક જહવ જતો, ગોટરગછે બોલાવ્યો; કહો ભા-
 ધ કોણુ લોક તમે છો, પુછવાનો પ્રેમ આવ્યો. ॥૨૮॥ જહવ કહે જહુ-
 પતિના, હમો જહવ જતે; ગોટરગછ કહે પધારો, કામ નથી સાંખી વાતે
 ॥૨૯॥ એમ કહીને વિદાય કીધો, માયાવી જે ભુપ; આકતી જોઈ જ-
 હવનીને, તેવું ધરીયું રૂપ. ॥૩૦॥ જહવ જેવો જોઈ બનીને, નમ્રને વીશે
 પળીયો; બજારમાં ખીજે જહવ દીઠો; તેને જહને મળીયો. ॥ ૩૧ ॥
 ગોટરમછ કહે કેમ ભાધ, વેવાધ આવ્યા કયારે; હું નથી જણતો વાન
 આવ્યાની, જહવ બોલ્યો ત્યારે. ॥ ૩૨ ॥ ગૈ કાલની જાન આવેલી છે,
 જની વાસે જોવા જવો; ગોટરગછ કહે ચાલો સાથે, મને સહુ ઓળખા
 વો. ॥૩૩॥ જહવ કહે શું નવ ઓળખે, દુરિયોધન ભુપતિ; હેડંબા
 મુત કહે ઓળખાવો, ઓળખતો હું નથી ॥ ૩૪ ॥ એમ કહી જોડે
 જહવ લીધો, આવ્યા જની વાસે; જહુ કહે જે ગાદીયે રાત, શકુનીમા
 મા પાસે. ॥ ૩૫ ॥ જોદ્રથ ભગદત ભુરિશ્યેવા, કરણ સુશરમાય; આ
 દ્રાણુ આ ગોરને આ અમ્મર, આ ત્રધ ભીશમ પીતાય. ॥ ૩૬ ॥ એમ
 સહુ જોદ્રા ઓળખાવ્યા, ઓળખી નીકળ્યો જહાર. ભીમ સુને બણ્યું,
 ઓળખી ભૈ, કૌરવ ઠરી નાર ॥ ૩૭ ॥ એવામાં એક જહવ કેરી, કામ
 ની દીઠી ભુપ; માયાવીએ માયા કરીને, તેવું લીધું સ્વરૂપ. ॥ ૩૮ ॥ જ-
 હવની ખીજી જીવંતીને, મળ્યો હેડંબા તંન; સાંભળ સુજની જાન આ-
 વિ છે, તે જોવાનું મન. ॥૩૯॥ ચાલ તું સાથે સૈયર મહારિ, સમજ-

વી લેઈ જાય, નારાયણે જનિવાસે આગ્યો, એના લાગે શોભાય.
 ॥ ૪૦ ॥ જહવની નારિએ ઓળખાવી. ભાણુમતી જે રાણી; તેની સાથે
 ઓળખાવી દીધી, રાણી તણી દેરાણી. ॥ ૪૧ ॥ ઓળખાવી શકુનિની
 નારી, ગુસ્સે ભરાયો મનમાં, વેહેરે વેહેર લેઉ નોજ ખરો. એમજ તા-
 ક્યું મનમાં. ॥ ૪૨ ॥ ત્યાંથી નીકળ્યો ભાણુમતીની, મુખ્ય દાસી દીઠી
 ભુપ; જહુની નારીથી જહુ પડીને ધરયું દાસીનું રૂપ. ॥ ૪૩ ॥ પછી
 ગયો બળદેવને ધામે, જોવાને સર્વે તપાસી; તવ રેવતીએ એમ જ-
 હ્યું. આવી રાણીને દાસી. ॥ ૪૪ ॥ એવું સમજી આઉકાર દીધો,
 આવ્યા શું સંદેહ જોવા; અટારમછ કહે રાણીએ મોકલી. સુરેખા કન્યા
 જોવા. ॥ ૪૫ ॥ કન્યા દેખાડી રવંતીએ, રૂપે શશી હોય તેવી; અટારમછે
 મન વિચાર્યું, ભાભી તો ભાઈ જેવી. ॥ ૪૬ ॥ ખીજ સહુને ઓળ-
 ખી આલ્યો, હેડંબાનો તન; મીઠામ મેત્રા લાગ્યોને આવ્યો, ભાંચરા-
 માં રાજન. ॥ ૪૭ ॥ બે ભાઈએ ભેળા ભોજન કીધું, કહી સહુ માંડી
 ને વાત; એવે સમે દીવશ વીત્યો, પછી ગડ પોહાર રાત. ॥ ૪૮ ॥ તે
 સમે ભીમનો નંદન જોલ્યો, વીરા અભેમાન જાણું; કૌરવ કાકાને ખ-
 ખેરીને, કાલે રાત્રીએ આણું. ॥ ૪૯ ॥ આપણું ધન એણે હર્યું તો, એનું
 હું હરી લેવું; બામની પાસે મેદાનમાં છું, સમીપ રહ્યા જેવું. ॥ ૫૦ ॥ એ
 મ કહીને ખહાર નીકળીયો; બળીયો માયાવી તન; મોહોટા મેદાનમાં
 ઉભો રહીને. માયા રચે રાજન. ॥ ૫૧ ॥ વળણ. મેદાનમાં ઉભો રહી
 માયા રચે બળવાન; વહાલ વહે કામ કારમું, કરે ભીમ સંતાન.

કડવું ૨૪ રાગ સાખી.

વૈશમપાયે એણિપેરે જોલ્યા સુણ જનમેજે રાય; વિસ્તારી તુજને
 સંભળાણું; સુરેખા હરણ મહીમાય. ॥ ૧ ॥ કેશ છોડીને શીશ પછાડ્યું
 માયાવિયે તે વાર; જુજુ જેવડા જીવ ખરિ પડ્યા, દહીત થયા નિરધાર.
 ॥ ૨ ॥ તેર શહસ્ર અસુર ઉપન્યા, લાંબા પોહોળા સુરા સારથી; તેમાંથી
 હજાર દહીતને, કીધા મોટા હાથો. ॥ ૩ ॥ એક હજારને ઉટ બના-
 વ્યા, ન મળે જેના જોડા; એક શહસ્રને અળગા રાખી; તેના બનાવ્યા
 ઘોડા. ॥ ૪ ॥ હાથી ઘોડાને ઉટ સુદાં, કીધા તણ હજાર; તણશહસ્ર અ-
 સુર ફેરી, સાંકળો કીધી સાર. ॥ ૫ ॥ અકેકી સાકળે અકેક પશુ બાંધી

દીધું તેવાર; જુજવિ જતની જુજવિ ઓળ્યો, ઉભી રાખી નીરધાર, ॥૬॥
 પછી ત્રણ શસ્ત્રને કીધા, મનુશ જતી દાસ; એક એક શેવક બેશી અયા
 એક એક જનવર પાસ ॥ ૭ ॥ જેથી જનવર વશમાં રહે, માંને માવ-
 તનો ત્રાસ; ત્રણ સહસ્રને ખાવા કીધી, ત્રણ શહસ્રની ઘાસ. ॥ ૮ ॥ એ
 રીતેખાર હજાર દહીતો, વાવરીયાવિવેક; રહ્યા ત્રણ હજારમાંથી, અસુર
 હજાર એક. ॥૯॥ ત્રણસેનો ત'બુખનાવ્યો, જારયાનનો નહિ ભુલ; સોનાનું
 શિખખર હિરા લળકે, ફરતી મોતીની ઝુલ. ॥૧૦॥ લીલમો લળકે રતનજ
 ચળકે, જેતાં પામે મોહ મન; એકસો દહીતનું ત'બુ વિશે, ખનાવ્યું સી-
 હાસન. ॥ ૧૧ ॥ સોના ચોપડા સો કયાં મેહેતા ખળપણુ કરિ ન શકે,
 ખડિયા કલમો લેધ લેધને, બેઠા બેઠા લખે ॥ ૧૨ ॥ ત્રણસેને પેરાદાર
 ખનાવ્યા, તે બાહાર પેરા ભરે; ઉઘાડાં આયુદ્ધ કરમાં પ્રદિને, ચોકસ ચો-
 કિ કરે. ॥ ૧૩ ॥ એકસોને અનુચર ખનાવ્યા, ખંમ્મા ખંમ્મા મુખ ભાં-
 ખે; ગંગારમજની સેવામાં રહિ, પંખાથી પવન નાંખે ॥ ૧૪ ॥ કે પાન
 આપે સોપારિ આપે, કે જન ચમ્મર ઢાળે; કે પમચાંપે માગે તે આપે,
 શોભે કળા જેમ સોળે. ॥ ૧૫ ॥ લીલિ ટોપા લિલિ કફની, લિલા સુ-
 રેવાળે પેઠા; આંખ કપરિ આકૃતિ જળરિ. સોદાગર થકને બેઠા. ॥૧૬॥
 સીંહાસનપર શોભે માયાત્રિ, થક બેઠા વેહેપારિ; રૂજની વિતિ વહાણું
 વાયુ, દેખાઇ શોભા સારી. ॥ ૧૭ ॥ ઉવડયા દરવાજા દારિકાંનિ, ચાલિ
 મામમાં વાત; વેહેપારિ આવ્યો જનવર લાવ્યો, જાગી રાય પ્રખ્યાત.
 ॥ ૧૮ ॥ છત્રપતિ છે ગ્રહસ્થ ઘણેરો, તેથી આવ્યો વેહેપારિ; એવી વા-
 રતા થક સભામાં બળદેવ હરખ્યા ભારિ. ॥ ૧૯ ॥ કૃષ્ણની પ્રત્યે હશિ-
 ને બોલ્યા, સાંભળો શ્રિ ગોપાળ; તમોને મુજસરખું નવ મળીયું, એકે
 વેવિશાળ. ॥૨૦॥ ગ્રહસ્થ વેવાઇનું નામ જાણીને, મોહોટો વેહેપારિ આ-
 વ્યો; હાથી ઘોડાને ઉંટ સારા, વેચવા માટે લાવ્યો. ॥ ૨૧ ॥ પ્રભુએ જ-
 ન્યું ખરો વેહેપારી, લાવ્ય હું ખેલ લાડવું; જનવર લેવરાવવાને માટે
 બળદેવને ચડાવું. ॥ ૨૨ ॥ એમ વિચારિ કહે ગીરધારિ કરમ હીણો
 કોઇ આવ્યો, ફેરો એનો ફોગટ પડશે, શું વેચવાને લાવ્યો. ॥ ૨૩ ॥
 જનવર એનું નથી ખપવાનું, બળભદ્ર કરો વિચાર; હું તમ વેહેવાઇ
 ને ઓળખું છું, નાદારનો નાદાર. ॥૨૪॥ ચમડિ તોડેપણુ દમડિ ન છોડે
 પુરણુ મળીયુસ; મરે દોડ ખરચે ન કોડિ, જીવનો છે કંબુસ. ॥ ૨૫ ॥
 તવ બળદેવને માહું લાગ્યું શું મુજ વેહેવાઇ એવો; મુમતાપર જનવર
 લેવરાવું પછી તું કહીશ કેવો. ॥ ૨૬ ॥ કંબુ કહે તમે મમત મુકો,

પન્ડે કહેતો નવ જશો; તમારૂં બોલ્યું રહેશે તમ પાસે, પાછા વળી
પસ્તાશો ॥ ૨૭ ॥ બળદેવ કહે જરે અદેખા, લેવરાવું તારી હોડે,
પ્રભુ કહે આખરમાં બેસો આવશે દીલે મોહોડે ॥ ૨૮ ॥ એમ અ
તી વળ ચઢાવ્યો, બળદેવ ઉભા થાય, મુમતે ભરીયાને સંચરીયા,
બની વાસે જાય ॥ ૨૯ ॥ દુરીયોધને માન્ય દીધું, પુરણ બતાવ્યો પ્રેમ;
આસન આપી બેસાડી પુછ્યું, કહો પધારયા કેમ ॥ ૩૦ ॥ બળદેવ
કહે નામ તમારૂં સાંભળી બેપારિ આવ્યો, હાથી ઘોડાને ઊંટ સારાં
વેચવા માટે લાવ્યો ॥ ૩૧ ॥ તેથી વખાણ થયાં તમારાં, મારિ સ-
ભાની માંય, તે સાંભળીને કૃષ્ણ માહારો, ઝાંખો પડી મથો ત્યાંય.
॥ ૩૨ ॥ અદેખાઈથી એવું બોલ્યો, મુરખ કેઈ આવનાર, દુરીયોધન
શું જનવર લેશે, છે જવના નાદાર ॥ ૩૩ ॥ એમ તમારી કરી ચેષ્ટા
ળી, માટે ઉઠો તમે જલો; મારા તમારા ટેકને માટે, જઈ જનવર લઈ
આવો ॥ ૩૪ ॥ રાખીને દીંમત મારે જે દીંમત, તે આપીને લાવો,
દુરિયોધન કહે લાવું ઝપટે, હવે તમો ઘેર જાઓ ॥ ૩૫ ॥ મુજ ઘે-
ર ઘણો પૈસો બળ્યો છે ॥ ૩૬ ॥ ઉઠો મામા પહેરો જમા, ઉઠો દુસ્યાસ
ન કરણ વીરા તમે પણ ઉઠો, માને વેવાઈનું મન ॥ ૩૭ ॥ એમ કહીને
ચારે ઉઠ્યા, રથમાં બેસી તે વાર, છકેલા ધનને અહંદારે નીકળ્યા
નગની બહાર ॥ ૩૮ ॥ બામના મેદાનમાં જવા લાગ્યા, ટેક ધરયા છે
સ્પષ્ટ; હાથી ઘોડાને ઊંટ બાંધ્યા, તે તો પડીયા દ્રષ્ટ ॥ ૩૯ ॥ દુરીયો
ધન કહે જુઓ મામા, મોહ ન લાગે શાથી; આપણે ઘેર શોધ્યો નવ
મળે, એવો ઘોડો કે હાથી ॥ ૪૦ ॥ આપણા લાયક છે જનવરો
મોહ ઘણેરો ચડીયો, એવે લગભગ જતાં જતાં તંબુ નજરે પડીયો
॥ ૪૧ ॥ દુરીયોધન કહે જુઓ મામા, હું છું છત્રપતી, પણ જરીઆ-
નનો આવો તંબુ, આપણા ઘરમાં નથી ॥ ૪૨ ॥ એવી એની સાલખી
દીઠી, તંબુ કને પરવરિયા, ચારે જણા રથ વીશેથી, માલ લેવા
ઉતરિયા ॥ ૪૩ ॥ ડેરા તંબુમાં જવા લાગ્યા, આમળ છત્રપતી; ગટાર
મછના શેવકે શકયા, તંબુમાં જવાતું નથી ॥ ૪૪ ॥ શેઠની આ-
ગતા મળ્યા વિના; ચાલ્યા બંદો ભરયા છરના, મામો કહે આતો
છત્રપતી છે, શેવકે કહ્યું તેના ઘરના ॥ ૪૫ ॥ એમ કહી
ત્યા ઉભા રાખી એક શેવક મહિ જાય; શેઠને કહ્યું મળવા ગ્રાહક

આવ્યા છે, રાજ્યકુંવર દેખાય ॥ ૪૬ ॥ ગટારમછ કહે આવવા દો, કહી બેઠો આડું બેઠઃ છડીદારે કહ્યું છત્રપતીને, હવે જાઓ સહુ કોઈ ॥ ૪૭ ॥ એટલે આવ્યા આરે જણા, રહેરા તંબુમાં પેઠા, ભભકો બેઠને ભય ભરેલા, આવકાર વીના બેઠા ॥ ૪૮ ॥ પછી ગટારમછે સામું જોયું, હ-શી દીધો આવકાર; કહ્યું કે હશે પાન્ડવમાં, બોલ્યો અંધ કુંવાર ॥ ૪૯ ॥ ઓરે મામા આતો જુઓ, પાન્ડવ મામો મામ; જેને તે એમને સંભારે, મ્હારું ન લે કોઈ નામ ॥ ૫૦ ॥ એટલે વેહેપારી પ્રત્યે બોલ્યો, મામોમુખ વચન; પાન્ડવ તો ભીખારી થઈને, ચાલ્યા મયાછે વનાપર ॥ અનવસ્રના છે ઉધારા, એવી થઈછે મતિ; સહુના શીરોમણી છે આતો દુર્યોધન છુપતી ॥ ૫૧ ॥ વળણ ॥ નરપતી છત્રપતી, આ દુર્યોધનરાય; વલ્લભ વટે વખાણીયો, મામાયે મહીમાય ॥

કડવું ૨૯ રાગ ઝડપની સામેરી.

ગટારમછ કહે મેહેતા મ્હારા, પડે વહેપારમાં વાંધો; શુકન આપણને મળ્યા માડા, ઝડપટ ચોપડા બાંધો ॥ ૧ ॥ આપણે હોંશ ભરેલા આવ્યા, જણિ કુન્તા તન; રાંડીરાંડ મળેલી સામી, નીકળ્યો દુર્યોધન ॥ ૨ ॥ ફેગટ ફેરા પડ્યો આપણે, ચાલો થાઓ તક્યાર; એ આપણો માલ શું લેતો તો, નાહારનો નાદાર ॥ ૩ ॥ ચમડી તોડે હમડી ન છોડે, જાણું એની કરણી; છે આંધળાનો છોકરો એની, મા આખલાને પરણી ॥ ૪ ॥ મારા હાથીની કિંમત જાણે, પ્રકોદર વાયુ તન; અશ્વની કીમત અરજુન જાણે, વળી નિકુળ રાજન ॥ ૫ ॥ ઉટની કીંમત રાયકા જાણે, વળી જાણે સહેદેવ; પરિક્ષા વિના પારખશે શું, કંભુસ છવના એવ ॥ ૬ ॥ વળણ ॥ માટે બાંધી ચોપડા જઈએ આપણે ઘેર; દુર્યોધન હબઈ ગયો, ભારે ભભકા ભેર.

કડવું ૩૦ રાગ સાખી.

વદશમપાયે એણીપેર બોલ્યા, સુણજનમેજે રાય; વિસ્તારીતુજને સાંભળાડું; સુરખા હરણ મહિમાય ॥ ૧ ॥ શકુની મામો એમ બોલ્યો, સાંભળો વાત બેપારી, એકવેળા કામ પાડી જુઓ, ખબર પડશે અમારિ ॥ ૨ ॥ જનવરમાં કાંઈ નથી જોવાનું, બધી પરીક્ષા અમને; કીંમત કહો બ્યાજબી રિતે; માગ્યું દઈશું તમને ॥ ૩ ॥ ગટારમછ-

કહે મારા હાથી, મજથી ઉંચા ભરાય; તેની કીમત એક એક ગજે,
પાંચ પાંચ હજાર થાય ॥ ૪ ॥ ઉચ્ચક કીમત અશ્વ ઉંટાની, અકકે
એક અચુત; મામણી તામણિ નહી કરવાની, સમજે સત્રી સુત.
॥ ૫ ॥ દુર્યોધન કહે કબુલ છીએ, મજ ભરવાનો લાવો; અસત્ય અધર્મ
કાંઈ ન મળે, સાથે જોવાનો આવો ॥ ૬ ॥ તવ મટારમછે મજ દીધો, લીધો
કરણે હાથ; પાવડી ચડી ચાલ્યો માયાવિ, મેહેતા મુસંદી સાથ ॥ ૭ ॥
ચાલ્યા સેવકને છડીદારો; શેઠની શેવા માટે; દુર્યોધન કહે મારા કરતાં,
રાજના રાજનો ઠાઠ ॥ ૮ ॥ ચોપડા લઈલઈ ઉભા ગુમાસ્તા, કરણ હાથીતો
ભરે; ચોપડામાં આંકડા મુકે, ભરતર ચોકસ કરે ॥ ૯ ॥ બણિ જોઈને
કરણ રાજ, ચોપડું ભરવા જાય; પણ માયાવી સોળ મજનો, હોય
તે વીસ મજ થાય ॥ ૧૦ ॥ એ રીતે એક હજાર હાથી; ભરી રહ્યા
સીરદાર, ઉચ્ચક કીમત અશ્વ ઉંટાની મણતી કરી તે વાર ॥ ૧૧ ॥
દ્વાદશ કરોડ થયા રૂપેયા, હીસાબ મેળવી દીધો; મટારમછ કહે લાવો
નાણાં, આંકડો નિસ્યે કીધો ॥ ૧૨ ॥ દુર્યોધન કહે ઓરે વહેપારી,
કોણ તમારું મામ; કીયો દેશને ક્યાંના રહેનારા, લખાવો તમારું નામ
॥ ૧૩ ॥ હુંડી કરીને મોકલી દેશું, અમે તમારે ઘેર; મટારમછ રક્ત-
લોચન કરી બોલ્યો બહુ કોષભેર ॥ ૧૪ ॥ ઉધારાનો નથી ધંધો, હાલ
નાણાં મણી આપો, દુષ્ટ કહે પરદેશમાં છીએ, વીવેકથી માપ માપો
॥ ૧૫ ॥ બને આવ્યા ક્યાં નાણાં લાવ્યા, તે કરતાં લખી દઈએ; મટારમછ
કહે અમે શું કરીએ, રોકડ મણી લઈએ ॥ ૧૬ ॥ દુર્યોધન કહે રોકડાનથી,
રાખો ભરોસો અમારો, અધીર રહેતી હોય તો રે'વાદો આ રહ્યો માલ
તમારો ॥ ૧૭ ॥ મટારમછ કહે નાણાં નતાં તો, શીદ કર્યો વેહેપાર; ચો-
પડા અમારા જમડાવ્યા, દીધી તસ્દી અપાર ॥ ૧૮ ॥ શું જુઓછો શે-
વક મહારા, કરો કારમો કેર; અવળા બાંધિ ઉંચા ટાંગી, મારી નાંખો
કેર ॥ ૧૯ ॥ એટલે એના સેવક કોપ્યા, અવળા બાંધી દીધા; ઊવાડી
તરવારે પેરા મુક્યા; નજરકેદી કીધા ॥ ૨૦ ॥ દુર્યોધન કહે ઓરે મામા,
દારિકાં વશે જાઓ; ગ્રહસ્થાને ઘેર ખત ખાતાં, લખીને નાણાં લાવો
॥ ૨૧ ॥ તવ મામાએ અરજ કીધી, એકને છોડો સાર; નાણાં તમારાં
લાવી દઈએ, નહી લાગે કાંઈ વાર ॥ ૨૨ ॥ મટારમછ કહે એકને છોડો,
તવ આવ્યા છડીદાર; ચારમાંથી છુટવું છે કોને, એમ ક્યાં ઉધાર
॥ ૨૩ ॥ મામા કહે મુજને છુટવા દો, નાણાં લેઈ ઝડ આણાં; ત-

વ છોડાવ્યો શકુનીને, માયા કહે હું જાણી ॥ ૨૪ ॥ જે કોઈ નાણાં ધી-
 રે છે તે પાછો આવું છું આમ; ધીરનાર કાઠ નહિ મળે તે, મારે
 તારે રામરામ ॥ ૨૫ ॥ એમ કહીને મામો નાહો, મથો દારીકામામમોહો
 માગ્યાં વ્યાજકબુલ કરી; ખત લખી લીધાદામ ॥ ૨૬ ॥ રથ ભરાવિલાવ્યો
 ને આવ્યો; કહ્યું શોદામર લ્યોને; રાજ ધિરાજને કેદ કર્યા છે હવે તે
 છોડીદોને ॥ ૨૭ ॥ ગટોરગછે મણી લીધાં; નાણાં તેણીવાર, બાંધેલાને
 છોડી મુક્યા, કહ્યું ખરા વેહેવાર ॥ ૩૮ ॥ હવે ઉધારે માલ ધીરીશુ,
 માલ સુખે લેઈ જાઓ; ત્રણે હજાર માવત તમે, ગામમાં માલ મુકી
 આવો ॥ ૨૯ ॥ દુર્યોધન દુસ્યાસનને શકુની ચોથો કરણુરાય; રથમાં
 ખેશી આગળ આલ્યા, પુટે જાનેવર જાય ॥ ૩૦ ॥ ગામમાં આવ્યા,
 વાહન લાવ્યા, બાંધાવ્યાં જાનીવાસે, માયાવિ સેવકો પણ સોંપીને,
 મયા ગટોરગછ પાસે ॥ બળદેવજીને ખખર પોહોંચી, પાસે બેઠા
 દિનાનાથ; બળદેવજીયે પ્રભુતા સામો, મુછે નાંખ્યો હાથ ॥ ૩૧ ॥
 જે ભાઈ વેહેવાઈ નાદાર મહારો, અદેખાઈથી તું બોલે; પણ જે બધા
 જાનવર લાવ્યો, કોણ છે એની તોલે ॥ ૩૨ ॥ પ્રભુ કહે ભાઈ મોટો તે
 મોટો. વાત એની નવ થાય; દિવસ કરતાં રાતે શોભા મર્મે વધા
 જદુરાય ॥ ૩૩ ॥ એવામાં તે રાત પડીને, વીતી મઠ થડી ચાર; લોકો-
 ચે કરી તકયારી સુવાનિ, દેવાયાં નમનાં દાર ॥ ૩૪ ॥ ગટોરગછે માયા
 સંકેલી, પાંચસેં ઇચ્છ્ય બનાવ્યા; પાંચસેંના ટોપલા કરિને, નાણાં ભરિ
 ઉપડાવ્યાં ॥ ૩૫ ॥ અસુર તેડી ભોંયરે આવ્યો, બાધએ આવકાર દીધો;
 એક ખુણે ટોપલા કાલવિને, નાણાંનો ઢગ કીધો ॥ ૩૬ ॥ અલીમન્યુ
 કહે કયાંથી આ લાવ્યા, ખુટાડે ન જાય ખુટ્યો, ગટોરગછ કહે વિરા
 મહારા, દુષ્ટ કાકાને હુટ્યો ॥ ૩૭ ॥ એમ કહી બેઠો બધુ બેઠા, બેળું
 કર્યું બોજન; એવે સમે મધ્ય રાત્રી ગઈને, બોલ્યો સીમનો તન ॥ ૩૮ ॥
 આ વિરા હવે જહું છું હુંતો. દુઃખ દેવા મુજ જાતે; તમે તમારે નીર્ભય
 રહેજો, આવિશ હું કાલે રાતે ॥ ૪૦ ॥ અલીમન્યુ કહે નિત્યાન જાઓ
 તેતો નહિ ઠીક ધારો; ગટોરગછ કહે આજનો દહાડો, છે કાઠીયોનો
 વારો ॥ ૪૧ ॥ એમ કહીને નિકળીયો એ, ગયો બાગનિ બાહાર; કેસ
 છોડીને ધુણવા બેઠો, હેડંબા કુમાર ॥ ૪૨ ॥ એટલે એની માયા હાલી
 બહુજ ચડી ચોટે; ગામમાં હાથી ઘોડા ઉંટ બાધ્યાં, તે ભોંય પડી આ-
 જોરે ॥ ૪૩ ॥ ઉંટ બરાડે હાથી ત્રાડે, અશ્વ પછાડે કંઈ ચરણ;

સરવે જગ્યા જેવા લાગ્યા, જણ્યું કે પામશે મરણ ॥ ૪૩ ॥ અરેરે કોઈ ઉપાય કરો, પાડે છે પોકે પોક; થયો ઉત્પાત ને હોકારા જગ્યું ગામનું લોક ॥ ૪૪ ॥ ગોવિંદજી તવ હસવા લાગ્યા, ચાલો તતપર થઈયે, શું છે બળદેવના વેહેવાઈને, તમાસો જેવા જઈએ ॥ ૪૫ ॥ એમ કહીને જેવા આવ્યા, માયાવીએ ખેલ કીધા, મટોરમછે જાનવરોના જીવજ ખેંચી લીધા ॥ ૪૬ ॥ શરીર સહીત માયારિને, લોપ એણે તવ કીધા; બરોબર આખા કરીને, ખોખાં રહેવા દીધાં શહસ્ર ॥ ૪૭ ॥ ત્રણ જાનવર મુઆ, પાપીને પ્રગટયો શોક; અરેરે માફં વર બેઠું, કહીને મુકી પોક, ॥ ૪૮ ॥ મામાયે તવ ગોદો મારયો, ક્રીમ્મત આપણી થાસે; કહેસે કે આટલામાં રડે છે, નીર નહી હોયે પાસે ॥ ૪૯ ॥ એમ કહીને છાનો રાખ્યો, બળદેવજીયે દિઠું, દુરીયોધન કહે વેવાઈ લાવો, પશુને દાટવા મીઠું ॥ ૫૦ ॥ પ્રભુ કહે જોઈએ તે આપો, ઓરે બળદેવ ખાત; હળધારી કહે તું જ અહીંથી, મુકય મરકરીની વાત ॥ ૫૧ ॥ એમ કહીને મીઠું દીધું, ખાડા ગોડાવ્યા વણ્ય; મીઠું નાંખીને નાંખવા માંડ્યા, ખોખાં પશુ તણાં ॥ ૫૨ ॥ ખાડામાં નાંખેને લોપ થાયે, એ કામ માયાનું કહાવ્યું; હર પ્રકારે તુકશાન કીધું, મીઠું પણ બગાડ્યું ॥ ૫૩ ॥ પછી સહુ સહુને સ્થળ ગયા, કૌરવ જાનીવાસે; દુરીયોધન બહુ રડવા લાગ્યો, રાણીજી આવ્યા પાસે ॥ ૫૪ ॥ આવા ઉંધા વહેપાર કરજે, ઠપકો દીધો અપાર, પછી સઉ મનવાળી સુતા, શું કર્યું લીમ કુમાર ॥ ૫૫ ॥ જણ્યું કે લુંટવી કાકીયોને; જે એક કરં વહેપાર; તો વહેમ ખાઈ કોઈ નહિ આવે રચું જુદો પ્રકાર ॥ ૫૬ ॥ વળણ જુદા પ્રકારે રચના કરં એમ સમજ્યો બળવાન; કહે વલ્લભ રચના કરી, એળખાંધ બહુ દુકાન ॥

કડવું રત્ન રાગ સવૈયાનો.

વૈશમપાયે એણીપેર બોલ્યા, સુણ જનમેજેરાય; વિસ્તારી તુજને સંભળાવું સુરેખા હરણ મહીમાંય ॥ ૧ ॥ દરવાજાથી બે બાજુએ, સાંબી બે એળો કીધી, જુજવી જાતના તંબુ તાણી, દુકાનો બનાવી દીધી ॥ ૨ ॥ જુજવી જાતના કયાં વહેપારી, જુદા જુદા વહેપાર; મનુશ જુદી જુદી જાતી, મહેનતુને માગનાર ॥ ૩ ॥ કોઈ વહેપારી કોઈ બિખારિ, બનાવ્યા લીમને તાં; પુરણ કહેતાં પાર ન આવે થોડું કરં વરણન

૥૪૥ વધદ પુરાણી બ્રાહ્મણ ભેડા, ભાડેલાને બેશી; વિધારથી સારથી-
 યા મેહેતા ફરતા લેખણુ ખોશી. ૥૫૥ કાયત મુસદ્દીને ઝવેરી, સોની
 ચોકશી જડીઆ; ચીતણીયાને શેઠ પટેલીયા, સલાટ સુથાર કડીઆ,
 ૥૬૥ માંધિ નેસ્તીને તંબોળી, પાટીદાર વાણિયા; સરેયાને સારવી
 પટવા; ચપડીયાને તાણિયા ॥ ૭ ॥ ખમાર ખતરી શાવક શણુવી, સુ-
 ખડીયા મેવાવાળા; દક્ષણિ દુખળાને મરેઠા, કાબુલી સીદ્દી કાળા. ૥૮૥
 કુંભાર લુહારને કંસારા; રજપુત ખરાસીયા કાળી; ધાંચી મોચી માળી
 હરજી, કંદોધને પંચોળી. ૥૯૥ કાઠી લોકને ગોલા ધોખી, છોપાને ગ-
 ણીઆરા, કણખી કાછીયાને મારવાડી, ચુડધરને ખંધારા. ૥ ૧૦ ॥ મા-
 ફર મવને મશકરા છે, ડોશી વાણિયા; ઘાટીયા; પસ્તાગીયાને દલાલ બા-
 યબ, વિંટનાર ને ભાટીયા. ૥ ૧૧ ॥ ખાલ પારખવાનને ખરાદી, વાસદને
 વણુઝારા; રાવળીયાને ભોધ લીલડા, ડભમરને હલકારા. ૥ ૧૨ ॥ દુધા-
 રા તલંગી વાડીયા, ગાડીવાન વેહેલવાન; હરવાન સરવાનને ભરનારા,
 મસ્તાનને પેહેલવાન. ૥ ૧૩ ॥ રંખારા ચીતારા વિંધારા, પખાલી તુનના-
 રા; ચોધરીને દાતણીઆ વાધરી સાદડીયા ચુનારા. ૥ ૧૪ ॥ આશેદર
 ચરવેદાર બેહારા, પીંડારને તારકશી; પીંબરા ઇંગ્રેજ ફીરંગી, મુગલને
 પારસી. ૥ ૧૫ ॥ ચોરચાડીયાને જુગારી; મુસલમાન ભડીઆરા; આરખ
 હબશી બાહાર વાશિયા. દીંમરને ચમારા. ૥ ૧૬ ॥ બાણગરને બખ-
 ણિયા છે, ભાંડ ભાટ ભવેયા; નટવા નાચણિયાને વાદી, માધવને મવેયા.
 ૥ ૧૭ ॥ ફાતડા હીજડા ગુણુકા દૈયણુ, શેવડાને ઝલાલી; ઝંડાફીર બેગી
 મેવાડ, જપતીને હલાલી ॥ ૧૮ ॥ ભાવસાર ભરવાડને ભાડભુંબ, બુકશેલર
 લેખડિયા; હકીમ દાકતર મેમણુ મુમના, તાઇ વડવી ચોવડિયા. ૥ ૧૯ ॥
 વાંસફેડા સારસ્વત ખોબ, કાપડિને ખતાસી, કાત્રી બ્રહ્મકાત્રીને નામડા
 બહુરૂપી મધવાશી. ૥ ૨૦ ॥ વડીલ કાપડિયાને છાપતીયા, કઠીઆરા કુંદી-
 મરા વળતણિયાને વળાવયાછે, નાણાવટી તો નરા. ૥ ૨૧ ॥ ધર્મ હંશ
 અને ઉદાસી, સંન્યાસીને ત્યાગી; બ્રહ્મચારી ભગતને ગોસાંધ, તપે-
 સ્વરીને વધરાગી. ૥ ૨૨ ॥ મુની કાનકટાને પવાઇ, વેલીને બહુ ખામી;
 વિશેષ વિસ્તાર બે કરિયે તો, વખત વિતે આખી. ૥ ૨૩ ॥ વળણુ ॥
 બહુ કિધા વેહેપારીયો, સરવે જુગવી જાત; વદે વલ્લભ રચના રચી,
 પછી થયો પરભાત.

કડવું ૨૮ મું રાગ ધન્યાશરી.

વૈશમપાયે એણીપેર બોલ્યા, સુષુ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને
 સંભળાવું, સુરેખા હરણ મહીમાય ॥ ૧ ॥ વાહાણું વાહું દરવાજા
 ઉઘડીયા, હોંકારો જામમાં પેઠો; ઝટારગછ એક દુકાનમાંડી, સણુમાર વે
 ચવા બેઠો ॥ ૨ ॥ સોળ સોળ શણુમાર ચણુયા ચોળી, ચિર અતી અ-
 મુદ્ધય; એક એક નારીનાં ખીંટીયે ખીંટીયે, ભેરવીયાં નહિં ભુદ્ધય ॥ ૩ ॥
 મોટા વેપારી પોતે બનીયો; વેચે વસ્ત્ર શણુમાર; દ્વારિકાં વિશે વાત આ-
 લી, ઉપમા અપરમપાર ॥ ૪ ॥ છત્રપતીનું નામ સુણી, પરદેશી લોક
 આવ્યા; દરવાજા બહાર કિધું; માલ ધણેશે લાવ્યા. ॥ ૫ ॥ અંત
 રયામીનું નથી અબલ્લયું; ભાણેજ પર છે દયા; કૌરવની નારીનો ઘાટ
 ઘડવા, પોતાના મેહેલમાં મયા ॥ ૬ ॥ એકસોને આઠ પટરાણીને, બોલા-
 વી પોતાની પાસે; કહ્યું કે તમે પેહેરી ઓઢીને, જાઓ જનીવાસો ॥ ૭ ॥
 કૌરવ કેરી કામનીયોને, ફોગટની પુલવો; બાહારનું બજાર જેવા મોટે
 તેઓને તેડી જાઓ ॥ ૮ ॥ હોરાવજે કાંઈ એમની પાસે. તમારે કાંઈ ન
 લેવું; બહારની ચીજ જે લાવશે તેને, હું પેસવા નહીં દેઉં ॥ ૯ ॥ એ-
 વિ પ્રભુએ આજ્ઞા આપી, પહેર્યું ઓઢયું સહુ નાર; આવી સ્ત્રીઓ તે જ
 નીવાસે, સહુએ દીધો આવકાર ॥ ૧૦ ॥ દુરયોધનની ભાનુમતીએ,
 બોલાવ્યા હેત આણિ; રક્ષમણીને જડે બેસાડ્યાં, પછી વદી મુખ વાણી
 ॥ ૧૧ ॥ કેમ આવ્યાં પ્રભુની પટરાણિ, રક્ષમણી તવ બોલે; જન્મમાં
 ભામની ભાગ્યશાળી, નથી કોઈ તમ તોલે ॥ ૧૨ ॥ છે ધનવંતા ધણી તમ
 તણા, નામ સુણી લોક આવ્યા; દેશ દેશાન્તરના વેહેપારી, વેચવાને
 માલ આવ્યા ॥ ૧૩ ॥ નયની બારણે બજાર થયું, મંડાઈ બહુ દુકાન; તે
 જેવાને જવા સાર, આવ્યા થઈ સાંવધાન ॥ ૧૪ ॥ સાંભળીને ભાનુ-
 મતી પુલી, આજ તમે વાત જણી; મારા ધણિના નામ પ્રમાણે, નથી
 બરોબર મંડાણિ ॥ ૧૫ ॥ એમની પુટે મનુશ મેદની, ખરેખરિ ખ-
 ડાય; શ્રષ્ટીમાં મહારા ધણિને નામે, જ્યાં જય ત્યાં મંડાય ॥ ૧૬ ॥
 અમ તોલે કોણુ ગ્રહસ્થ છે જગમાં, પૈસાનો નાવે પાર; અટવાય લક્ષ્મી
 ચરણ તળે મણીયે નહીં લગાર ॥ ૧૭ ॥ છત્રપતી નથી ભાગ્યશાળી
 હું આવી એમને ઘેર; મારે પમલે હસ્તીનાપુરમાં, થઈ છે લીલા
 લહેર ॥ ૧૮ ॥ સૌ સુંદરિને સતભામાજી, સાંભળિ સમજ્યાં એ-

મ; કરમબદી કેહેવરાવવાનો, પુરણ એમનો પ્રેમ. ॥ ૧૯ ॥ પછી રક્ષ-
મણી એમ બોલ્યાં; ઉઠો તતપર થઈયે; તમારા કંથની આજ્ઞા માગો,
બખર જેવા જઈયે. ॥ ૨૦ ॥ ભાણુમતી કહે ચાલો વેવાણ્યો, શું આજ્ઞા
દે પતી, ધણીને પુછવાનો ધારો, અમારા ઘરમાં નથી. ॥ ૨૧ ॥ શું કાંઈ
દાબેલ છીએ ધણીનાં, શું ધણીની આશીઆળ; અમોને એ આપિને પુ-
છે, બહાર જતાં ભુપાળ. ॥ ૨૨ ॥ મને પુછ્યા વિના પાણી ના પીયે, વશમાં
રહે રાત દહાડી; પુછ્યા વિના કાંઈ કામ કરે તો, હું નાંખુ ધુળ કાઢાડી
॥ ૨૩ ॥ રક્ષમણિ કહે વાર બાધ, છત્રપતી બલા સાંખે; અમારા પ્રભુને
પુછીયે નહીતો, ચામડી કાઢાડી નાંખે. ॥ ૨૪ ॥ ભાણુમતી કહે તમે
હરેલાં, શું કરી નાંખે ગોપાળ; મુજ પતી ટુંકારો કરેતો, દેઉં બેમણ-
ની માળ. ॥ ૨૫ ॥ પ્રભુની નારીયોએ જાંઠ, વાળી, શું બોલે મ્હોટાની ગોરી;
પતીને પુછ્ય જેવો કરી કાઢાડે, એજ કપુતનિ છોરી. ॥ ૨૬ ॥ રક્ષમણી કહે
ભાગ્યશાળીછો, ઘરમાં ચલણુ ચાલે, રાણી કહે પુછો મામીજીને, પતી
થી પત્ર ન હાલે. ॥ ૨૭ ॥ એમ કહીને વસ્ત્ર પહેર્યો; કૌરવની સહુ નાર;
શણુગાર સજી એકસોને છ, નાકળી મુકામ બહાર. ॥ ૨૮ ॥ છ કારભારી
ની છ નારી; સોભાધની સો સાથે, પ્રભુની પટરાણી રક્ષમણી, બાન્યાં
રાણીને હાથે. ॥ ૨૯ ॥ વાતો કરતિ સરવે ચાલી, નીકળી નમ્રની બા-
હાર, ત્યાંતો ઝળહળ શોભી રહું છે, નવું થયેલું બખર. ॥ ૩૦ ॥ ભા-
નુમતી પુલીને બોલી, બુઓ પ્રભુની સજી; હુકાનો મારા નાથના ના-
મની, બુઓ કેવી મંડાણી. ॥ ૩૧ ॥ રક્ષમણી કહે તમારા ધણીના, ના
મની મંડાઈ સારી, શંખણી રાણિ સમજે ન કાંઈ, પુલણિયણ અહં
કારિ. ॥ ૩૨ ॥ બખર બધું જેતાં આલ્યાં, મયાં મટોરમછ પાસે; વસ્ત્રને
મુંદીર શણુગાર દીકા, માયાવીને અવાસ. ॥ ૩૩ ॥ રક્ષમણિ કહે ભાનુમ-
તીજી, તમ લાયક શણુગારો. તેવાંજ વસ્ત્ર લાવ્યા વેહેપારી, મોઢે જીવ
અમારો. ॥ ૩૪ ॥ એટલે આગળ થઈ ભાનુમતી, મટોરમછને પુછે; એક એ
ક નારિના શણુગાર વસ્ત્ર, તેનિ કિંમત શું છે. ॥ ૩૫ ॥ જુદી ભાષા મ-
ટોરમછ બોલ્યો, દુર દુમારો દેશ; ત્યાંનિ નારીયો બહુ ઇછે છે, આ દેશ
નો પહેરદેશ. ॥ ૩૬ ॥ મોટે મુઠ્ઠા કરવાનું નથી લેવું હોય તો આવો; તમા-
રાં ઉતારી અહિં મુકો, અમારાં પેરી જાઓ. ॥ ૩૭ ॥ ભાનુમતી કહે રક્ષ-
મણિજી, વહેપારી આંધળા જેવો; આપણા કરતાં ઉંચા સોનાનો ભારે
દાગીનો કેવો. ॥ ૩૮ ॥ મોતીનો માલ છે બહુ ભારે; હાલો ક્યાંથી મળેજેમ,

સતભામા કહે ઉઘાડો નફો ભુલે તેના ભોમ ॥ ૩૯ ॥ ભાનુમતી
 કહે તમોને અમો, સરવે બદલી લઇયે, પ્રભુની પ્રમદા એવું બોલી, બદ
 લીને ક્યાં જમ્યો ॥ ૪૦ ॥ અમારા ઘરમાં ધણિ છે નખંગો, અણસમજ
 ભગવાન, મુમત ઝાલે જરા ન સમજે, નફો કે નુકશાન ॥ ૪૧ ॥ ભાનુ
 મતી કહે ભોમ ભવિશના; કહી કઠિરવની પેઠી, વસ્ત્રાભુષણ બદલવાને
 દુકાનમાં જઇ બેઠી ॥ ૪૨ ॥ ગટોરગછ કહે બધું બદલજે, મુજ મનમા
 રેછે વેમ; ભાનુમતી કહે નથી ખાંડાં અમે ભુલશું કેમ ॥ ૪૩ ॥ એમ
 કહીને બદલી લીધાં, પટકુળને શણગાર; વાલની વીંટી ધરાધરીબદલી
 નીકળી સરવે નાર ॥ ૪૪ ॥ ભાનુમતી કહે જાણવંતીજી, હવે દેખાઉં-
 છું કેવિ; સતભામા કહે શું પુછોછો, થઇ છબી લક્ષ્મી જેવિ ॥ ૪૫ ॥
 વાલ્યાં એવિ વાતો કરતાં, ગામમાં આણુંદ ભેર; કૃષ્ણ પ્રભુની કામ-
 નીચો તે, મધ પોતાને ઘેર ॥ ૪૬ ॥ પુછ્યા પ્રભુએ સઉ પ્રમદાને, બજારના
 સમાચાર; સતભામા કહે બદલો કીધો, વસ્ત્ર અને શણગાર ॥ ૪૭ ॥ એ
 મ કહીને એતો રહ્યાં, પેલિ સહુ જાનીવાસે; સ્વામીયોને લાભ બતાવ
 વાને, આવિ દુરીયોધન પાસે ॥ ૪૮ ॥ છત્રપતી કહે ભાનુમતીજી મને
 પડ્યો એક વેમ; ઈંદ્રાણી મરખું રૂપ તમારું આજ થયું છે કેમ ॥ ૪૯ ॥
 ભાનુમતી કહે તપાસી બુઝો, અમારા શણગાર; તમારા જેવા અમે ન
 કરીયે, ઉંઘા ઉંઘા વહેપાર ॥ ૫૦ ॥ હાથી ઘોડા જઇ હોરી આગ્યા શો
 લાભ લિધો લાવિ, બુઝો અમે એક વહેપારિને કેવી છેતરી આવિ
 ॥ ૫૦ ॥ દુરીયોધન કહે બુઝો મામા, બહુ પાછી ભાનુમતી; મામો કહે
 તારી મામી, તે પણ કાચી નથી ॥ ૫૨ ॥ નારીયોનાં એમ વખાણ કી-
 ધાં સ્થળે ગઇ સ્ત્રી જના; એવે સમે પોહોર રાત્રિ વિતી સરવે કરચુ શ-
 યન ॥ ૫૩ ॥ નમ્રતા દરવાજા બંધ થયા, માયાવિએ માયા મેલિ, બજાર
 બધું લોપ કીધું લિધું બધું સંકેલિ ॥ ૫૪ ॥ પછી બસે દમ્પત બનાવિ;
 સોના ટોપલા કરીયા; નારીયોના ધુતી લીધેલા; દાગીના તેમાં ભરીયા
 ॥ ૫૫ ॥ સો દમ્પતને માથે ઉચકાવી, ભોંયરામાં સીધાર્યો; નાણાંના ખુણા
 સામો ખુણો, તેમાં ઢગલો માર્યો ॥ ૫૬ ॥ અભીમન્યુ હસવા લાગ્યો,
 આ પુંજ ન જાય ખુટી; ગટોરગછ કહે વીરામહારા, સો કાપીયોનેલુંટી
 ॥ ૫૭ ॥ એમ કહિને ભોજન ભેળાં, કીધાં બન્ને ભાત; હશી હશીને
 વાતો કીધી એવે મધ મધરાત ॥ ૫૮ ॥ ગટોરગછ કહે વિરા મહારા,
 બે થડી ખારણે બહિં; આજે રાત્રિ નથી રહેવાનો, કાપીયો કૂદાવિ આ

હું ॥ ૫૯ ॥ એમ કહિને બહાર નીકળ્યો, માયાવી જીલમી બગ્યો;
મસ્તકના કેસ છુટા મુકી, પોતે ધુણવા લાગ્યો ॥ વલણ ॥ લાગ્યો
મેદાનમાં ધુણવા, કર્યો માયાવી કોપ; કહે વલ્લભ અબળા તણાં વસો
કીધા લોપ.

કડવું ૧૧ રાગ સાખીનો.

વૈશમપાયે એણીપેર બોલ્યા, શુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને
સંભળાવું સુરેખા હરણ મહીમાય ॥ ૧ ॥ ચીર ચણીયા ચોળી લોપ
કરી, શણમાર રહેવા દિધા, માયાવિ રચના રચીને, ભય કર જંતુકીધા
॥૨॥ ચીતકોની ચાકરણો બનાવી, પુરણ મેળવ્યાં પાપ; કલ્યાંના કાળા
નામ બનાવ્યા, સાંકળાના કર્યા સાપ ॥૩॥ દામણિના થયા કાન ખજુરા
શરીર ઉપર ધરતા; મોતીના મકોડા થઈને, ચટ ચટ ચટકા ભરતા ॥૪॥
વાળીના વીંછુ પાંદડીના વંદા, ઝીણા મોતીની કીડિ; ચુડીયોની થઈ
ચંદન ઘોથો; સહુ પ્રેમદાને પીડિ ॥ ૫ ॥ કાળીમાંદો કાળી નામણો
તુસીની તનસો કાળી; સળવળાટ શરીર થયો જન બણી ભયભાળો
॥ ૬ ॥ વસ્ત્ર શરીર ન મળે કોને, પુરણ પડિયો શોક; ભયંકર જંતુ દે-
ખીને, પાંડે પોકાપોક ॥૭॥ નમ્રતણું લોક બગી ઉઠ્યું, ઊઠ્યાશ્રીઅવીના
શ; આલોરે લોકો જમ્યે જોવા, કરીયે કાંધતપાસ ॥૮॥ તવ સર્વલોકજવા
આવ્યું આવ્યા અંધના સુત; શું થયું છે બહારથી પુછે, શું મહી ભ-
રાયું ભુત ખંખેરી નાંખે, માંડે પોકારે બાપ ॥૯॥ ઉંચી નીચ અબળા
કુદે; દુખ દશા થઈ કેવી; શુતરનો તાર પાસે ન મળે, સૌ માથે જણિ
એવી ॥ ૧૧ ॥ બહારથી બહુ ખુમો પાડે છે, છત્રપતી રાજન; દાર ઉધે-
ડો દાર ઉધેડો, શું થયું છે વિધન ॥ ૧૨ ॥ તો પણ કોઈ ઉત્તર ન દે;
પુરણ દુખમાં પડિયો; છુટે કેશે કુદે સવળી, જેમ જણે ભુતડિયો.
॥ ૧૩ ॥ આર થડિ કુદાવિ મારી, એવા કારમો કોપ; ધુણતો અંધ રહિને
જંતુ, સર્વ કરી દીધાં લોપ ॥ ૧૪ ॥ એટલે વળિ ધીરજ મનમાં, શર-
મમાં સહુ પેઠા, ટોળેટોળાં ભેગાં થઈને, ખુણે ખુણે બેઠા ॥ ૫ ॥ એક
નાશીયે અદખોલે દારે, કલ્હુ કે કષ્ટિ કાપો, સુત્ર તાર નથી અમ
પાસે, વસ્ત્ર અમને આપો ॥ ૧૬ ॥ પુરૂષોના પાસે ધોળાં વસ્ત્ર દીધાં
તેણિ વાર; ધોળાં તો ધોળા પહેરિને, બેઠા સરબે નાર ॥ ૧૭ ॥

પછી બારણાં ઉઘેડી નાંખ્યા, પેઠા પુરૂષો તમામ; બળદેવ આળ્યા
 કબ્બ આળ્યા, આળ્યું આખું ગામ ॥૧૮॥ સૌ સૌની નારિને પુછે, આ
 ખેલ કોણે બનાવ્યો, ચુડો ન મળે ઘોળાં વસ્ત્રો, બળે રંડાપો આળ્યો
 ॥૧૯॥ જોઈ જોઈને સર્વ હસે છે, મશ્કરી કરે ગોપાળ, રંડાપો રૂડો સો-
 ભ્યો પણ, માથા ઉપર છે વાળ. ॥૨૦॥ બળદેવજી કળકળવા લાગ્યા,
 આશું તુજને ઝેર; કેમ કરેછે મશ્કરીયો તુંજ ભાઈ તારે ઘેર. ॥૨૧॥
 પ્રભુ કહે જોઈશું તમાસો, જગતને વેહવારે; તમાસાનું ન હોય તેડું, રો
 જ જમાડી મારે. ॥૨૨॥ છત્રપતી તો પુછવા લાગ્યો, ભાનુમતિને એ-
 મ; ક્યાં અ્યાં આલુશણ વસ્ત્રો, કુદવા લાગ્યાં કેમ. ॥૨૩॥ ભાનુમતી
 કહે ભરથાર મહારા. વાંકો દીવસ થયો, વસ્ત્ર આલુશણ બદલાવિને,
 વેહેપારી છેતરી ગયો. ॥૨૪॥ દુર્યોધન કહે બહુ ડાપણમાં, થયો નફા-
 નો પ્રેમ; રાણી કહે કાલે જનવર લાવી, છેતરાયા તમે કેમ. ॥૨૫॥
 કોઈને છોકોટા નવ કરશો, અમે તો અહીં નહી રહીયે; પરણાવો પુત્ર તમે
 તમારે; અમે અમારે જઈએ. ॥૨૬॥ દુર્યોધન કહે શું કહું છે તે, આ
 વડી કરો રીસ; જવાનુંતો નામ ન દેતી, તુજ ખોળે મુજ શીશ. ॥૨૭॥
 એટલે પાછું કહું રાણીયે; શું કહું નફ્ટ તમને; રાખત્રાં હોય તો વ-
 સ્ત્ર આલુશણ, કૈથી લાવી દો અમને. ॥૨૮॥ દુર્યોધને કહું પ્રભુને, વે-
 જા અમારી માપો ઘેર જઈ પોચાડી દેશું, નારીના પોશાક આપો.
 ॥૨૯॥ બળદેવજી કહે આપો વીરા, કહ્યું માન્યું મોરાર; આખ્યાં એ-
 કસો છ નારિનાં વસ્ત્ર અને શણગાર. ॥૩૦॥ પછી સૌ સૌને સ્થળ
 ગયાં; ગયો હેડળા તન; ભોંયરા વિશે અલીમન્યુની જોડે કયું સય-
 ન. ॥૩૧॥ રાત્રી વિતી વહાણું વાયું, ઉઠ્યો ભીમનો સુત, એ ભાઈ
 ગામમાં જઈને આજીંધું, કરી આવું કાંઈ તુત. ॥૩૨॥ એમ કહી બહાર
 નીકળીયો, દુષ્ટને દમવા રાજી, પર્યાસ દહિતો બનાવી તેની, બનાવી
 શાક ભાજી. ॥૩૩॥ માંસડો બાધી માથે લીધો, પોતે કાછીયો થયો;
 દારિકા ગામના બજાર વિશે, વેચવા માટે ગયો. ॥૩૪॥ સારા શાક જો-
 ઇને લોકો ભાવજ પુછવા આવે; તવ માયાવી બજાર કરતાં બમણું
 મુલ બતાવે. ॥૩૫॥ તેથી તેનું કોઈ ન લેતું, એવે આળ્યા ગીરધારિ
 જનૈયા માટે હરનિશ લાવે, શાક સામાન મોરારિ. ॥૩૬॥ તેમણે દીઠો ગ-
 ઠોરગછને, પ્રભુ જઈ તવ પુછે; સાચા કાછાચા સાચુ કેહેજે, આ શાક
 નો ભાવ શું છે. ॥૩૭॥ માયાવિ કહેભાવજ શાનો, લેઈ જાઓ માહારાજ

સતવાદીને ખવરાવશોમાં. લેજે લંપટ લાજ ॥ ૩૮ ॥ એમ કહીને આ
પી દિધું પોતે થયો વીદાય; સાથે સારાં શાક ખીજાં ત્રિધાં ઘેર ગયા
જદુરાય ॥૩૯॥ કદિ નહીને તે દીન પ્રભુ, પેઠા રસોઈ કરવા માયાવી
શાક જુદા કીધાં, પાપી તણાં પેટ ભરવા ॥૪૦॥ અષ્ટિનો સ્વાદ ખેંચીમહી
મુકયો, જનધયા જમવા આવ્યા; બાજઠ ઢાળી ખીરાજ્યા સરવે, પ્રભુ
પીરસણું લાવ્યા ॥ ૪૧ ॥ સતવાદીને પીરસ્યું સાચું; સાંભાળને માયા
વિ; છોકારભારી સહીતને તે નવીન સામગરી ભાવી ॥ ૪૨ ॥ બાઘી
ખીજને પીરસ્યું સાચું, જમવાની આજ્ઞા દીધી ચાખી જોતામાં અતી
સ્વાદ લાગ્યો, કળે કારીગરી કીધી ॥૪૩॥ કઊરવે કહ્યું લઈ જઓપાછાં
પાંચવાનિ પકવાન; ખીજું ત્રીજું કાંઈ ખાવું નથી, શાક મુકો ભજવાન
॥૪૪॥ પ્રભુ કહે જોઈએ જોટલું, તેટલું માગી લેજે દુરીયોધન કહે શાક
તમારું, સવળ મુકી દેજે ॥ ૪૫ ॥ સ્વાદજ લાગે તેમજ માગે મુકે છે
ભજવાન; અવાવેકી શાક આરોગે, અંધ તણા સંતાન ॥ ૪૬ ॥ જમતા
જમતા વિખાણ કરે; આજ સુંદીર રસોઈ; ઓ બળદેવ બલીહારી
જઈએ ચાતુર રાંધનાર કોઈ ॥૪૭॥ બળદેવ કહે કળે અમારા, રાંધ્યું
સરમે લેવાઈ; કળે કહે કોનું કરવું તું, અમારા પણ વેવાઈ ॥૪૮॥ દુ-
રીયોધન કહે ઓરે મામા; સારી રસોઈ કરે શામ; આપણા ઘરમાં રાંધવા
જોઈએ, કળે સરખો ગુલામ ॥ ૪૯ ॥ અજાની છવ દુષ્ટ મતીનો, ઓ-
લે ફાવે તેમ; માયાવી શાક ઘણું ખાધું ગજા લગી આવ્યું એમ ॥૫૦॥
પછી સરવે જમી ઉડ્યા; બળદેવે મુખવાસ આલ્યા રસોઈના વખા-
ણ કરતા જનીવાસે આલ્યા ॥૫૧॥ એવામાં તો રાત્રી પડી, વીતી ગયો
દન, દરવાજા નગ્નતા અંધ થયા, સરવે કર્યું સયન ॥ ૫૨ ॥ ॥ વલણ ॥
એવે મધ્ય રાત્રી થઈ, ઉડ્યો બીમ કુમાર વ્યાસ વલ્લભ એમ ઓચરે
નિકળ્યો ભોંયરા બહાર.

કડવું ૩૪ રાગ અહોરાયજનો.

વૈશમપાયે એણીપેરે બોલ્યા મુણ જનમેજેશય, વિસ્તારી તજને
સંભળાવું. સુરેખાહરણ મહીમાય, અહોરાયજ સુણિયે ॥ ૧ ॥ ગરાર
મછ મેદાનમાં ખેડે, છુટા મેલ્યા કેશ; એટલે એની માયા ઉપડિ, પુરણ
કુર્યો પ્રવેશ અં ॥ ૨ ॥ માયાવિનિ માયા જખરિ હસાવિ હસાયા
શાક જમી સુતા છે તેના, પેટમાં ઘુડઘુડ થાય અં ॥૩॥ કમના મોઢામાં

મોળ વછુટી, નીકળતુ બહુ થુંક; કે જળાને આંકડી આવી, કંઈનેચાલી
 થુંક અ. ॥ ૪ ॥ અકળાઈ સરવે ઉડયા, પુરણુ દુખમાં પેઠા; આં-
 તરડાં દોવાવા લાગ્યાં, કંઈ જન ઓકવા બેઠા અ. ॥ ૫ ॥ ખરજ ખરજ
 સૌ ઓકવા લાગ્યા, પુરા મળ્યાં પાપ; મ્હોખાંથી નીકળે અકલાં ઉદ-
 રડાં વંદા વિંછીને સાપ અ. ॥ ૬ ॥ ઘરોડીઓને કાન ખજુરા; ખીશોહલા
 નીકળી પડતાં, ચાકરણ્યોને આમાચીડીયા, બહાર પડી તરફડતાં અ.
 ॥ ૭ ॥ એવું એવું જોઈ ભય પામે, પોકારે છે બાપ; અડધા પેટમાં
 અડધા ખારણે; લબડે મોટા સાપ, અ. ॥ ૮ ॥ એવું એમને ત્રાસ પામીને પાડે
 પોકા ધોક; હોકારા થવા તેથી જાગ્યું, આખા ગામતું લોક. અ. ॥ ૯ ॥
 જુગનીશ જગ્યા કહેવા લાગ્યા, સરવે તતપર થઈયે; ચાલો લોકો વણ
 પધશાનો તમારો જોવા જઈએ. અ. ॥ ૧૦ ॥ પ્રભુ આવ્યા લોકોને લાગ્યા,
 દોડ્યા આવ્યા બળદેવ; ઓરે વેવાઈ દાર ઉઘેરા, તોફાનની શી ટેવ.
 અ. ॥ ૧૧ ॥ પણ બારણા ત્યાં કાણુ ઉઘેડે, ઓકા ઓકજ થાય; કંઈકંઈ
 લોટા ભરિને નાસે, ત્યાંને ત્યાં બેશી જાય. અ. ॥ ૧૨ ॥ તેથી અતીશે દુર-
 મંધ ઊડે, ઓઠી મુઆ ઘડીચાર; જીવજંતુ દેખીદેખીને; ત્રાસ્યાઅપર-
 મપાર અ; ॥ ૧૩ ॥ આંતરડાં ઓઠીને દોવાયા માયાવિનો આકોપ, ખરેખ-
 રી શીસા કરીને, માયા કીધી લોપ. ॥ ૧૪ ॥ ન મળે ઓકેલું જીવ જંતુ,
 ધીરજ વળી લગાર; બળદેવની બહુ જુમો સુણિ, ત્યારે ઉંઘડયાં દાર
 અ. ॥ ૧૫ ॥ એટલે અંતરયામી બોલ્યા, લેવાનો છે લાહાવો; ખારણે
 શા સારુ ઉભા છે. સઉ લોક અંદર આવો ॥ ૧૬ ॥ તવ બળદેવને બહુ
 શીસંચાપી, બોલ્યા કૃષ્ણ શું એમ; ઉપર રહી મશકરી કરાવે, ભાઈ
 તું આવ્યો દમ. અ. ॥ ૧૭ ॥ તું તો ઘેરજ ભાઈ તારે, તવબોલ્યા ભગવાન;
 શા ઉપર સપડાવેછો અમને, આશુ નીત તોફાન. અ. ॥ ૧૮ ॥ સપુત વૈ-
 વાઈ શોધી લાગ્યા છે, જ્યાં ને ત્યાં વાત ગવાઈ; રાત પડેને હોખાળો
 નીત્યે, આતે શી નાગી ભવાઈ અ. ॥ ૧૯ ॥ એકેદિન ઉંઘવા નવ દીધા,
 ફળેતી બહુ સસ્તી; આવું અહીં નીત્યે નહી ફાવે. ઉજડછેકે વસ્તી. અ.
 ॥ ૨૦ ॥ તમાશો થાશે સઉ જોવા જશે, જગતનો છે ધારો; ને કરતાં તો
 ફાન કરે, વેવાઈઓનેવારો. અ. ॥ ૨૧ ॥ બળદેવજી ઝખવાણા પડીયા; મયા
 વેવાઈ પાસ; શું હતું તે આજ જુમો પાડી, શા પડ્યો તમને ત્રાસ. અ.
 ॥ ૨૨ ॥ દુર્યોધન કહે ઓ વેવાઈ, પોકાર્યાં અમે બાપ; અમને સહુને થઈ
 ગઈ ઉલટી, નીકળ્યા મ્હોખાંથી સાપ. અ. ॥ ૨૩ ॥ બળદેવજી કહે
 ખતાવો મુને, કરોછો તમે નવાઈ; કાંઈ નથી ને જુમો પાડોછો, મા

ડી મીથ્યા ભવાઈ. અ ॥ ૨૪ ॥ તમે તમારે કાલ સવારે, છાખજ મોકડી
 દેજે; પછી વરઘોડો ચઢાવી આવિ વર પરણાવી લેજે. અ. ॥ ૨૫ ॥
 એમ કહીને પાછા વળીયા, સઉ લોક ગયું ઘેર; છત્રપતી કહે એરે મા
 મા, કળેતી થઈ બહુ પેર. અ. ॥ ૨૭ ॥ મામે કહે મુઠ કળેતી, ભુખે
 જવડો જાય; રાત્રીએ ખીચડી એરાવિ, એકેલા શહુ ખાય. અ. ॥ ૨૭ ॥
 પછી સરવે શયન કીધું; થયો પ્રાતઃકાળ; તવ અંતરધ્યાન થઈનેમયા
 ભોંયરે શ્રી ગોપાળ. અ. ॥ ૨૮ ॥ બે ભાઈ મુતા તેને જમાડયા, બોલ્યા
 જુમજીવન; વીવેક હોય તો છાખ કન્યાને, આપો ભીમના તન. અ. ॥ ૨૯ ॥
 મટોરમછ કહે રીતી ખતાવો, પ્રભુ કહે ત્યાર થાઓ; ભાનુમતીનું સ્વ-
 રૂપ ધરીને, વેવાઈને ઘેર જાઓ. અ. ॥ ૩૦ ॥ જોડે ખીજ નારીયો લેવી
 માતાં જડું સહુ સાથ, વસ્ત્રને આભુશણ ભરેલી છાખ લેવી તમહાથ
 અ. ॥ ૩૧ ॥ ગાતાં માતા મંડપે જાવું, વહેવણે વહેવણે માય; તમારે
 તો છાખ લેઈને, બેસવું મંડપ માંય. અ. ॥ ૩૨ ॥ પછી સુરેખા કન્યા
 આવી, છાખ બધી લઈજાશે; તે મુઠી આવિને ખોળામાં, બેસવાની
 તમ પાસે અ. ॥ ૩૩ ॥ એ રીતી છે છાખ આપવાની, બોલ્યો ભીમનો
 તન; કરશું વટ વહેવાર સઘળો, એરે જુમજીવન, અ. ॥ ૩૪ ॥ એટલે
 પ્રભુ વીદાય થયા, ઉઠ્યો માયાવિ ભુપ; છાખદેવા જવાને ધરીયું, ભા-
 નુમતીનું રૂપ, અ. ॥ ૩૫ ॥ એકશેને છ દઈત્ય બનાવ્યા, માયાવિ કું-
 માર; એક દઈતની છાખ બનાવી, ભર્યા વસ્ત્ર શણગાર. અ. ॥ ૩૬ ॥
 એકસોને પાંચ રાક્ષસ રહ્યા, તેની કરી ફંડ ફેરા; નવાણું ભાઈનીનાશ
 નવાણુ, છ કારભારી કેરી. અ. ॥ ૩૭ ॥ પોતે ભાનુમતી થયેલો, ખે-
 લજ કીધો ત્યાંય, છાખ લઈ લોપ થઈને પડીયો; દારીકાં નમનિ માંય.
 અ. ॥ ૩૮ ॥ ગાતાગાતા મંડપ ભણી, ચાલ્યા ઉલટ લાવિ; બળદેવને
 ત્યાં બખર પોહાચી, છાખ આપવા આવી. અ. ॥ ૩૯ ॥ બળદેવની
 નારી રેવંતી, તે કહે ધારો ખોટો; એત્યારમાં સૌ ઉભા રા માવા મોટાનો
 ચાલ મોહોટો. અ. ॥ ૪૦ ॥ વળણ ॥ એમ કહી જદુકુળની, બેગી
 કીધી નાર; ગીતાં માતી આવતી, તેનો કડું વીસ્તાર.

કડવું ૩૨ રાગ ધુમારી ધોળનો.

આનીહારે રૂડો વીવા માંડીયો, ટેક. ॥ હવે વઘશમ પાયે રૂપી બો-
 લીયા, તુંતો મુજ જનમેજે ભુપાળ; રૂ, છાખ લઈ સાસુ થઈ ચાલિયો,

એતો માયાવિ ભિમનો ખાળ. ૩૦ ॥ ૧ ॥ જતાં જતાં મળ્યું લોક
 માનનું, એને ભાનુમતી સહિ જણે. ૩૦ રાણિ ડમકેને ડમકે ચાલતી
 છેડો ખેંચીને ધુંધટ તાણે, ૩૦ ॥ ૨ ॥ ગાતી ગાતિ આવિ સહુ સુદ-
 દી, પુરા પ્રેમે મંડપમાં પેઠી ૩૦ છાખ ગ્રહિ ભાનુમતિ ભામની. ગાદી
 તકીયે જઘને બેઠી. ૩૦ ॥ ૩ ॥ તવ રેવંતીજી ધરમાં મધ, કહ્યું બેટી
 પહેરી ઓઢી બાંધો; ૩૦ તારિ સાસુજી છાખ દે તુજને, તે તો લખને
 ધરમાં આવો. ૩૦ ॥ ૪ ॥ તવ સુરેખા કન્યા સંચરી, એને પુરણ ઉત્તર
 વ્યાપી, ૩૦ ગટોરમછે બોલોવી ભાવથી; કન્યાના કરમાં છાખ આપી
 ૩૦ ॥ ૫ ॥ તેતો લખને ધરમાં પરવરી; માયે વધાવી ધરિ ઉમંગ. ૩૦
 છાખ લખ કહ્યું બેટી સંચરો, બેસો જમ સાસુને ઉછંગ. ૩૦ ॥ ૬ ॥ તવ
 સુરેખા ત્યાંથી પાછી વળી, માને કહે મંડપમાં પેઠી, ૩૦ સાસુ થઇ-
 ને બેઠો સુત ભીમનો, તેના બેળામાં આવીને બેઠી. ૩૦ ॥ ૭ ॥ સુર-
 ખા કહ્યું સાસુજી માલરા, તમ સંગ દીવસ આઠ્યો રૂડો. ૩૦ ગટોરમછે
 મનમાં વીચાર્યું; નથી સાસુજી હું છું સાસુડો, ૩૦ ॥ ૮ ॥ પછી ગટોર-
 મછ કહે વહુ સાર, ચાલો આપણે ઉભારધયે, ૩. કેવો મહેધ છે તાલરા
 તાતનો, મને દેખાડ બેવાને જધયે. ૩૦ ॥ ૯ ॥ તવ સુરેખા કન્યા ઉભી
 થઇ, ઝાલ્યો સાસુજી કેરો હાથ. ૩૦ વાતો કરતાં મયાં બેઠ મેહેલમાં
 પેહેલો માળ બેવા ચઢ્યા સાથ. ૩૦ ॥ ૧૦ ॥ નીરખી બળી બાહારિ
 અટારીયો. બેતાં બેતાં બીજે માળ બય. ૩૦ નીચે કરેલી માયાવિ
 કામની, તેતો જુદુનારી સામી ગાય. ૩૦ ॥ ૧૧ ॥ એવે બીજે ત્રીજેમાળ
 નીરખી. ગયા ચોથેને પાંચમે માળ. ૩૦ પછી છોડને સાતમો નીરખ્યો,
 મયાં ધાખામાં ધામુ વીસાળ. ૩૦ ॥ ૧૨ ॥ એતો અમાશી મનમમાં ગા-
 જતી, ત્યાંતો શીતળ વાયુ વ્હાય. ૩૦ દીસે નમ્રને વડબધું ત્યાં થકી,
 વળિ અશોક ખાગ દેખાય ૩. ॥ ૧૩ ॥ તવ ગટોરમછે વિચારિયું, ન-
 થી અહીં કોઇ કાળો કામ; ૩૦ મ્હારિ સુરેખા ભાભીછે એકલી, ભલો
 લેખ જવાનો છે લાગ ૩૦ ॥ ૧૪ ॥ વલણ ॥ છે લાગ લેખ જવા તણે,
 ભુલુતો મુજ ભોમ; વલસલ વદે વિચારિ ફરિ બેસે નહી ભેમ.

કડવું ૩૬ રાગ સવરિયા ઝડપથી.

એમ વિચારિ ચીર કાઢ્યું, કટી કસીને ખાંધે; આવોરે લાડકડી
 ભાભી, કહીને લિધી ખાંધે ॥ ૧ ॥ વાયુને વંદોળ કીધો, વિજળિનો ચ-

મહાર: ગરજતા કરિ મનને ચઢીયો, ભીમ તણા કુમાર ॥ ૩ ॥ બામમાં
 પડી ભોંયરા વિશે, સુરસપાટે આવ્યો; ક્યાં ગયા અભીમન્યુ ભાઈ,
 ભાભી લાડકડી લાવ્યો ॥ ૩ ॥ એમ કહિ જઈ પાસે બેસાડી, અભરાઈ
 સુરેખાય: અભેમન્યુને ઓળખ્યો, ને રડવા લાગી ત્યાંય ॥ ૪ ॥ મારા
 રડયા મારા પીટયા, કરમ હિણા કહાવ્યા; બોલાવું મારા બાપને
 તમે, કેમ મને હરા લાવ્યા ॥ ૫ ॥ ઓળખ્યો આ ભુનોવર મહારો, કહી-
 ને નાંખી ચીસ; મહારા તાતને તેડાવિને, છેઢાવું તમ શીશ ॥ ૬ ॥ મટોર
 મછે મન વિચાર્યું, બહી જશે કોઈ વાત; પાર નહિ પડે બેસ ધારેલો
 થારો અતી ઉત્પાત ॥ ૮ ॥ એમ બાણી સમજાવવા લાગ્યો, સુરેખાને
 એમ આવો રૂપાળો વર મુકીને, પેલાને મોઢાં કેમ ॥ ૮ ॥ કન્યા ગાળો
 દેવા લાગી, તમને પોહોઆડુ ઠેક; મટોરમછ કહે ગાળો ન દેસો, હુંતો
 તમારો જેઠ ॥ ૯ ॥ છાનાંમાનાં આને પરણો, સંસારનું સુખ મળો;
 ઢુંકારો મુજને નવ કરીયે, મારી લાજ તમે તાણો ॥ તેમ તેમ ગાળો
 દેવા લાગી, રૂવે અપરમપાર; ઘાંટા કહાડે બરકા પાડે, નાની વયની
 નાર ॥ ૧૦ ॥ મટોરમછે શીશ પછાડી. કીધા રાક્ષસ ચાર; અર્ધવ મુખા
 કારમા કાળા, દંત લાંબા અજ ચાર ॥ ૧૨ ॥ ગોળ ગોળા ગોળા જેવા
 ડોળા પોહોળાં મોહો કદરૂપ; ભારે ભયંકર દધતો દેખી, કન્યા થઈ અર્ધ
 ચુપ ॥ ૧૩ ॥ રાક્ષસો કહે ખાઈ જઈયું થનારું હોય તે થાય; સુરેખા
 કહે જેઠ મહારા, તમને લાગુ પાય ॥ ૧૪ ॥ આ રડયા મને ખાઈ જવા
 ના, રંક ભાભી ઉગારો, મુઓ પેલો વર લખમણો, આ વર મહારો
 સારો ॥ ૧૫ ॥ અભીમન્યુ તવ હરી પડ્યો બોલ્યો મટોરમછ એમ;
 કબુલ કરે છે કન્યા વરને પાપીઓ ખાઓછો કેમ ॥ ૧૬ ॥ ખખડદાર
 કોઈ નવ ખાસો, પાસેને પાસે કરજે એ કન્યા બુમો પાડે, તો એક
 કોળીયો કરજે ॥ ૧૭ ॥ પછિ કહું અભિમન્યુને, ઓ વિરા હું બડે,
 કન્યાનિ ત્યાં બુમો પડસે, જઈ સુરેખા થાઉં ॥ ૧૮ ॥ આશાભરેલો વર
 આવ્યો છે કન્યા વના વળે પાનો; મહારિ તમે ચીન્તા નવ કરશો, કોઈ
 વાતે નથી કાચો ॥ ૧૯ ॥ સુરેખા કહે જેઠ મહારા, રાક્ષસ લેતા જોવો; નહી
 તો મુજને ખાઈ જવાના કાંધક દયા લાવો ॥ ૨૦ ॥ મટોરમછ કહે નહી
 ખાય તમને બોલ્યા વિના કોઈ વાર; સુરેખા કહે ડાહી થઈશ હું; બો-
 લીશ નહી લગાર ॥ ૨૧ ॥ બેશીશ તમારા ભાઈ પાસે, પછિ રડયા શું
 ખાસે; માયાવિ કહે એવાં ડાહ્યા થઈ બેસો ભરથાર પાસે ॥ ૨૨ ॥ એ-

મ કહીને જહાર નીકળીયો, હિડી આકાશે ચડીયો; શુદ્ધ સુરેખાનું રૂપ
 ધરીને જમ ધાળામાં પડીયો ॥ ૨૩ ॥ પછી પોતે છાળ લોપ કીધિ, લોપ
 કરી બધી નાર; માયાવિ ખેલ કરેલો તે, રાખ્યો નહીં લગાર. ॥ ૨૪ ॥
 આવરી બની જહુકુળ નારી, વહેવાણો મધ કયાંય; છાળ આવેલી જે
 વા મધ તો તે ન મળે ઘરમાંય. ॥ ૨૫ ॥ તવ સહુ સુંદરી કહેવા લાગી,
 આતો કહિતક કહાવ્યું; માંડા જેવા માવા લાગ્યા, નિશ્ચયે સપનું આ-
 વ્યું. ॥ ૨૬ ॥ રેવંતી કહે શાનું સપનું, માયું છે લાડે કોડે; સુરેખા મધ
 છે મહેલ જેવા, એની સાસુ બેડે. ॥ ૨૭ ॥ અરેરે તેનો તપાસ કરું કહી
 મહેલમાં દોડું; એરે સુરેખા, એરે સુરેખા, એરે લાડકી છોડી ॥ ૨૮ ॥
 મેડા ઉપર ચઢવા લાગી, ઘાંટા કાઢી બોલાવિ; એમા એમા કરતી
 કરતી સામી સુરેખા આવિ. ॥ ૨૯ ॥ ચોથે માળે ભેમાં થયાં, મા દીક-
 રી તે ઘડી; એ માતા મુને બિક લાગી; કહીને બાજી પડી. ॥ ૩૦ ॥ રે-
 વંતીયે રૂઢે ચાંપી, નીચે તેડી લાવિ; પ્રભુ કેરિ પ્રેમદા સૌ; ખખર પુ-
 છવા આવી. ॥ ૩૧ ॥ રેવંતી કહે દીકરિ મ્હારી, તારા જીવને કેમ; ગટો-
 રગછ કહે કાળજી મ્હારું, ધડકયા કરે જેમ તેમ. ॥ ૩૨ ॥ સહિ કહે તારિ
 સાસુ કયાં મધ કેવું બની મયું કામ; ગટોરગછ કહે ઉંચી હિડીને; આ-
 લી મધ એ આમ. ॥ ૩૩ ॥ આમા મ્હારા પેટમાં તો, મરવાનો ભય લા-
 ગે; જીવ ઘણો ગમરાય છે મ્હારો, જાણે કોઈ હાડ ભાગે. ॥ ૩૪ ॥ રેવં-
 તી તવ નડવા લાગી, ચોધાર આંસુ પાડી; પથારી કરી સુરેખાને, સા-
 અવિને સુવાડી ॥ ૩૫ ॥ અરેરે જોશીને બોલાવો, બેવરાવો કોઈ જોશ
 દોરા કરાવો, ચીડી કરાવો શો દીકરાનો દોશ ॥ ૩૬ ॥ ભુઓ બોલાવો
 જતી બોલાવો, કોઈને દાણા દેખાડો; દ્રષ્ટી બાંધો નજર ઉતારો, લાડ-
 કડીને ઊઠાડો. ॥ ૩૭ ॥ એટલે અતી દોડા દોડ આવી, કન્યા મરડે મુખ;
 મોંઘાઈ માટે ખાય ગોઠમડાં, સૌ કહે દારૂજી દુખ. ॥ ૩૮ ॥ બળદેવજી ત્યાં
 ધાધ આવ્યા, બહુ ચીંતામાં પેડા; ઉદાશ પામી લેલાટ કર દમ, સુરેખા
 પાસે બેઠા. ॥ ૩૯ ॥ ઉતારે ઉતાર નજર બાંધે, કરાવે દોરા ચીડી; લમન
 વેળા વીંચન આવ્યાં, દીકરી દુખી દીડી ॥ ૪૦ ॥ એવામાં શ્રી કૃષ્ણ આ-
 વ્યા, સંજ સ્વભાવે ત્યાંય; કન્યાને ઓળખી પાછા વળીયા, ઉભા ન
 રહેવું હાંચ, ॥ ૪૧ ॥ એવામાં સુરેખા બોલી, બળદેવ પ્રત્યે વચન; કૃષ્ણ
 દાકાને પાછા બોલાવો, બોળે બેઠાનું મન ॥ ૪૨ ॥ બળદેવજીએ પુનઃ પા-
 ડી, પાછા વળો મમ જાત; તમારે ઉછંગ બેટી બેસાડો, ટાઢી મીડી

કરે વાત ॥૪૩॥ કૃષ્ણ પ્રભુ કહે કામછે મહારે, તવ બળદેવને રીસ વ્યાપી;
મારે ખોળે મોટાં ક્રીધા, બાળક તારા અધાપી ॥ ૪૪ ॥ તે બધું મહારે
છૂટી પડિયું, દીકરી નથી સુખી, તેથી ખોળે બેસવા માગ્યું; શું જશે
ખોળો દુખી ॥ ૪૫ ॥ એવું કહ્યું તણ કૃષ્ણજી આવ્યા; બોલાવી રૂડે
રંગ, આવ્ય સુરેખા કહીને બેસાડિ; હરણએ ઉછામ ॥ ૪૬ ॥ પછી છા-
નુમાનું કહ્યું, પોતે સુંદરશામ; તું તારે કર કરતો હોય તે, ન લખશ
મારે નામ ॥ ૪૭ ॥ મુજ ઉપર રાખવિ મહેરબાની, જણિતો તુજથી
કાંપે; મટોરમછ કહે તમારી નારીઓ, કેવા ચરણ શીશ ચાંપે ॥ ૪૮ ॥
કૃષ્ણ કહે શવે તેમ કરજે, તારો દીવસ છે ઘેર; ઉછામથી મટોરમછ
ઉઠશે, પછી બોલ્યો સુખ ભેર ॥૪૯॥ પીતાજી હવે ઠીક થયું છે, જાઓ
સૌ સૌને કામ; એમ કહી પથારીમાં સુતો, લેશો નહી મુજ નામ ॥૫૦॥
એટલે સરવે વેરાઈ ગયું બોલી રેવતી એમ; ઓ દીકરિ તને ખાવા
આયું, શું ખાધા પર પ્રેમ ॥૫૧॥ વલણ ॥ ખાવા માગો દીકરી, તો મન
ખુશી થાય; કહે વલ્લભ એમ કરમરે સુરેખાની માય.

કડવું ૩૭ રાગ ચૌપાઈ.

બોલ્યા વૈશમપાયે વચન, સુષ્ણ પરીક્ષત રાયના તન બોલ્યો મ-
ટોરમછ હું ખાજી, લાવો કુંચિયો ઓરડે જાઉં ॥ ૧ ॥ ભર્યા પકવાન
જનૈયા કાજ, ગમે તો તેમાંથી ખાઉં આજ; તવ માતાને ઉત્તર વ્યા-
પી તેને ઓરડાની કુંચિયો આપી ॥૨॥ તવ માયાવિ ઓરડે ગયો, દી-
ઠાં પકવાન ખુશી થયો; એણે માયા રચો તે વાર, ક્રીધા દૈત્ય એક હ-
બર ॥૩॥ તેમાં પાંચશે ટોપલા ક્રીધા; પકવાનો ભરાવી દીધાં; રહ્યા રા-
ક્ષસ પાંચસે જેહ, ઉપડાવ્યા તેને શીર તેહ ॥ ૪ ॥ પછી ખેત્ર માયાવિએ
ક્રીધા, કરિ અદર્શ મોકલી દીધા; તેતો પહોચ્યાડયા હેડંબા વન, દીધા
ઓરડા બીમના તન ॥ ૫ ॥ હતું તેટલું પકવાન ટાળ્યું, એણે સાફ વા-
શીદું વાળ્યું; તાળા દેધને કુંચિયો લીધી. જઈ રેવતીને દીધી ॥ ૬ ॥
મયા પકવાન લેધને જેહ, પોચ્યા હેડંબા વનમાં તેહ; કર્યો ઢગલો પ-
કવાન તણો, તેનો મંજ ત્યાં વાગ્યો ઘણો ॥ ૭ ॥ બેઠી સુભદ્રા હેડંબાય
કહ્યું સેવકે સજળું ત્યાંય; બોલી સુભદ્રા ઓ જેઠાણિ, ક્યાંથી આવ્યા
પકવાન તણિ ॥ ૮ ॥ કહે હેડંબા સુણે દેરાણિ, લાવ્યા દારીકાંથી
દૈત્ય તાણિ, એ તો વેહેવાઈનું મોકલાવ્યું, તમ સાડે ઢાંક્યું આવ્યું

૥૯૥ કહી હરયાં દેરાણી જોડાણી, ખેડે રહ્યા છે ઉલટ આણી; રહ્યો
 માયાવી થઈ કન્યાય; બળીભદ્રના ભોવન માંય ॥૧૦॥ તેવે થયો મધ્યા-
 ન કાળ, બોલ્યો દુરિયોધન ભુપાળ, ઉઠો નારીયો સરવે જાઓ છાપ જ
 વહુને આપી આવો ॥૧૧॥ તવ ઉઠી ભાનુમતી રાણી, પેહેયાં પોશા-
 ક ઉલટ આણી; પછી છાપ કરી તૈયાર. તેમાં ભયાં વસ્ત્ર શણગાર
 ॥૧૨॥ લીધી ભાનુમતીયે હાથ, બીજી પ્રેમદા ચાલી સાથ; ગીત માતી
 સહુ આવી, તવ વેહેવાણીએ બોલાવી ॥૧૩॥ સહુ સામા સામી ગીત
 માતી, બેઠી ભાણુમતી મદ માતી; તવ રેવંતી ઘરમાં મધ, ત્યારે સુ-
 રેખા ઉભી થઈ ॥ ૧૪ ॥ રેવંતીયે કહ્યું બેટી જાઓ, સાસુ આપે તે
 છાપ લાવો, બોલ્યો ગટારમધ મુખ એવું, નહી જાઉં થાય થયું તું
 તેવું ॥૧૫॥ માયે કહ્યું કાળજની કાચી; આ તો આવી છે સાસુ સા-
 ચી, ત્યારે ચાલ્યો હેડંબા તન, ગયો મંડપ હસ્તે વદન ॥ ૧૬ ॥ જઈ
 છાપ સાસુ કને લિધી, પોતાની માતને સાંપી દીધી પાછો મં-
 ડપમાં પેઠો, ભાનુમતિને બોળે બેઠો ॥ ૧૭ ॥ તવ ભાનુમતી હરખા-
 ણી, વહુ બહુ રૂપાળી જાણી; એણે અણદિઠનું દીઠું, જાણે માર મહુ-
 ડાને મીઠું ॥૧૮॥ વહુ તું નથી રૂપે નરશી, કહી ચાંપે રૂદીયા સરસી
 વિચાર્યું માયાવીયે એમ, બતાવું સાસુને પ્રેમ ॥ ૧૯ ॥ બહાલા લાગે
 છો કહીને દાખી, બની મધ ભાનુમતી રાખી; ભાંગી ગયા એના બધા
 હાડ, બળ્યું આ કન્યાનું લાડ ॥૨૦॥ તથ્યા નેત્રને તથ્યું શીશ, નાખી
 રાણિયે કારમી ચીસ; તવ શકુનિ મામાનિ નારિ, એણે ભાનુમતીને
 વારી ॥૨૧॥ કયાં કન્યાયે તુજને લાડ, તેમાં શું ભાગ્યાં તારાં હાડ;
 એતો છે વહુજ હલેતી, તેમાં શી કરી તેનિ ફજેતી ॥ ૨૨ ॥ કહી ગોઠો
 મારી રીસ કીધી, પોતે વહુને બોળે લીધી; બોલ્યાં મામીજી વહુ
 શાણા તારી સાસુમાં નથી બે દાણા ॥ ૨૩ ॥ કહી ચાંપે રૂદીયા સાથ,
 ત્યારે દીધી માયાવીએ બાથ; મામીજી તમે છો બહુ સારા, મને લાગે
 છો પ્રાણથી પ્યારા ॥ ૨૪ ॥ કહી દબાવિ દાખવિ રીસ, તવ મામિયે
 પાડિ ચિસ; એના લોચન તરિ ગયાં, બધા હાડ ચકચુર થયાં ॥ ૨૫ ॥
 મુઠ્ઠી દીધી સુરેખાએ મામી, દાખવામા ન રાખી ખામી; પછી ભાનુમ-
 તી બોલી એમ હવે બુમ તમે પાડિ કેમ ॥ ૨૬ ॥ બોલિ મામીજી શુભ
 રાણિ હવે કન્યાની વાત મેં જાણી; આપણે લક્ષમણે રાંક, તેનો વિ-
 ચાર કરવો કાંક ॥૨૭॥ બોલિ મુખ મરાડ ભાનુમતી, મને આ કન્યા

ગમતી નથી; કદિ પરણાવ્યા વણ પાછા જઇયે, બળીલદ્રનાં દુશમન થઇયે. ॥ ૨૮ ॥ માટે પરણાવો રીઝી ખીજ; ધેર જઇને લાવીશું ખીજ; બળદેવ તનયા બળદાખે, મહારા છોકરાને મારી નાંખે ॥ ૨૯ ॥ એવિ વાતો કરતી ચાલી; મધ બનીવાસે કર ઝાલી; કહાવ્યું બળદેવજીએ આવો, વાજતે ગાજતે વર લાવો. ॥ ૩૦ ॥ તવ બોલીયો અંધ કુમાર; મામા વરને કરો તૈયાર; એને પીઠી ચોળાવો અંખ, કહાડો વરઘોડો ખુબ રંખ. ॥ ૩૧ ॥ વળણ ॥ મામે આપી આગના, આવો સરવે નાર; પીઠી ચોળા પ્રેમથી, હવે ન કરશો વાર. ॥

કડવું ૩૮ મું રાગ ધોળનો.

પીઠીચોળા, પીઠી ચોળે પ્રીત આણીરે; વરરાખને ચઢાવે મંગાહક પાણીરે ॥ ૧ ॥ અતર પુલેલ, તેલ શરિરે લોરરે; ગીતાં ગાતી, ગાતી તે શરીયા ધોચેરે. ॥૨॥ વરરાખને, હાથે હરખ નવ માયરે, ઝટપટ કરવા, આવ્યો દુર્યોધન રાયરે ॥૩॥ એરે મામા, ટાઢો સ્વભાવ તમારોરે; ખાજ-ઠપરથી, વરને ભોંય ઉતારોરે, ॥ ૪ ॥ ઉતું ટાઢું, જળ મંખાવિ દોનેરે, વરરાખને હવે નવરાવા લ્યોનેરે. ॥ ૫ ॥ તવ તે મામે, ભોમી ઉતારી નવરાવ્યોરે; છત્રપતિ, વસ્ત્ર આભુશણ લાવ્યોરે. ॥ ૬ ॥ મામા ઝટપટ, બવાનો રાખી ખટકોરે; ભમો પહેરાવો, વરને ચીરોને પટકોરે. ॥ ૭ ॥ તવ તે મામે, પેહેરાવ્યાં વસ્ત્ર શણગારરે; નાંખ્યા અછાળા, હીરા મોતિના હારરે. ॥ ૮ ॥ એટલે રાયના અનુચર આંગણે આવ્યોરે, વરને માટે, ઘોડી શણગારીને લાવ્યોરે. ॥ ૯ ॥ દુરિયોધને, કહ્યું વરને ઉપાડોરે; વાર ન કરશો, વરરાયને બહાર કહાડોરે ॥ ૧૦ ॥ લાવી તમે ઘોડિ ઉપર બેસાડોરે; પછી સરવે. બનૈયા રસ્તે પાડોરે. ॥ ૧૧ ॥ મામાયેતો, વરરાયને ઉપાડ્યોરે; બહાર કાહાડિ, ઘોડી ઉપર બેસાડ્યોરે. ॥૧૨॥ વરરાખ તો થૈ બેઠો ઠીકા ઠીકરે, બેસતામાં, થઇ છે હસવિસ છીંકરે ॥ ૧૩ ॥ બોલ્યા રાખ, મામા, આ શુકન કેવારે; મામો કહે, જસ લેઇ આવિએ એવારે ॥ ૧૪ ॥ રાય કહે રી, બુદ્ધી તમમાં લાળુરે, કરો ટપકું, વરરાયને મોહોડે કાળુરે ॥ ૧૫ ॥ દ્રષ્ટો ન લાગે, પરણી આવે લાડે કોડેરે; એટલે મામે, લાવને મેંશ ધરી મોઢેરે. ॥ ૧૬ ॥ વરરાખને, શ્રીકૃષ્ણ મુખવાસ આલોરે; સડિ બનૈયા, વરરાયને લેઇ આલોરે આપ્યું શ્રીકૃષ્ણ, પાન તે વરને હાથરે; મોહોડે ઘાલી, પુઠે ઉભી એની માતરે. ॥ ૧૭ ॥

પુઠે બીજી નારીયો ગાતી જયરે; ઉતાવળ કરે દુર્યોધન રાયરે ॥ ૧૮ ॥
વલણ ॥ લઈ ચાલો વરરાયરે, કહેછે દુર્યોધન; વઢે વલ્લભ સૌ સાંભળો,
ઘોડી તણું વરણુન.

કડવું ૩૬ રાગ લક્ષમણની ઘોડીનો.

આંની હારે લક્ષમણ વરની ઘોડલી ટેક. ॥ રાખયે દીધી આગનારે,
ગરમડિયાં નીસાન; છત્રિસ વાજાં વાગીયાંરે, ચાલી કઠિરવ કેરી જાન,
લ૦ ॥ ૧ ॥ જનકયા જોડે જયછેરે, સામેલા રૂપવાન સાજન સાડ શોભ-
તુરે. બની શોભા સ્વર્ગ સમાન. લ૦ ॥ ૨ ॥ છત્રપતી માંહી માલતોરે.
અછકલી નીચ જાત; પુલી પુલી થાય ફાળકોરે, ભાનુમતી વરરાજની
માત. લ૦ ॥ ૩ ॥ મોહોડ મુસ્તકપર મેલીયોરે, રામનદાંવો લાંબા નવા-
ણું ભાઈની નારીયોરે, ચાલે ભાનુમતીની સાથ. લ૦ ॥ ૪ ॥ બાપસરીખો
ખેટોરે, લખમણ વર નાદાન; વારે વારે હસ્યા કરેરે, બન્યો બાધો ચ-
કવો ખેભાન. લ૦ ॥ ૫ ॥ ડાકેરો મારે ડોડો, જુએ નગ્નનું લોક; મરડે
મોઢાં વર જોધનેરે, લીડ ભરાઈ છે અથોક. લ૦ ॥ ૬ ॥ દેખાડે સહુને
સાહ્યખીરે, રાજ દુરીયોધન, મુજ જેવો ગ્રહસ્થ કો નથીરે, એવો અબી
માન વસ્યો છે મન. લ૦ ॥ ૭ ॥ શુભ શોભાથી આવિયારે, બળદેવજીને
ઘેર; તોરણે વરને રાખીયોરે; પછી પોંખવાની કીધી પેર લ૦ ॥ ૮ ॥
રેવંતી આવી પોંખવારે, વર પોંખ્યાના કોડ, રામન દીવો હાથ
માંરે, માથે બત્રીશ ભમરીનો મોહોડ લ૦ ॥ ૯ ॥ ગરમાચાર્ય પોંખાવ-
તારે, લેઈ સામગરી સાર, વરની કને માંમે રહ્યોરે, બ્રાહ્મણ મંત્રઉ-
ચ્ચાર. લ૦ ॥ ૧૦ ॥ ધ્રુસળ મુસળ રેવંયો, સરીયો, સંપુટ ત્રાક, એંડી
પેંડી ઉતારીનેરે; દીલું તાંજી આમળીયું નાક, લ૦ ॥ ૧૧ ॥ વળણ ॥
એ રીતે વર પોંખીયો, લીધા મંડળ માંય; બાજકપર પંચરાવીયો બેઠા
કૃપાચાર્ય ત્યાંય.

કડવું ૪૦ રાગ સાખીનો.

વૈશમપાયન એણિપેર બોલ્યા, મુજ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજ
ને સંભળાવું, સુરેખાહરણ મહીમાય, ॥ ૧ ॥ મંડપ માંડવો છે મધ્ય ભા-
ગે, પુરં દીશાયે સભાય; જહવ કઠિરવ સૌ ત્યાં બેઠા, મંડપચરયા દેખાય
॥ ૨ ॥ પવીમ દીશા રચી છે સભા, તેમાં બેઠી સહુ નારિ; તે પણ સ-
બળી ચરયા દેખે, રચવાની બલહારિ ॥ ૩ ॥ ગર્ગાચાર્ય ને કૃપાચાર્ય તે

બેઠા મંડપ માંય; બાજઠ બેઠો છે વરરાજ, શકુની મામા ત્યાંય ॥ ૪ ॥
 રવંતિયે સુરખાને; કથો પીઠી આચાર; કન્યા ચુડો મોજડી પાનેતર,
 પેહેરાવ્યા તે વાર ॥ ૫ ॥ કન્યા મોઢીયો, માથે મુકયો, કન્યા રૂપ બના-
 વિ; પ્રક્રમને ઉચ્છ્રી લાવિ, મંડપમાં પધરાવી ॥ ૬ ॥ કન્યા પાસે પ્રક્ર-
 મન બેઠો, પ્રભુ બય મન લાવે; પુત્ર મ્હારો પાસે હશે તો. કન્યાને નહિ
 ફાવે ॥ ૭ ॥ એવું જાણી પુરૂશ પુરાણી, બોલ્યા મુખ વચન:સભામાંથી
 ઘાંટા કાઢાડી, તેડયો પોતાનો તન ॥ ૮ ॥ કષ્ટ કહે તમે બેસો સભામાં
 કન્યા કને શોભે નારી; એક દાસીને, બેસાડીને, અતરે આવો વીચારી,
 ॥૯॥ પ્રક્રમને કબુલ ક્રીધુ, સત્ય વારતા મન વ્યાપી; દાશીને જમ પા-
 સે બેસાડી, સહુ સામગરી આપી ॥૧૦॥ પોતે જમને બેઠો સભામાં, શુ-
 બ શોભા દેખાય; વરકન્યાસામસામી મંડપમાં, પટકુળ આગળધરાય.
 ॥ ૧૧ ॥ હસ્ત મેળવવાનો સમય થયો, વીખને વચને તદાય; આડો પટ
 તે લઈ લીધો, ક્રીધો હસ્ત મેળાપ ॥ ૧૨ ॥ કન્યાનો કોમળ કર દેખીને,
 ખુશી થયો વરરાય, મામાયે કહું વરરાજને કેવી છે કન્યાય ॥ ૩૩ ॥
 એટલે હસીને વરરાય બોલ્યો, મુજ પીતા છત્રપતી; પણ મ્હારી નારી
 ના સરખી, એમને નારી નથી ॥ ૧૪ ॥ ઓ મામા હું ભાગ્યશાળી, મા-
 મા કહે મુખ લેજે; છાનો માનો એ કન્યાના, હાથ ઉપર નખ દેજે ॥
 ૧૫ ॥ વરરાજ કહે બધું જાણું છું, શીખવ્યું છે મુજ મીત્ર; એમ કહિ
 નખ દેવા લાવ્યો, કર પ્રેમ ચરીત્ર ॥૧૬ ॥ મટોરગછે મન વીચાર્યું, પતી
 ઉપર પ્રેમ ધરીયે; લાડ આપણને કરેછે; તો આપણુ લાડ કરીયે ॥ ૧૭ ॥
 એવું જાણીને વરનો પોંચો, દબાવ્યો કરી રીસ આંમળાં હાડ નાંખ્યા
 ભાગી, વર ઉઠયો પાડી ચીસ ॥ ૬૮ ॥ વળણુ ॥ ચીસ પાડી વર ઉઠયો
 આંસુ નીકળી બય; વ્યાસ વક્ત્ર વહે સાંભળો, શું કહે છે વરરાય.

કડવું ૪૧ મું ખિલાવરિન છાયા.

ઓ મામા મુકાવોરે, જીવ મારો બય છે; હું તો નહિ પરણુરે. ક-
 ન્યા મારી માય છે, ૧ મામો તવ બોલ્યોરે, એવા માંડા નવ થઈએ;
 કન્યા કોમળ અંમનીરે, તેનાથી શુ ડરી જઈએ ॥ ૨ ॥ સમજવી બેસા-
 ડ્યોરે, ૨ ભા સહુ નજરે જુએ; હોંસ મઠ ભાગીરે, બેઠો બેઠો વર રૂએ
 ॥ ૩ ॥ કન્યાયે વિચાર્યું, હાડ ભાગ્યું ખરે ખરું; રડે છે કેવારનોરે, માટે
 એને ખુશી કઈ ॥ ૪ ॥ ધુધટ ઉઘેડ્યોરે દેખાડી કાન્તી કેવી; માન્યની
 મગા નેણીરે, પુરણીમાના ચંદ્ર જેવિ ॥ ૫ ॥ વર હસિ પડ્યોરે; મામા

વહુ બહુ સારી; હવે હું તો પરણુરે એતો મા નહી મ્હારી ॥ ૬ ॥ એવી
રિતે રાણરે, વર રાયને કીધા; ધુંઘટ મટોરમછેરે, ખુબીકરીખેચી લી-
ધો ॥ ૭ ॥ પછી પાછું ધાર્યુરે, નરરાયને દેવા દુખ; ધુંઘટ ઉઘેડયો
રે, દેખાડયું મંઝાર મુખ ॥ ૮ ॥ વર થયો ઉભોરે, કન્યા કાળી કહલા-
ડી; પીળા પીળા ડોળારે, આતો રાંડ બીલાડી ॥ ૯ ॥ મામો મુખ બોલ્યો
રે, વાત તું કરેછે કેવિ; કન્યાતો રૂપાળીરે, તારિ માબીલાડી જેવી ॥ ૧૦ ॥
ખેચોટી બેસાડયોરે, કન્યા ધારે દેવા દુઃખ; ધુંઘટ ઉઘાડયોરે, દેખાડયું છે
સ્વાન મુખ ॥ ૧૧ ॥ વર થયો ઉભોરે, બાજઠથી પડયો ઉતરી; મામા
નહી પરણુરે, બુઝ્યો કન્યા કુતરિ ॥ ૧૨ ॥ મામે કહું બેશ હેઠોરે, મોઢેથી
માળ ભણી; તારિ માછે કુતરિરે, કહી કુખમાં ચોટી ખણી ॥ ૧૩ ॥ તવગું
ઘટ ઢાંકયોરે, વરરાયને દેવા દુઃખ; ધુંઘટ ઉઘાડયોરે, દેખાડયું ગર્ધવ મુ-
ખ ॥ ૧૪ ॥ વર થયો ઉભોરે, મામા હું તો જઠશમરિ; મ્હારે નથી વરણુરે
આતો છે ખરની ખરિ ॥ ૧૫ ॥ મામે હાથ ખેંચ્યોરે, ખોટી વાત કરે કેવિ;
માર્યા એકઠોંશોરે, તારિ મા મર્ધવ જેવિ ॥ ૧૬ ॥ વરને બેસાડયોરે, મા-
યાવિ તો દેછે દુખ; ધુંઘટ ઉઘેડયોરે, દેખાડયું રાક્ષસમુખ ॥ ૧૭ ॥ વર
થયો ઉભોરે, મામા ભારે ભુડું થશે; આતો રાંડ રાક્ષણીરે, મને તમને
ખાઈ જશે ॥ ૧૮ ॥ ભાનુમતી આવિરે, દીકરાનું દુઃખભુજે, બેઠા થડિ
કપટ વેઠોરે, પાલવથી આંસુ લુએ ॥ ૧૯ ॥ મુને જે વિતેલુરે, મન મારું
બણે છે; મામાજીએ બેયું નથીરે, માટે પક્ષ તાણેછે ॥ ૨૦ ॥ ત્યારે મામો
બોલ્યોરે, ગોર ઉતાવળ કરો; કહોના કહો પણુરે, છોમરો કંઈબીધો ખરો
॥ ૨૧ ॥ વળણુ ॥ ગોર બેઉ વળતું બોલીયા, કહોશી કરીયે ભુલ; તેથી
ઉતાવળ હોય તો કરીએ સરાવ્યા તુલ્ય.

કડવું ૪૨ મું રાગ સવૈયાનો.

વૈશમપાયન એણીપેર બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વિસ્તારી તુજને
સંભળાણું, સુરેખા હરણુ મહિમાય ॥ ૧ ॥ ઓળો ગોળો ગોરે વાળ્યો,
ઝટપટ પુરું કરવા, વર કન્યાને ઉભાં કિધા, મંઝળફેરા કરવા ॥ ૨ ॥
વરરાય રડતો ઉભો રહ્યોને, કન્યા ઉભિ આંખ મીંચી; વરના કરતાં
દેખાય કન્યા. એક વેહેંતજ નીચી ॥ ૩ ॥ પહેલું મંઝળ ફેરો ફેરવ્યા;
ફરી ઉભાં નારી નર; આજે બેઉ ઉભાં રહ્યાં તો, થયાં ખરાખર ॥ ૪ ॥

સકળ સભા વિસ્મય પામી, કળેડાપણું મયું; ઉંચાનિચી જરાહતું તે,
હવે બરાબર થયું ॥૬૥॥ હવે બીભું મંગળ ફરતાં, ટળી માયાની કુંચી;
વરરાય નીચો પડી ગયોને; કન્યા થઇ હાથ ઉચી ॥૬૭॥ એવે ત્રીભુંમ-
ગળ વરત્યું; ફરિ ઉભાં બેઉ સાથ; વરરાજ છેક નિચો પડીયો, કન્યા
વધિ બે હાથ ॥૬૮॥ જોઇ સભાસદ વીસમય પામ્યા, કેમ પડી મધ ખેડ,
આ વરકન્યા શોભે કેવા; મા દીકરાની જોડ ॥૬૯॥ તે જોઇને બળદેવજી
તું, ઠાઝયું અંતઃકરણ, નોહ્ય નોહ્ય મારી દીકરી આ, થયું કન્યાનું હરણ
॥૭૦॥ આતો છે કોઇ કપટી કન્યા, પુરણ પ્રમટી રીસ; હળમુસળ લેવા
મયા ઘરમાં, છેદું એનું શીશ ॥ ૧૨ ॥ સભામાંથી ઉઠીને નાઠા, ચેતી
ગયા ભગવાન; મટોરમજીને ગોવિંદજીયે, તરત બતાવી સાન ॥૧૧॥ સા
ન કરી સમજવી દીધો, પોતે જાહેવરાય; હવે વિજ્ઞાન કાંઈ ન કરતો,
તું થઇ જા વિદાય ॥ ૧૨ ॥ તવ માયાવી આતુર ચેત્યો, વરરાજને ઝાલ્યો
આવોરે ધણી લાડકવાયા, કહીને બમલમા ઘાલ્યો ॥ ૧૩ ॥ મંડપ ઉપા-
ડી માંથે લીધો, હેડબાને તના વાવંટોળ વીજળી કરીને, ચઢી ગયો
મમન ॥ ૧૪ ॥ અંત્રીક્ષ જઈને ઉભો રહ્યો; બોલ્યો મુખ વચન; સાંભ
ળજે સુત અંધ તણા તું, રાજ દુરીયોધન ॥ ૧૫ ॥ રાંડીરાંડના શુકન
લેઇ, દારીકામાં તું પેઠો, અરજીન નંદન અલીમન્યું; સુરેખા પરણીએઠો
॥ ૧૬ ॥ ત્રણ દીવસ તમને વીતાડયું, તેતો મારું કામ; હું ભીમસેનનો
દીકરો, મટોરમજી મુજ નામ. ॥૧૭॥ કન્યા લઇ નાશી નથી જલ્દા; છું ક્ષત્રી
સંતાન; વરડું હોયતો આવજો, સરવે બામ તણે મેઝાન ॥ ૧૮ ॥ તવ
દુરીયોધને બુમ પાડી; સીદ ભાગે ઘરસુત્ર; એ ભીમસેનના દીકરાતું,
આપ મહારો પુત્ર ॥૧૯॥ એવું સાંભળી મટોરમજી, વરને બમલથી લી-
ધો; પરણજે તું તારી માને કહીને નાંખી દીધો ॥ ૨૦ ॥ શેવકોએ
અધ્ધર ઝીંધ્યો, કુંવર થરથર કાંપ્યો; દુરિયોધને બોળામાં લેઇ, રૂઢીયા
સરસો આંધ્યો ॥ ૨૧ ॥ એ બેટા શું શું દુઃખ પડીયું, બોલ્યો લખમણ
એમ; વારે વારે મેં કહ્યું મામાને, તોહે ન આવ્યો જોમ ॥ ૨૨ ॥ આર
પ્રહાર રૂપ બતાવ્યા; મામાયે જુઠું બહુયું; રડિ રડિ ધણુ કહ્યું પણ,
મનમાં કાંઈ ન આવ્યું ॥૨૩॥ દુરિયોધન કહે ધીકાર મામા, વરસ પડ્યાં
સહ છુટી, રડિ રડિને છોકરે કહ્યું, તોહે માનિ વાત જુડી ॥ ૨૪ ॥ મામો
કહે શું વોકો વળીને, જોડું કન્યાનું વાન; શા સાર મને ઠંબકો દેછે મુ
આ વર બળી જાન ॥ ૨૫ ॥ એટલામાં બળદેવજી આવ્યા, હળમુસળ

લેધ હાથ, કયાં ગઈરે કારમી કન્યા, તવ બોલ્યો ભુનાથ ॥ ૨૬ ॥ ઓ
હળધારી નહોય એ કન્યા, ભીમ તણે એ તન; સુરેખાને પરણિ બેઠો
નર સુત અભેમન ॥ ૨૭ ॥ મટોરમછ છે નામ એનું, કન્યાનું સ્વરૂપ
કીધું; હાથી ઘોડા ઘરણું આપી, અમ ધન લુટી લીધું ॥ ૨૮ ॥ એવું
સાંભળી બળદેવ બોલ્યા, સાંભળો કૃષ્ણવીર, જ્યારે ને ત્યારે પાન્ડવ
નડે, એરે શામ શરીર ॥ ૨૯ ॥ પાન્ડવને તે પેઢા પાડ્યા, ભગની લેવા
દૈને; ભગની તેડવા ભીમ આવ્યો, તે ગયો ખુબ ખમને ॥ ૩૦ ॥ વળી
પાછો સહદેવ આવ્યો, બાળી ગયો બહુ થઈને, વળી અભીમન્યુ યુ-
ધ્ધે આવ્યો, દાનવ શરણે લઈને ॥ ૩૧ ॥ આજતો આવ્યો પુત્ર ભીમનો
કર્ણ્ય કન્યાનું હરણ; હવે તેનું કેમ કરવું, એરે અસરણા સરણ ॥ ૩૨ ॥
પ્રભુ કહે કે કેમ કરવું તું, જેવી તમારી મરણ; તવ બળદેવ કહે લુભ-
હાં પહેરો, યુધ્ધ ચડવું હરણ ॥ ૩૩ ॥ કૃષ્ણ પ્રભુ કહે હ્યો પહેરી આવું,
કહિને ઘરમાં ગયા; એવામાં દુરીયોધન બોલ્યો; બદવ નો ત્યાર થયા
॥ ૩૪ ॥ ઓ ભીસ્મ દાદા ઓ દ્રોણ ગુરુ, ભુઓ વાળ્યો આડો આંક;
કન્યા લીધી લક્ષ્મણાની, આજ ભુઓ કેનો વાંક ॥ ૩૫ ॥ દ્રોણ ગુરુ
કહે વાંક એમને, કરવું હોય તે કરો, છત્રપતીયે આજ્ઞા દીધી, આયુ-
દ્ધ સરવે ધરો ॥ ૩૬ ॥ ગોર કૃપાચાર્ય અશ્વસ્થામા, દ્રોણ ને ભીસ્મ
પીતાય; વિચાર કરવા લાગ્યા બેશી, એકાંત સભામાંય ॥ ૩૭ ॥ દ્રોણ
કહે કેમ કરશું દાદા, છોકરાં આડો આંક; ભીસ્મ પીતા કહે ન્યાય કરો
તો, નહી છોકરાંનો વાંક ॥ ૩૮ ॥ પ્રથમ કન્યા એ છોકરાની, બળદેવ
ગાંડાઈ કીધી; પણ દુરીયોધને કુટુંબીની, કહો કેમ કન્યા લીધી ॥ ૩૯ ॥
આરતીયોતો આંધળો હોયે, બળદેવજીતો તેવા; પણ કૌરવોએ કન્યા
ને; કપુલ કરનાર કેવા ॥ ૪૦ ॥ અભીમન્યુએ અભીમન્યુનિ; તારણિ
લીધી તારણિ, શું તે લેવા દે બીજને, પોતાનું ખુએ પાણી ॥ ૪૧ ॥ બે
છોકરે બ્યાજખી કર્યું છે, તવ કહું કૃપાચાર; લોકો કહેશે પાણાવ્યા
વિના, રહ્યા ગંગા કુમાર ॥ ૪૨ ॥ જમતની રીતી પ્રમાણે; બનેયાને
લાજ; કેહેણી થાશે આપણે માથે, વિચારો ભીસ્મ મહારાજ ॥ ૪૩ ॥
ભીસ્મ પીતા કહે તમે વીચારો, એરે ગોર ગુરુ આજ; આપણું રહેને
પાનું પરણે, તો જય જમતમાં લાજ ॥ ૪૪ ॥ અભીમન્યુ પણ આપણું
છોડું, તેથી રાજ થઈયે; દાલા પાછા વળતા નથી, પરણાવીને જમથે
॥ ૪૫ ॥ આવિછે કન્યા ઘરમાંને ઘરમાં, નથી ગઈ પરધર; દ્રોણ કહે તે
બ્યાજખી કહો છો, હવે શી કરવિ પેર ॥ ૪૬ ॥ કૌરવ બદવ ભેગા

થઈને, બે છોકરાને નડશે; આપણને યુદ્ધમાં સંગ લેશે; ત્યાંતો વઢવું
 પડશે ॥૪૭॥ તે માટે આપણે કેમ કરવું. એરે ભીસ્મ પીતાય; આ-
 પણ છતાં છોકરાને મારે તો અણધરતું દેખાય ॥૪૮॥ ભીસ્મ પીતા કહે
 આપણે સહુની સાથે યુદ્ધમાં જઈ, સામા માર્યા બાંધ્યા પછી, આપણે
 અળખા થાવું ॥૪૯॥ આપણે ચારે સત્ય પુરુષોએ, યુદ્ધથી કોરાણે રહે
 વા; અળદેવ કૃષ્ણને બોલાવીને, આપણું પાસે લેવા ॥ ૫૦ ॥ કહેવું કે
 નાના છોકરા સાથે, આપણું એ નહી કામ; જદવ કઊરવ નથી ઓછા
 કરવા દો સંગ્રામ ॥ ૫૧ ॥ એમ સમજાવિ આપણી પાસે, રાખવા
 કબજે કરી; છોકરા નથી હારે એવા, વઢવાના સુર ભરી ॥ ૫૨ ॥
 તે કરતાં અળદેવને કૃષ્ણ, ઉપડશે જે વારે; છોકરાની પક્ષ આપણે કર
 વિ; સામા થવું તે વારે ॥ ૫૩ ॥ એમ ચારે જણે સંતલસ ક્રીધી, એવા
 માં દુરીયોધન; પોતાના યોદ્ધાને આજ્ઞા ક્રીધી, તદયાર થાઓ સહુ જન
 ॥ ૫૪ ॥ એમ કરવા માંડી તૈયારી, જદવ કૌરવ લોક; ગટોરમછ મંડપ
 લેઈને, ગયા બાગ અશોક ॥ ૫૫ ॥ ભોંયરા બારણે મંડપ મુકયો, પર
 ણાવવાને સાર; ભોજનને આવકાર દેઈ, બોલાવ્યા ભોંયરા બહાર
 ॥ ૫૬ ॥ એક સહસ્ર દૃઢત્ય બનાવ્યા, વિવેક વાત વિચારી: તેમાંથી પાં-
 ચસે નર ક્રીધા, પાંચસે ક્રીધી નારી ॥ ૫૭ ॥ સભા કરીને પુરુષબેઠા, માય
 છે ગીતાં નારી; એવે નારદને બોલાવ્યા; ધરવિશે ગીરધારી ॥ ૫૮ ॥ યુદ્ધ
 પાનેતર કંકુપડો; મીઠળ નાડાછડી, જે બેઠાએ તે સામગરી આપી, નારદ
 ને તે ઘડી ॥ ૫૯ ॥ પછી પ્રભુએ આજ્ઞા આપી, અશોક બાગમાં જવો;
 મંગળે મંગળે દાન દેઉં છું, વરકન્યા પરણાવો ॥ ૬૦ ॥ તવ નારદજી
 બાગમાં ગયા, કન્યાએ ક્રીધો શોર, નારદજીને નજરે દેખી આવ્યું પગમાં
 જોર ॥ ૬૦ ॥ એરે મારા નારદ કાકા; જઈને કહો આ કરણી, મારા
 તાતને એટલું કહેજો, બચ જીનો વર પરણી ॥ ૬૧ ॥ એટલે માયાવિ
 રાક્ષસ બોલ્યા, હવે કાળીથો કરિયે; સુરેખા કહે હવે ન બોલું, આવો
 અલીમન્યુ વરિયે ॥ ૬૩ ॥ નારદ કહે આ વર મારો, બેશ પરણાવિ
 દેઉં, બેઠા નારદ પરણાવવાને, કારણ કૃષ્ણનું દેવું ॥ ૬૪ ॥ વલણ ॥
 કારજ સંઘળું કૃષ્ણનું, દે છે કન્યાદાન; વ્યાસ વહિબ વાણી વદે,
 છે સાહાય શ્રી ભગવાન.

કડવું ૪૩ મું રાગ રહેણીના.

ત્યાંતો સમે વરતે સાવધાન, સોભા ઘણેરીર; ત્યાંતો દાન દે છે
ભમવાન, શોભા ઘણેરિરે ॥ ૧ ॥ એવે રાક્ષણીયો ગીત ગાય, શો, ત્યાં
તો હસ્ત મેળાપક થાય, શો ॥ ૨ ॥ ચોરી પેહેલું મંઝળ વરતાય, શો, તે
માં ગાયોના દાન અપાય શો. ॥ ૩ ॥ પછી ખીલું મંઝળ વરતાય, શો, તે
માં દાશીનાં દાન અપાય, શો. ॥ ૪ ॥ ચોરી ત્રીલું મંઝળ વરતાય, શો,
તેમાં ભુમીનાં દાન દેવાય, શો ॥ ૫ ॥ ચોરી ચોથું મંઝળ વરતાય, શો.
તેમાં ભંડાર સહીત અપાય, શો ॥ ૬ ॥ પછી રૂપીયા વિંટીયો રમાય, શો;
લાગ્યાં વરકન્યા ગોત્રજને પાય, શો ॥ ૭ ॥ વલણ ॥ વર કન્યા પરણા
રહ્યાં, પ્રભુએ દીધું દાન; કહે વલ્લભ પછી કળણજી, યુધ્ધે થયા સાવધાન

કડવું ૪૪ રાગ સાખી.

વેશમપાયન એણીપેર બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વિસ્તારિ તુજને
સંભળાવું, સુરેખા હરણ મહિમાય ॥ ૧ ॥ કળણ પ્રભુ તદ્ધયાર થઈને,
હાથ લીધાં હથીયાર, ક્રોધ સ્વરૂપ ધારણ કરીને નીકળીયા ધર બહાર
॥ ૨ ॥ એક લક્ષ સાઠ સહસ્ર એકાશી, કુંવર કેરી જોડ; હળધારી હળ
લઈને આવ્યા, બદલ છપનકોડ ॥ ૩ ॥ દુરીયોધને અગીઆર ક્ષોણી, સે
ન્યા ક્ષીધી ત્યાર; છ કારભારી ને સો ભાઈ, હાથ ગ્રહ્યાં હથીઆર ॥ ૧૦ ॥
દ્વિધા ડંકા ઉપડ્યા બંકા, સતવાદીનર આર, તે પણ આયુદ્ધ લઈને આ
લ્યા, સૌ સાથે તે વાર ॥ ૫ ॥ વરકન્યા પરણો રહ્યા, નારદ બો-
લ્યા વાણ; લાવો કુંવર હવે અમને, આપો દક્ષણા દાન ॥ ૬ ॥ મટોર-
મછ કહે ભોંયરા વિશે, નગદ નાણું ભરીયું; નારીનાં વસ્ત્રને શણુમાર
શુદ્ધાં, તમને અરપણ કરીયું ॥ ૭ ॥ નારદજીએ આશીશ દીધી, થયા
અંતરક્યાન; પછી ઉતર્યા ભોંયરા વીશે, પાંડવના સંતાન ॥ ૮ ॥ કન્યા
ને જઈને બેસાડી; રાક્ષસ ચોક્કીમાં આર, મટોરમછ કહે મમ વીરા,
નીકળો યુધ્ધે બહાર ॥ ૯ ॥ સુરેખા કહે એકલી હું, રહું કેવે પ્રકાર
એટલે બનાવી માયાવીયે, નાની છોકરીયો આર ॥ ૧૦ ॥ સુરેખાના જે
વડી તેતો, બેઠા સુરેખાને અમે; પાંચે જણીયો બેગી થઈને, વીવીધ
રમત રમે ॥ ૧૧ ॥ પછી બે ભાઈ બહાર નીકળીયા, કેવો કરયો વિવ-

ક; માયાવી સત્તરદૈત તણો ત્યાં, રથ બનાવ્યો એક. ॥ ૧૨ ॥ તેમ
અભીમન્યુ ખીરાજ્યો, સંગ્રામમાં જીવ પેઠો; ઘોડાના અછોડા ઝાલી
માયાવી હાંકવા બેઠો. ॥ ૧૩ ॥ ખરખર ખરખર રથને હાંક્યો, ચાલી
આવ્યો મેદાન; હીમ્મત રાખી રણમાં ઉભા, યુદ્ધ કરવા બળવાન
॥ ૧૪ ॥ એટલે બદલ કૌરવ આવ્યા, યુદ્ધ સજ્જ મનસુખા; મેદાન વિશે
જુદેજુદે જથ્થે જમ્મને ઉભા. ॥ ૧૫ ॥ ભીસ્મ કૃપાચાર્ય અશ્વસ્થામાં, દ્રો-
ણ ગુરૂ બળવાન; તે ચાર જમ્મને અળખા ઉભા, મોઢા મોઢું મેદાન, ॥ ૧૬ ॥
એટલે બોલ્યા અંતરયામી, ભીસ્મ પીતાશું એમ; ચાર સત્ય પુરૂષે
સંપ કરિ, અળખા ઉભા કેમ. ॥ ૧૭ ॥ ભીસ્મ પિતા કહે બાળક સાથે
આપણે વડવું ના લે; જો કદી છોકરાં જીતશે તો, તૈયાર છીએ છેવો
॥ ૧૮ ॥ બદલ કૌરવ સેન્યા સાથે. શું બેને નહીં જીતે; ચરચા જોવા રહ્ય
ઉભા; મોઢા મોઢાની રીતે. ॥ ૧૯ ॥ તમારે પણ ચરચા જોરા, અળખ
રહેવું જોઈએ; છેવટ સરવે સામા થઈશું, વાંક કાઢે નહીં કોઈએ ॥ ૨૦ ॥
તવ કૃષ્ણે કહ્યું બળદેવ બંધુ, સમજણની એ વાત; ચાલો એમન
સાથે જમ્મને, ઉભા રહીએ બ્રાત ॥ ૨૧ ॥ એમ વીચારી બંને બંધુ, સ-
તીયા પાસે ગયા; ભીસ્મ પીતાના રથની સાથે, રથ રાખીને રહ્યા ॥ ૨૨ ॥
ભીસ્મની જોડે રથ પ્રભુનો, પ્રભુ જોડે બળદેવ, ભીસ્મ પીતાયે સાનક
ધી, રથ ભીડાવો એવ ॥ ૨૩ ॥ એટલે ગુરૂરથ હંકારી, બળદેવ પાસે અ-
વ્યા; તેમની જોડે ગોર કૃપાચાર્ય, રથ પીતાનો લાવ્યા ॥ ૨૪ ॥ ભીસ્મની જો-
ડે અશ્વસ્થામાં, રથ રાખીને રહ્યા; ચાર જણની વચમાં બંને, બંધુ ક-
બજે થયા ॥ ૨૫ ॥ ભીસ્મે દ્રોણને સાન કીધી, આપણે કોઈ ન વડવું
છોકરાં ઉપર આ ઉપડે તો એપર આપણે પડવું ॥ ૨૬ ॥ વચમાં ઘાલ
નાંખવા કચરી, શું કરે બળ ગોપાળ; આપણાં બેઉ છોકરાને
ન થાય વાંકો વાળ ॥ ૨૭ ॥ એવી સંતલસ એમણે કીધી, પ્રભુન
મનમાં કાંઈ લડવધ્યા બે તરફે ઉભા, મેદાન છુમી માંઈ ॥ ૨૮ ॥
અળખા ઉભાછે છોકરા બેઉ, બોલ્યો અભીમન્યુ એમ; જો ભાઈ જીજવ
બે જથ્થે ઉભા, કહો કરીશું કેમ ॥ ૨૯ ॥ મોરારમ કહે વિરા મહારા, શ-
સાઈ મહારાઓ; તમોને ન ફાવે તે મુને, ફાવે ત્યાં તમે બઓ ॥ ૩૦ ॥
લલિ વહિને પક્ષ તમારી, કર્ફશ મહારા વીર; જરાએ મહારાશો ન
હી, રાખજો રૂઢે ધીર ॥ ૩૧ ॥ એટલે બોલ્યો અભીમન્યુ, રથ લઈ તત-
પર થાઉં; તમે બલો બદલ વિશે, હું કહીરવમાં બઉં ॥ ૩૨ ॥ મોરારમ

તવ ઉતયો હેડે, રથમાંથી તે વાર; અભિમન્યુ કહે વારતા સુણો, સુરા
નર સરદાર ॥૩૩॥ રથ તમારો માયાવિ છે, વાગે કાઠની ચોપ; તો નો-
રાધાર થઈને હું બેસું, થઈ જવાનો દોષ ॥૩૪॥ ગોટારમછ કહે હું જા-
ણું છું, તે કેમ ભુલી જઈશ; લલીશ વલીશ પણ તમારિ; ખખર લેનો ર-
લીશ ॥૩૫॥ એમ કહીને પોતે ચાલ્યો. જહવ સામો થાય; અભિમન્યુ
રથ હંધારી, કઉરવ હળમાં જાય ॥૩૬॥ જઈને ઉમો દુષ્ટો સામો અરજીન
જનો તન; માયાવિ ગયો જહવમાં, ત્યાં મોખરે પ્રદુમન ॥ ૩૬ ॥ પુત્ર
પ્રભુનો સઉથી મોટો બોલ્યો મુખ વચન; શું આવ્યો તું અમારા સા-
મો. ઓ રાક્ષસીના તવ ॥૩૭॥ ક્ષત્રીનું કુળ છે કેવારે, શોધી જો તારાં
પરિયા; નાત બહાર રહ્યા સંતનું રાજ, માછીની પુત્રી વરીયા
॥૩૮॥ તારા બાપનો કોકો લાવ્યો, વરેલી નંદીની નારિ, કુન્તલપુરના
રાજ્યે દીધી, ફક્ત ફેધ અમારિ ॥ ૩૯ ॥ કુંતા કુંવર પાંચે કુંવારા,
સમજ સામો થાને, તાણીતોશી તુજ તાત વચો, રાક્ષસી હેડંબાને ॥૪૦॥
મુજ સામો તું શોભતો નથી; આ રાક્ષસીના પુત્ર, પાંડવ વચો—એકના
રિને, ત્યારે થયું ઘરસુત્ર ॥૪૧॥ અમારિ કન્યાનું હરણ કીધું, મરણ
આવ્યું તારું; માયાવી કહે પુત્ર પ્રભુના, સાંભળ બોલવું મ્હારું ॥ ૪૨ ॥
તારા દાદા તો વસુદેવજીને, કંસે કન્યા દીધી; કુળવંતને કેમ છુટા ન મુ-
ક્યા કારાગ્રહે કેદ દીધી, ॥ ૪૩ ॥ પુછી જો તજ તાતને એ, કાળાગ્રહ
માં અવતરિયા; માથો ચારિ છાશ પીને, ગોકુળમાં ઊછરિયા ॥ ૪૪ ॥
તારા બાપને કોને દીધી, કન્યા સન્મુખ હાથ અંબાવના ડેહેરામાંથી
લાવ્યા રક્ષમણિ તુજ માત ॥ ૪૫ ॥ નરકાસુરને મારિ નાર, લાવ્યા
સોળ હજાર; જાણુતીં રિંછડિ લાવ્યા, સરમ ન આવિ લગાર ॥૪૬॥
કુળ તારું તું રાખ્ય છાનું, પાનું બધું મુજ હાથ; હજી બીજું સાંભળવું
હોય તો, ઘણી લાંબી છે વાત ॥ ૪૭ ॥ એવાં વચન સાંભળીને, બો-
લ્યો પ્રદુમાન; રાતો તાતો કોધે ભરાયો, શામ તણો સંતાન ॥ ૪૮ ॥
॥ વળણું ॥ કોધે ભરાયો અતી ઘણો, કળણ પ્રભુનો તંન; કહે વલ્લભ
વળી બોલિયો, વઢવાનાં વચન.

કેડવું ૪૫ મું રાગ પ્રદુમાન કહે છે મનહર છંદ.

ભિમ સુત કયો, તુત મહંમે તું ભયો ભુત; અખ હાથ આયમયો

ઠામમે બેઠારેગો ॥ નમ્રમે તાકાન કીયો, પ્રપંચ લમાય ગીયો; બલીયે
 સું બાય દીની, અબ તું બીચારેગો ॥ જમ જૈશે બદવહે, કાલ જૈસે
 કૌરવ હે, સખ હીલ મીલ તેરા, પ્રાનકું નીકારેગો ॥ દેખ મેરા બાન
 સાન બાન તો ભુલાય દઉં, રોનુંકું પકર કર; કરશે સંહારેગો ॥
 મટોરમછ કહે છે ॥ પાઉંપર પાઉંપર, પ્રભુ કે નંદન તુંહી ભગ બ-
 નહીતો મેરા, દેત લલકારેગો ॥ માયાવી મધેમાજબ, બન નીકારેમા
 તબ; કબ નહી લરે એસો, તોબા તું પોકારેગો ॥ આપો આપ બલ
 કર, તબ મેં પીછો નપર; પકરપકર કર બહોત માર મારેગો ॥ ક્રી-
 સનકે સુત સખ, દાવમેં આચાહો અબ; કેસ ગ્રહી ગ્રહી લેકે, દરીયમેં
 ડારેગો ॥ રામ ચોપાઇ ॥ બોલ્યા વૈશમપાયે વચન, સુણ પરીક્ષત રા-
 ચના તન; એવું બોલ્યો મટોરમછ બ્યારે, કોપે ચડીયો પ્રદુમન ત્યારે,
 ॥ ૧ ॥ એવે કૌરવમાં શું થાય, મુખ્ય લડવૈયો કરણરાય; સાથે રાખેલા
 બે સંતાન, સામો આવ્યો ત્યાં અભેમાન ॥ ૨ ॥ તેવો ગાળને બોલ્યો
 કરણ, છોકરા આવ્યું તારું મરણ; તવ બોલ્યો અભીમન્યુ રાય, જીવ
 વું હોય તો પડ પાય ॥ ૩ ॥ એવે કરણ તણા બે તન, બોલ્યા પીતા
 પ્રત્યે વચન; તાતજી નવ બોલશે કાંઈ, અમે લલવાના બે ભાઈ ॥ ૪ ॥
 બચો જઈ બેસો કોરાણે, એને મારવાના આ ટાણે બાણ્યું કરણે વઢવા
 દેવું, બેવું દીકરા કરેછે કેવું ॥ ૫ ॥ એવું સમજીને એ ખશીયો, બેઠો
 અળગો બેવા યુદ્ધ રશીયો; એના પ્રશકેતુ અંદકેતુ, તેને થયો વઢવા-
 નો હેતુ ॥ ૬ ॥ અભીમન્યુ સામા બેઉ ઉભા, ક્રીધા યુદ્ધ તણા મનસુ-
 બા, બોલ્યો પ્રશકેતુ વચન, બેતું ઝપાટો નરના તન ॥ ૭ ॥ વળણ ॥
 બેજો ઝપાટો અમ તણા, કહેછે કરણ કુમાર; વહે વઢવા બેઉ બોલ-
 તા, મનમાં ધરી અહંકાર ॥

કડવું ૪૬ રાગ ગુલણ સાખી.

તડો તડ બે જણારે, બરાબર બે જણારે ॥૮૬॥ પ્રશકેતુ બોલીયો,
 કન્યા દે પડ પાય; અભીમન્યુ કહે વર રાયને, વરે ભાતુમતી એ-
 ની માય. તડો ॥ ૧ ॥ પ્રશકેતુ બોલીયો, હમણાં વંધ્યું વર સુત્ર; બોલ
 વિચાચી બાળકા, તુંતો મંત્રના પુત્રનો પુત્ર. તડો ॥ ૨ ॥ અભીમન્યુ
 વળતું વલો, સાંભળ મુજ વચન; મુજ સામો શોભતો નથી, તુંતો દા-
 શાના તનનો તન. તડો ॥ ૩ ॥ પ્રશકેતુ બોલીયો; કપટ અમે બે ક્રી-

ધું; તારા બાપને બાણ રમાડી, કેવું રાજપાટ ધુતી લીધું. તડોં ॥ ૪ ॥
અભીમન્યુ કહે કપટી તણું, ખરાબ થાશે બાણું; મારા બાઘએ હાથી
આપી, કેવું નમદ લીધું નાણું. તડોં ॥ ૫ ॥ પ્રશંતેતુ બોલીયો, જે
અમે સમસેર કાઢાવ્યા, ક્ષેપતી નજ નચાડવા, કેવા ભરી સભામાં લા
વ્યા. તડોં ॥ ૬ ॥ અભીમન્યુ કહે મુજ બંધુએ; શણગાર દે રચના ર-
ચાવી; તારી કાઠીથોને તારી માને, આખી રાતજ નગન નચાવી. તડોં.
॥૭॥ પ્રશંતેતુ વળતું વલો. શુણ અરજીનના તન; દુઃખ દેવા તુજ તા-
તને, કેવા કાઢાડયા છે અધોર વન. તડોં ॥ ૮ ॥ અભીમન્યુ કહે બદલો
વાળવા, મટોરમછે દાવ ધાર્યો, શાકભાણ ખવરાવીને, કેવા ઓકાવી
અષાઢિ માર્યા. તડોં ॥ ૯ ॥ કરણ કેટલી બોલીયો, આતો જીભ જુધ
થાય; મહેણું મારે તુજથી સવાયું, મહારૂં પેટ પાસુ બળી જાય. તડોં
॥ ૧૦ ॥ વળણ ॥ મોટે મહારા દીકરા, ટુંકી કરો જીયાય; કહે વલ્લભ
ઉશકેરીયા, વઢવાને એ રાય ॥

કડવું ૪૭ મું રાગ સાખીનો.

વૈશમપાયે એણીપેર બોલ્યા, સુણ જનમેજે રાય; વીસ્તારી તુજને
સંભળાવું. યુદ્ધ તણો મહીમાય ॥ ૧ ॥ કરણરાયે કુંવરને, ઉશ્કેર્યા
તે વાર; એટલે પ્રશંતેતુ ચંદ્રકેતુ, બન્ને મહાં હથીઆર ॥ ૨ ॥ અભી-
મન્યુયે ટંકાર કીધો, હિમ્મત રાખી અપાર; એટલે મહાળા કૌરવ લોકે
ઉપાડયા હથીઆર ॥ ૩ ॥ બદવ જુધમાં પ્રદુભને, ઉંચો કીધો હાય;
એટલે આયુધ લેને કોપ્યો, બદવનો સંહુ સાથ ॥ ૪ ॥ શેરો રૂઠયા, અ-
મની ઉઠયા, મનમાં અવરમપારા ગુપતી ગેડી ગદાયો લેઇ, દેવામાંડયો
માર ॥ ૫ ॥ માયાવી એકલો બદવ ઝાઝા, કરતા સોર બકોર; કીડી
ઝિપર કટક ચઢે, તેવું કીધું જોર ॥ ૬ ॥ તોફાન દેખી માયાવીને, પુરણ
પ્રમટી રીસ; કેશ છોડીને પાશાણુ વિશે, એણે પછાડયું શીશ ॥ ૭ ॥
મસ્તકમાંથી જીભ જેવા, જીવ ખર્ચાં હજાર; પવનને પ્રથવિ અડીકે, દેત્ય
થયા તે વાર ॥ ૮ ॥ તાડપુર ઉંચા નાકે બુચા, મજ મજ લાંબા
હંત; બદવ ઉપર જોર જણાવ્યું, લેવા માંડયો અંત ॥ ૯ ॥ મારો મારો
મુખે ભાંખે, નાંખે કારમી ચીસ; કૌરવમાં યુધ શરૂ થયું, સૈને વ્યાપી
રીસ ॥ ૧૦ ॥ પ્રશંતેતુએ બાણ માર્યું, અભીમન્યુને અંમ; અરજીન સુતે
સામુ મારી, તે બાણ કીધું ભંમ ॥ ૧૧ ॥ ચંદ્રકેતુએ મંત્ર બચ્ચિને,

માયા અમણીત બાણ; અભિમન્યુએ સામા મારિ, સર્વ કયા બંગાણ
 ૧૨ ॥ પછી પોતે બાણ લેધને, નામ પાસ મંતરે સાધ્યા; કરણના બે
 ક્રીકરાને, અવળે હાથે બાંધ્યા ॥ ૧૩ ॥ તે દેખીને કરણ ઉઠ્યો, આવી
 દેભો તે ઠામ; પોતાના પુતરાને કહ્યું, બોલ્યું બાપનું નામ ॥ ૧૪ ॥ એ
 મ કહિને હાથ છોડ્યા, મેઘનાદે મડગડિયો; આયુધ લીધાં હાથમાંને,
 પૂઠે ઢુટી પડીયો ॥ ૧૫ ॥ અગણિત મંત્રથી બાણ છોડે, સુર્ય તણે કુ-
 માર; બાણ એનું એક જતામાં થાય છે સાઠ હજાર ॥ ૧૬ ॥ મા-
 અભિમન્યુ અમણીતું, વાયુ વેગે બય; બાણ એનું એક જતાજતામાં
 પાળીસ હજાર થાય ॥ ૧૭ ॥ કરણ આમળ કેટલું મજા, ઘણો પડે છે
 માર; વળી આસપાસના ચોદાનાં, આવે ઘણાં હથિયાર ॥ ૧૮ ॥ તે
 પણ યુદ્ધ ટકાવિ રહ્યો છે, અરબુનજનો તન; જલદમાં બહુ જોર કરે
 કે, બળીયો પ્રદુમન ॥ ૧૯ ॥ શીવ તણું એક બાણ લીધું; માયું કરિ
 મે ક્રોધ; મટોરમછના દધત માયાવિ, તેતો ક્રીધા લોપ ॥ ૨૦ ॥ તે
 ખી માયાવી ક્રોધે, જણવિ ઝાઝી રીસ; પાશાણ વિશે પોતે પછા-
 યું, આળીસ વેળા શીશ ॥ ૨૧ ॥ આળીસ હજાર રાક્ષસ થયા લાંબા
 ત્રણ ત્રણ તાડ; બળવંતાને બીહામણા બહુ; લાંબા પોદોળાં હાડ,
 ૨૨ ॥ પછી પાછું શીશ પછાડ્યું, ફરિથી આળીસવાર; સાત તાડવા
 ઉંચી બનાવિ, રાક્ષણિ આળીસ હજાર ॥ ૨૩ ॥ મર્ધવમુખીને લુંડમુખી,
 ત્વાનમુખી કીરમુખી; વાયસમુખી હરણમુખી, કોસુંવાળીકોણા ॥ ૨૪ ॥
 કે પીતવરણી કંઈ રક્તવરણિ કે શામવરણીકાળિ; સાતસાતમજના દંત
 લાંબા, કંઈકટુંકા કેશવાળિ ॥ ૨૫ ॥ કંઈ રાક્ષણિએ ચણીયો પહેયો કૈયેઢાં
 કયા કેશ; કંઈયેકછે લંગોટી વાળિ, કે છે નમનવેશ ॥ ૨૬ ॥ અકેક તાડવા
 ત્તન લાંબા, કારમીલપદ ધારે; બે ભુજમાં બે સ્થાનગ્રહીને, જલદલો-
 કને મારે ॥ ૨૭ ॥ દશ દશ જોડા દબાય તળે, પામે છે બહુ ત્રાસ; રાક્ષ-
 સીનો બય ભારે ભારે, કરતા નાસાનાસ ॥ ૨૮ ॥ કંઈ રાક્ષણી પડે ટો-
 ગામાં, કંઈ જલવને ઝાલે; મરડી મસળિ મોઢામાં ને નસ્કોરામાં ઘાલે,
 ૨૯ ॥ એ રીતે રાક્ષસીયો લીડતી, જખરું દધવત દાખે; રાક્ષસ લોકો
 બોળાને બોળા, ભરિને રણું નાખે ॥ ૩૦ ॥ જલવ ઉભા આંખો ચોળે,
 શળેરાક્ષણી દોડી; ધુમ થકી અધકાર કીધો, એવિ બુક્તિ જોડિ ॥ ૩૧ ॥
 હેડાંબાનો દીકરો તે, અડિયો છે મમન; યુદ્ધ કરાવે ઉપર રહિને, ભી-
 મસેન કેરો તન ॥ ૩૨ ॥ વનમાં જઈ ઝાડ તાડ લાવે, દારણ દધવત દાખે;

મ્હેટા મ્હેટા પહાડ ને પરવત, અંત્રીક્ષ રહીને નાંખે ॥ ૩૩ ॥ એ રીતે
ત્યાં યુધ આલે, કઠિરવમાં શું થાય; અશ્વીમન્યુ ઉપર કોપ્યો, પોતે
કરણ રાય ॥ ૩૪ ॥ લહતાં વહતાં, કરણ રાયે, ક્રીધો કારમો કોપ,
શીવ મંત્ર બાણ મારી ક્રીધો, કુંવરનો રથ લોપ ॥ ૩૫ ॥ પમપાળ થયો
અભેમન્યુ, વાગે ધણું હથીઆર, શરીરને ઓથો નવ રહ્યો, ઘણોક
પડીયો માર ॥ ૩૬ ॥ વઝો ફાટયાં આલુશણ તુટયાં, ભોંકાઈ મયાં
તીર; રૂંવે રૂંવે ભાલોડાં બેઠ્યાં, વહયું ઘણું રૂંધીર ॥ ૩૭ ॥ ચારણી
જેવું શરીર થયું, તરી મયા લોચન, સંભારવા લાગ્યો મોરમછને.
કયાં મયા બંધવ જન ॥ ૩૮ ॥ ભીડ વેળાના ભાઈ મહારા, વીસવાસ
દેધને વઘા, અરેરે રણમાં રઝળાવ્યો, હવાલ છુંડા થયા ॥ ૩૯ ॥ એ
રીતે ટળવળવા લાગ્યો, ઘણીક પામ્યો કપ્ટી; એવે સમે મોરમછની
મનથી મધ દ્રષ્ટી ॥ ૪૦ ॥ બહુ દુઃખીયો બંધુને દોઠો, કરોધ હળાહળ
ચઢીયો, જ્યદ્રથ બનેવી દુરીયોધનનો, તેના રથમાં પડીયો ॥ ૪૧ ॥ જેદ્ર
થને હડસેલો માર્યો, માયાવી મહાબળ કાળ્યો; ધોડાના અછોડા ઝાલી,
રથજ હાંકી લાવ્યો ॥ ૪૨ ॥ અશ્વીમન્યુને ઉચ્છીને, બેસાડ્યો રથમાંય;
મોરમછ કહે કેમ વીર શું તારી ઇચ્છય ॥ ૪૩ ॥ કુંવર કહે વીરા
મહારા, હવે નહિ ચીંતાય; તમે તમારું પુરું કરીને, પક્ષ આવો હાય
॥ ૪૪ ॥ માયાવી કહે વારૂ વીરા, કહી આકાશે ચડીયો, પ્રદુમાનના રથ
ની નીચે, આવિ અવ્યાનક પડીયો ॥ ૪૫ ॥ ઉપાડી રથ માથે લીધો,
ચઢી મથો મન; અંત્રીક્ષ જઈ ગાળને બોલ્યો, પ્રકોહરનો તન ॥ ૪૬ ॥
જેરે પ્રભુના દીકરા હું, જીવજ તારો લેઉં; રતનામર સામરમાં તુને, રથ
સહીત નાંખી દેઉં ॥ ૪૭ ॥ તવ પ્રદુમાન ચેતી મથો, મારવા ભાલો લી-
ધો, રથ ઉપાડી મોરમછે, મામમાં ફેંકી દીધો ॥ ૪૮ ॥ પછી પડ્યો
બહવ વિશે, કરતો સોરખકોર; મોખરાનો લડવઘઘ્યો મથો, ભાગ્યું
સહુતું જોર ॥ ૪૯ ॥ એટલે રાક્ષસને રાક્ષણીયો, કોપ કરે મહા માઠા; બહ
વકેરા જખરા બેધા, પણ જીવ લંધને નાઠા ॥ ૫૦ ॥ ભમરાણુ પડીયું,
માયાવી નડીયું; નસાડયા સહુ જન; પછી રાક્ષસ રાક્ષણીયોનિ; પ્રત્યે
વહ્યો વચન ॥ ૫૧ ॥ વલણ ॥ થોડા પ્રત્યે બોલીયો, રાતાં રાખો રક્ષ;
વહે વલ્લભ આજ્ઞા કરી, કરીયે ભાઈનિ પક્ષ. ॥

કહવું ૪૮ રાગ સવરયા.

વેશમખાયન એણીપેર બોલ્યા, સુધ જનમેજે રાય; વિસતારી હુ

જને સંભળાવું; યુધ તણા મહીમાય ॥૧॥ ગટોરગછે આજ્ઞા આપી, ભા
 ધની વાહરે ચડો; કઊરવ કેરી સેન્યા વીશે; નેત્ર મીચીને પડો ॥ ૨ ॥
 એમ કહી કઈત્યો લલકારિ, પોતે ચઢ્યો ગગન; રાક્ષસ રાક્ષસીયાનું ટો-
 નું, આંચું હસ્તે વદન ॥૩॥ કઊરવે બણ્યું કેર થવાનો, થૈ રહ્યો સો
 રબકોર; તે દેખી અભીમન્યુના પગમાં આંચું જોર ॥ ૪ ॥ હેડંબાનો
 મુત માયાવિ, જોયુ મનનથી ધરણ; બણ્યું કે બહુ જોર છે, કપરો
 રાજ કરણ ॥૫॥ એવું ધારી ઝડપ મારી, કણની નીચે પડીયો રથ એ
 નો ઉપાડી લેધ, પોતે આકાશ ચડીયો ॥૬॥ મનને જધને કરી ગરજના
 ભુડી વાત ભંડાવુ, કરણ કાકા દરીયામાં નાંખી, કાકીને રંડાવુ ॥ ૭ ॥
 સાંભળી કરણ થરથર ધ્રુવ્યો, યુધ ભલેઈ મચીયું; ખરા રંમમાં ભંમ
 પડાવ્યો, ભુડું ગટોરમચીયુ ॥ ૮ ॥ નીચે નાંખી દેશે મુને નીકળી બ
 શે પ્રાણ; એવું બણી હાથમાંથી, મુક્યા ધનુશને બાણ ॥૯॥ વાંકો વળી
 ને મારવા માટે, કરણે બાલો લીધો; માયાવિએ રથ ઉપાડી, વનમાં ફેંકી
 દીધો ॥૧૦॥ હાડ કુટાયા કરણ કેરાં, ઘાટ ભલેરો ઘડીયો; મનનથી ગ-
 ટોરમછ પાછો હાથી ઉપર પડ્યો ॥ ૧૧ ॥ દુર્યોધનનિ અંબાડીમાં આ
 વ્યો લીમકુમાર; છત્રપતીના બે ભુજ ઝાલી, છીનવી લીધાં હથીયાર
 ॥૧૨॥ ગટોરમછે ઘોઘરો ઝાલી, પાપીને નાંખ્યો હેઠો, રાતો તાતો થઈ
 માયાવિ, રૂદીયા ઉપર ખેઠો ॥ ૧૩ ॥ એટલે બધી રાક્ષસીઓયે, બુ-
 લમ ક્રીધા માઠો; શકુની સઉથી પહેલો સમજ્યો, જીવલમનેનાઠો ॥૧૪॥
 એકલે નાહા સકળ ચોદ્ધા; ક્રીધા કારમોકેર; ગટોરમછ કહે દુષ્ટ કાકા, તુ-
 જને મારું ઠેર ॥ ૧૫ ॥ તવ દુર્યોધને હાથ જોડ્યા, તુજને લાગુ પાય,
 લખમણને પરણવું હશે તો; પરણશે એની માય ॥ ૧૬ ॥ એ ભા-
 ધ જીવતદાન દે મુને, ઉમર તુજ પ્રતાપ; એવો કુમતી મરજ
 વેળા મર્ધવને કહે બાપ ॥ ૧૭ ॥ તે અનુભવ નથી માયાવિને,
 એણે કયો વિચાર; કાકો થઈ આવું બોલે છે; મારું તે ધીકાર ॥ ૧૮ ॥
 એવું સમજી ઉઠી ગયો કે, નાઠો દુર્યોધન; રાક્ષસ રાક્ષસી લોપ ક્રીધાં
 પ્રકોહરને તન ॥ ૧૯ ॥ આવી બેઠો રથને વશે અભીમન્યુની સાથ;
 સારથી પદથી ઘ્રહણ ક્રીધા, ઘોડાના અછોડા હાથ ॥ ૨૦ ॥ દુરીયોધ-
 ન બહુ ખેઠ પામ્યો, બોલ્યો મામા પ્રત્યે; બુઓ મામા કન્યા
 લીધી કાર્ત્તીયોની અત્યે ॥ ૨૧ ॥ જીત જોઈ બળદેવજીએ, હળમુશળ
 ધર્યું હથ એટલે ચક્ર ચડાવ્યું પેતે, દયાળુ દીનાનાથ ॥૨૨॥ એટલે બો-

હ્યા બીસ્મપીતા વિચારી આયુધ ધરજે; અમારે તમારે લડાઇ થારો,
 સમજીને કામ કરજે ॥ ૨૩ ॥ બળભદ્ર કહે આથું બોલો, અવળો ઉમ-
 મ કેમ ધારો, બીસ્મ કહે મારવા નવ હધયે, છે છોકરો અમારો ॥ ૨૪ ॥
 એમ કહીને આયુધ લીધાં, બળદેવ બોલ્યા એમ; કંબુ વિરા તમે આ
 મને જોજે, ફાવે જેમ તેમ ॥ ૨૫ ॥ બે છોકરાને હું મારછું જણવો
 તમે અહિંરીસ, પ્રભુ કહે હુંતો ચક્ર મુકુછું, છેદવા બદવ શીશ ॥ ૨૬ ॥
 હજધર કહે કેમ આડું બોલો, બદવ આપણા રાંક; તેમને તું શા સાડ મા
 રે, શા છે એમનો વાંક ॥ ૨૭ ॥ કંબુ પ્રભુ કહે વીરા મારા, ન્યાય
 તણે પંથ સ્હાવો, શા સાડ છોકરાઓને મારો; એમનો વાંક બતાવો ॥
 ૨૮ ॥ બળદેવજી કહે નજરે જુઓ છો, ચોરે અસરણા શરણ, આપણે
 ઘેર ઉતપાત કરીને કરયું કન્યાનું હરણ ॥ ૨૯ ॥ પ્રભુ કહે કે હરણ
 કીધું, તેમાં અનિતી શી કીધી, પેહેલો વીવાહશીદ કર્યો તો, પોતાની ક-
 ન્યાય લીધી ॥ ૩૦ ॥ એમની હતીને એમણે લીધી તેમાં શો એમનો વાંક,
 પોતાની કન્યા કેમ જવા દે; સહુને વહાલું છે નાક ॥ ૩૧ ॥ બીસ્મે સાન
 કરી ગુરને; હવે ન ધરશે બીક; આપણે આપણુ જોયા કરો, સળગ્યું ઘર
 માં ઠીક ॥ ૩૨ ॥ કંબુના શબ્દો બળદેવે સુણ્યા, બોલ્યો તું અંધવ મ્હા
 રો; આ કહેવાથી થાય છે નિસ્યે, આ બધું તું કરનારો ॥ ૩૩ ॥ કંબુ
 કહે કે હું કરનારો, નહીં મારવા દેઉં બાળ. બળદેવ કહે કપટ તાર, મેં
 ન જણ્યું ગોપાળ ॥ ૩૪ ॥ હજમુશળ હેઠું પછાડી, રથ થકી ઉતરીયા,
 અભીમન્યુને પુછવા લાગ્યા, બળદેવજી ક્રોધ ભરીયા ॥ ૩૫ ॥ બતાવ્ય
 છોકરા કયાં છે કન્યા, મોકલું નહિ તુજઘેર, અભીમન્યુ કહે જોઈતી ન
 થી નીસ્યે ધારી તે પેર ॥ ૩૬ ॥ અમારે અમારી કેવરાવવીતી. તે તો
 લીધો લાહાવો; અશોક બાગના ભોયરામાંથી, મુખે પાછી લઈ જાઓ
 ॥ ૩૭ ॥ એટલે ત્યાંથી બળદેવ ચાલ્યા, ભોયરામાં ભડકે; રાક્ષ
 સ માયાવી મટોરગજનો, લોપ કર્યાં લપડકે ॥ ૩૮ ॥ જઈ કન્યાને
 ખાંધે લીધી, બળદેવજી બહુ બળીયા; બડ બડતાને કળકળતા એ,
 પોતાને ઘેર પળીયા ॥ ૩૯ ॥ કહિરવ હારીને નાકેલા તે એ
 કે જમાએ મળીયા, તેમણે જણ્યું બળદેવજી તો કન્યા લઈ
 ઘેર પળીયા ॥ ૪૦ ॥ દુર્યોધન કહે મામા તમે હું ત્રીજો દુશા
 શન ચોથો કરણ આપણુ ચારે, જઈએ બળ ભોવન ॥ ૪૧ ॥ સમ
 બલિને કન્યા લઈએ થઈએ પછી વિદાય; નારિયો માત્રને રબ આપો, તે

સહુ આમળ બય ॥ ૪૧ ॥ નારીયોને તવ વિદાય ક્રીધી, કઊરવ ઉભા
રહ્યા; કન્યા લેવા ચારે જણા દ્વારામતીમાં ગયા ॥ ૪૩ ॥ જમ બળદેવ-
નિ પાસ બેઠા, બોલ્યો દુષેધન, આપણા રંજમાં ભંજ ક્રીધી, પાંડવોને
તન ॥ ૪૪ ॥ જ્યારેને ત્યારે અમનેનડે છે, વળી મળાય છે રાંક; હળ-
ધારિ તમે નજરે જોયું, જુઓ કોનો વાંક ॥ ૪૫ ॥ કરમ એમનાએ ભો-
ગવશે, કરે અધર્મ અન્યાય; અમે અમારે ઘેરલેજમયે, લાવો મુરેખા ક-
ન્યાય ॥ ૪૬ ॥ બળદેવને તવ કરોધ વ્યાપ્યે, શું તું બોલ્યો હરામી; એ
કન્યા પરણી ચુકી છે, શું કરું બીજે સ્વામી ॥ ૪૭ ॥ વિચાર વીના
કેમ તું બોલ્યો, હળધરને ચઢી રીસ; લાવો શેવક ખડગ માડું, છેદું
આનું શીશ ॥ ૪૮ ॥ તવ ચારે જણ મુઠીઓ વાળી, નાહા તેણી વાર;
રથમાં બેશી નીકળી ગયા, દારીકા નગની બહાર ॥ ૪૯ ॥ મેદાનમાં
પેલા સત્ય પુરૂષો છે; પાંચમા છે અવીનાશ; તે પાંચે જણે પાંડવ કેરા
પુત્રને બોલાવ્યા પાસ ॥ ૫૦ ॥ તવ મટોરમછ અભિમન્યુ, આવિને પ-
ડાયાપાય; આશીશ દધને હાથ મુક્યો, મુસ્તક ભીસ્મ પીતાય ॥ ૫૧ ॥
મંદ હસીને ભીસ્મપીતા; બોલ્યા મુખ વચન; તારિ ક્રિયા જોઈ પ્રસન્ન
થયો ઓ ભીમસેનના તન ॥ ૫૨ ॥ ધન તારી માની કુખને ને ધન
ભીમ તારે બાપ; મટોરમછ કહે દાદા તે સઉ તમારો પરતાપ ॥ ૫૩ ॥
દાદા કહે કે વેહેવાર વટમાં, ધરવિ ન કોઈનિ ધાક; એવી વધારવીશા
ખાશી, બવા ન દેવું નાક ॥ ૫૪ ॥ પછી કહું અભિમન્યુને, ઓરે લા
ડકડા તન; વનમાંથી તુજ તાત આવતા મુધી, રહેજે હેડંબાવન ॥ ૫૫ ॥
કઊરવ લોકોએ બહુ કપટી, દગાથી મારે ઠેર; માટે મટોરમછ અભિમન્યુ
ને, રાખજે તારે ઘેર ॥ ૫૬ ॥ માયાવિ કહે ઓરે દાદા, મા દીકરો બે રહે
શે, રાખજે સંભાળ કુંતાલની, વિદુરને ઘેર રહેશે ॥ ૫૭ ॥ ભિસ્મ
પીતા કહે કુંતાલની, ચીંતા ન ધરશે મન; નીરભયપણે તમે રહેજે
ઓરે મહારા તન ॥ ૫૮ ॥ તવ બે પુત્ર પાયે પડિયા, રાજ થયા જુમ-
દીરા; સત્ય પુરૂષો અને કષ્ટ પ્રભુએ, હાથજ મુક્યા શીશ ॥ ૫૯ ॥
વળજ; ॥ કરે શીશ મુઠી બોલીયા, પોતે ભીસ્મ પિતાય; બોલ્યા તમ
બેઉ દીકરા, થઈએ અમે વિદાય.

કહવું ૪૯ રાગ ચોપાઈ.

બોલ્યા વેશમપાય વચન; મુખ પરિક્ષત કેરા તન; સત્ય પુરૂષોએ
રથ હંઝારા કષ્ટ પ્રભુ દરિકાં પધાર્યા ॥ ૧ ॥ સત્યવ્રતી ચારે જણ પ-

ળીયા, જઈ કૌરવદળને મળીયા; એવા પાન્ડવના સુત બળિયા; હેડંબા
વન બવા વળિયા ॥૨॥ અથા આઘા એક જોજન, બોલ્યો મટોરમછ વ-
ચન; ભાઈ એહી રહો થોડિવાર, રસ્તે કરિ આજુ ખેલ લમાર ॥૩॥ એવું
કહીને તતપર થયો, જાય કૌરવ જીવતી ત્યાં ગયો; એતો બળવંત માયા
વિ ભુપ, એણે લીધું દુર્યોધન રૂપ ॥૪॥ બીજા બનાવ્યા નવાણું ભાઈ,
તેતો સરવે ત્યાં આવ્યા ધાઈ; સાથે ક્રીધા છ કારભારિ, આવ્યા કૌરવ
કેરિ જ્યાં નારી ॥૫॥ એવે ભાનુમતી પુછે એમ; કહો કન્યાનું કયું કેમ;
બોલ્યો દુરિયોધન મુખવાણિ, તુંતો નીભાંગીજી છે રાણિ ॥૨૬॥ રોડો
તમારા પમને પ્રતાપ, સહુને ઉપજ્યો સંતાપ; મુણિ બોલી સરવે નારી
તમો પન્ડે નીભાંગી ભારી ॥૭॥ મુણિ પુરૂષો ક્રોધભેર આલ્યા, પો-
તાની સ્ત્રિયોના કેશ ઝાલ્યા ॥૮॥ ગાળો દેતા દેવા માંડ્યો માર; મડ-
દા પાટુ લીંચણનો પ્રહાર; ક્રીધા માયાવીએ કાળો કેર; લીધું રૂપતી મા-
તાનું વેર ॥૯॥ સહુ નારિને હાથ બતાવ્યા, એવે કૌરવ સરવે આ-
વ્યા; ભુમો સાંભળી પ્રમટ્યો કોપ; તવ થયો મટોરમછ લોપ ॥૧૦॥
ત્યારે કૌરવો આવિને પુછે, તમો રોડો તે કારણ શું છે, વળી પુછવા
લાગ્યો ભુપાળ; કહે રાણિ તમારું કપાળ ॥૧૧॥ અમને મારિને થાયો
અભણ્યા, તમે સપુત છો તે ભણ્યા; જોયું સત્ય પુરૂષોએ કુખ, લાગ્યા
હસવા વચ્ચ દેઈ મુખ ॥૧૨॥ એવે બોલ્યો દુરિયોધન એમ, કહો મામા
થયેલું આ કેમ; બોલ્યો શકુની મામો તે કામ, મટોરમછિઆનું આ કામ
॥૧૩॥ જોવો મટોરમછ લોપ થયો, તેવો હસ્તીનાપુરમાં ગયો;
જ્યાં બેઠો ધત્રાષ્ટર ભુપ, ત્યાં તો આવ્યો શકુનીને રૂપ ॥૧૪॥ બોલ્યા
અંધ તણા છડીદાર, આવ્યા શકુની લેજો જીહાર, તવ બોલ્યો આંધળો
એમ; આવો શકુની કોહો થયું કેમ ॥૧૫॥ કેમ કેટલે રહિ છે જન.
કહો કયાં ગયા સૌ સંતાન; તવ બોલ્યો માયાવિ ભુપ, શુદ્ધ શકુનિને
સ્વરૂપ. ॥૧૬॥ આંસુ પાડી લેલાટ કર દીધા, રડિ અશુભ સમાચાર
ક્રીધા; આવ્યા દારીકાં પાન્ડવ તન, એક મટોરમછ અભેમન ॥૧૭॥
એતો બેઠે જણે વાળ્યો ધાણ, લીધા સકળ જનના પ્રાણ; બેઠે બાળકે
વાળ્યો છેક, રાખ્યું નહી જીવતું કોઈ એક ॥૧૮॥ બાળબચ્ચાં નર-
ને નારી, એક એકને નાંખ્યા મારી; રહ્યો જીવતો હું એક આપ, તેતો
તમારે પુન્ય પ્રતાપ ॥૧૯॥ બેઠે પાંડવ કેરા તન, એવું બોલ્યા છે
વચન; કરશું હસ્તીનાપુર સેલ, સોયે ભાઈના ભોગવસું મહેલ. ॥૨૦॥

એણું સાંભરી પ્રમટી રીસ, કુટ્યું ધત્રાષ્ટરે શીશ; અરેરે કાઢ્યો મહારો
 વંશ, મહેલ ભોમવે તે મને દંસ ॥ ૨૧ ॥ આપી આંધળાએ આજ્ઞાય,
 લક્ષ સેવક થાઓ વીઘયે; એક ઝપાટે દેવત દાખો, સોયે મેહેલ છે તે
 તોડી નાંખો ॥ ૨૨ ॥ તવ ક્રીધું સેવકોયે કેવું, એક સપાટે હાથેળી જેવું;
 શકુની આડો અવળો થયો, લોપ થૈ ભાષ પાસે મયો ॥ ૨૩ ॥ જઈ
 અલીમન્યુને મળીયો, બેઠો રથ હાકવાને બળિયો; વાતો કરતા ચાલ્યા
 બે વિર, હસે રમે ગુણ ગંભીર ॥ ૨૪ ॥ એવે હસ્તિનાપુર મધ બન,
 તેણે ઢીઠું મેદાન; બહુ મેહેલ પાડ્યા તે શું છે, જઈ ધત્રાષ્ટરને
 પુછે ॥ ૨૪ ॥ પુછ્યું ધત્રાષ્ટરને એમ, તાતલ આમ ક્રીધું કેમ, બોલ્યો
 ધત્રાષ્ટર મુખમાંથી, તમે મુએલા આળ્યા કયાંથી ॥ ૨૬ ॥ બોલ્યો દુ-
 રીયોધન ઓ તાત, એવી ભુરી કોને કહી વાત; બોલ્યો આંધળો તેણિ
 વાર, કહ્યા તુજ મામે સમાચાર ॥ ૨૭ ॥ બોલ્યો શકુની ન બહુ વાત;
 હું તો આળ્યો બનઠયાની સાથ, મારા જેવું ધરીને રૂપ, કહી ગયેલો મા-
 યાવી ભુપ ॥ ૨૮ ॥ લીમના નંદનનું એ કામ; એનું મટોરમછ છે નામ
 બોલ્યો દુરિયોધન તે વાર, કહ્યા તાતને સહિ સમાચાર ॥ ૨૯ ॥ હજી પાંડવ
 બહુ સારા, પણ પુત્રો થયા બે નકારા. તેમાં અલીમન્યુ તો ઠીક, ગણી
 મટોરમછની બીક ॥ ૩૦ ॥ એમ વાતો કરીયે રહ્યા; પેલા સહિ ભાષ ઘેર
 મયા; ચાલી આળ્યા હેડબા વન, પેઠો મુવર્ણને ભોવન ॥ ૩૧ ॥ જ્યાં બેઠો
 છે હેડબાય, અલીમન્યુ જઈ પડ્યો પાય; પછી સુભદ્રા માતને નમીયો,
 સહિના મનનો સંતાપ સમીયો ॥ ૩૨ ॥ પુછ્યા સુભદ્રાએ સમાચાર, ક-
 હ્યા અરબુનને કુમાર; માતા કન્યાનો રેહેત અદાપ, પણ પરણ્યો ભાઈને
 પ્રતાપ ॥ ૩૩ ॥ બોલ્યો માયાવી પ્રભુ પ્રતાપે, ભાઈ પરણ્યો છે એને
 આપે; એક એકનાં ક્રીધાં વખાણ; રહ્યા હેડબાવન બળવાન ॥ ૩૩ ॥
 હસ્તિનાપુર વિદુર ઘેર; કહી બીરમે કુન્તાને પેર; રહ્યાં મુખે રૂપ ત્યાં
 કુન્તાય; પાંડવો છે દ્રીવિત વનમાંય ॥ ૩૪ ॥ જીત પામ્યા પાંડવ તન;
 કરિ સહાયતા ભુમજીવન; પોતાના ભક્તને સુત કાજ, ક્રીધી ખટપટ
 શ્રી માહારાજ ॥ ૩ ॥ જેના માત પીતા સેવે હરિ, તેનો પરીવાર બેસે
 હરી; કરે ભક્તના પુવને સાહાય, એવો ભજન તણો મહીમાય ॥ ૩૭ ॥
 ॥ વલણ ॥ મહીમા મોટો ભજનનો, પુરે મનના કોડ; કહે વલ્લભ શ્રોતા
 સહુ, બોલો જે જે શ્રી રણછોડ ॥

સુરેખા હરણ સમાપ્ત.

જાહેર ખબર.

માહાભારતની કથા.

અઢારે પર્વ સાથે.

વ્યાસજી વલ્લભરામ સુરજરામ કથા કહે છે તે ચીત્ર સાથેની છપા-
ધને તૈયાર થઇ છે. તેની કીંમત રૂ. ૭-૦-૦ તથા ટપાલ ખર્ચ જુદું
આપડું પડશે, તેનાં પાનાં ૧૦૩૪ કદ રાયલ ટપેજ છે.

૦-૧૨-૦ મચ્છવેધની કથા વલ્લભ વ્યાસની બનાવેલી ચીત્ર સાથની
તૈયાર છે બીજા બનાવટી મચ્છવેધ નીકળ્યા છે, માટે
કર્તાનું નામ જોઈ લેશે.

૦-૧૨-૦ સુરેખા હરણ વલ્લભ વ્યાસનું બનાવેલું તૈયાર છે.

૦-૧૨-૦ અભેમન્યુનો ચઠાવો વલ્લભ વ્યાસનું બનાવેલો તૈયાર છે.

૧-૦-૦ પાંડવા અશ્વમેધ વલ્લભ વ્યાસનું બનાવેલું તૈયાર છે.

આ ઉપર લખેલા પુસ્તકો અમારા ત્યાંથી મળશે.

બુકસેલર અમનલાલ લલિતભાઈ ઠે. માણેકચોક-અમદાવાદ.

શા. માણેકલાલ ફકીરચંદ દવા નાળા.

ઠે. ત્રણ હરવાળા-અમદાવાદ.

